

LUKÁCS TAMÁS

*Add,
hogy lássak...*

LUKÁCS TAMÁS

*Add,
hogy lássak...*

Gittának

Életemmel írom versem,
minden nap egy költemény,
botladozva, ha elesem,
Te vagy a remény,
mert Te vagy én.

INVOCATIO

Ha a férfikor derekán az ember visszatekint életére, előbb-utóbb ráeszmél, hogy mennyi mindenért kellene hálát adnia. Korunk ragályos betegsége a hálátlanság, édestestvére a hűtlenség. Mintha tudatosan irtanánk érzéseinket; elszegényedünk, holott gazdagságra, folyamatos ajándékozásra teremtettünk. Pilinszky sorai jutnak az eszembe:

„Az ember itt kevés a szeretetre.

Elég ha hálás legbelül

ezért-azért, egyszóval mindenért.”

Ajánlom tehát ezt a könyvet hála-leltárral, melyből talán érthetővé válik tetteink indítéka. Előző könyvem ajánlóját azzal kezdtem: „Poeta nascitur, politicus fit”. A költő születik, a politikus azzá válik. Kemény, küzdelmes, buktatókkal, gyötrelmekkel teli út, mégis tartozásom lerovása azokért, akik körbevesznek és bíznaq bennem, őseim áldozatáért, a közösségekért, akik szellemileg és lelkileg megszülettek, szóval mindenkiért, akiért hálát adhatok.

Életemet meghatározta a félre nem értett, a szívet alakító és embert formáló hagyomány. A hagyomány az a legmélyebb réteg, amiért elődeink küzdöttek, alakították, építgették és továbbadták értünk és nekünk. Így vagyunk keresztény, tehát Krisztushoz tartozó és magyar, tehát a Kárpát medencéért és Duna-Tisza tájáért felelősséggel tartozó emberek.

Hálaleltáram szüleimmel kezdem. Egyszer fiatal ügyvéd koromban azt mondta a teremőr – ha jól emlékszem Béla bácsinak hívták:

– Ha maga egyszer olyan lesz, mint az apja!

– Miért? Milyen volt édesapám?

– Katonája voltam. Ha azt mondaná, másszak fel erre a fára, azonnal indulnék. Mindent értünk tett. Huszonhat embert hozott haza a zászlóaljából a Don-kanyarból.

Akkor is tudtam, ha nem beszélt róla, hogy rajongtak érte a katonái. A hallgatásra ítéltetés beszédesebb mindennél.

2003-ban megjelent egy riport „Papa, a megértő börtönőr” címmel, előbb az Új Magyarországból, később a Magyar Nemzetben. Egyik márianosztrai börtönőr így emlékezett apámról:

„– Három éjjel kicserélték az egész börtönállományt. De én maradtam. Kaptam is akkó’ ötszáz forint jutalmat. Juhász Imre vót a parancsnok. Mondom neki: hát, főnök, tudja, ki van itt? Ki? – kérdi. A vót századparancsnokom. Most akko jól p...n rúghassák. Á, nem, válaszútam, tudja, milyen f...a gyerek vót az! Ezér’ minden katona tűzbe ment vóna. Akkó’ rendesen bánjon velem! Mondom másnap az őrnek, hogy küldje le az 58-asból Kézdy Lukács Sándort. Így hitták a századparancsnokot. Kérdelem tőle: Kézdy, megismer engem? Igen. De csurogtak a könnyei. Ki vagyok én? Aszongya: maga nekem katonám vót... Várjon csak, nem jut eszembe a neve, de maga az a pozsonyi pék. Mer’ én Pozsonyba tanútam a pékséget.”

Ez is az én örökségem, amiért hálát adhatok. Esténként apámmal hallgattuk a recsegő, sokszor zavart Szabad Európát és szomjajtuk a szabad világot.

Édesanyám gyermekiségét is megtartva hős lelkű asszony volt, és nevelte az öt gyermeket akkor is, amikor apám börtönben volt. Hálás vagyok, mert ő tanított imádkozni.

Család és iskola. Tanultam egyfajta történelmet a családi legendákon és történeteken keresztül, és tanítottak egy más szemléletet az iskolában. Hittem a történelem tanúinak.

Hálás vagyok életem ajándékáért, Gittáért. Esküvőnk napján, 1978. április 1-jén kaptam egy levelet, benne egy fényképet egy kápolnáról. Ma is őrzöm. A levélben ez állt:

„Kedves Tamás! Te nem ismeresz engem. Én ismerlek Téged, én kereszteltelek, mindennap imádkoztam érted. Ma ebben a kápolnában mutatom be értetek a szentmisét. Ölel: Pista bátyád”

Ő volt Kiss István egri teológianár, akit az Állami Egyházügyi Hivatal elküldött Egerből. Akkor még nem tudtam, hogy országgyűlési képviselő volt 1945-től 1947-ig, és Barankovics István osztálytársa.

1990 után a parlamentben Kovács Laci bátyámmal beszélgettünk. Az öreg csodálatos, egyenes ember, kisgazda politikus, fiatalkorában birkózóbajnok volt.

– Laci bátyám! Igaz, hogy amikor a kommunisták államosították az egyházi iskolákat, te kimentél és felpofoztál egyet?

– Hát ez így nem igaz.

– Akkor miért mondják rólad?

– Én megindultam, csak egy pap lefogott. Úgy hívták, Kiss István. Ott ülsz a helyén.

Igen, ő volt az, aki keresztelt és mindennap imádkozott értem.

II. János Pál pápa azt mondta, amikor a fatimai jelenés napján végrehajtották ellene a merényletet, és egy év múlva felajánlotta a golyót a Szűzanya oltárán:

„Az élet tele van véletlenekkel. A mi dolgunk megtanulni értelmezni a véletleneket.”

Hálás vagyok, hogy megélhettem a rendszerváltás időszakát. Az abban való részvétel becsületbeli ügy volt és jelenleg is az. Őseink álmát, hogy egy független, szabad és önmagában bízó hazában élhessünk, soha nem adhatjuk fel, nincs rá jogunk, nincs rá erkölcsi alapunk. Sok ellenzéki párt alapításánál jelen voltam, de csak a kereszténydemokratákhoz léptem be. Amikor az őrjöngés megkezdődött és kizártak, az egyik barátom mondta, akit egy napon zártak ki velem: „Te nem tudtad abbahagyni a politizálást. Mindenre azonnal reagálsz.”

Igen. Hálát adok, hogy nem adtam fel önmagam, hogy hiszek a kereszténydemokrata értékekben, és folytatom a munkát közös céljainkért. Nincs jogom feladni a rendszerváltás álmait. A hagyomány akkor érték, ha az ember – botladozva, elesve, újraindulva – életével hitelesíti.

ÖRÖKSÉG

Amikor apám lehunyta búzavirágkék szemét, nem volt többé a titkok tudója.

Akkor, amikor a felnőttek a recsegő, éter hullámaiban fürdőző rádió köré gyűltek, a kisiú tudta, hogy a politika izgalmas dolog.

Akkor, amikor lánctalpak téptek friss sebet az utca kövén – az egyik kő még ma is úgy áll –, a kisiút tudta; a politika félelmetes.

Amikor piros-fehér-zöld zászló emelkedett a magasba tudta; a politika örömteli.

Amikor csizmák verték fel álmából, s a takaró alól tágra nyílt szemekkel nézte, hogyan viszik el apját, már tudta; a politika szégyenteljes.

Amikor a gyermekek az orrukat az ablaküveghez dugták, és nézték-várták, mikor tér meg apjuk, már tudta; a politika hősiességet kíván.

Álmaiban megnőtt az apja. Óriás lett, mindenkit legyőző. Hős lett. Magyar. Harminchárom évig őrizte a titkot.

Nemrég egy üdülőben atyai barátom bemutatott egy költőnek, akinek az édesapja szintén Márianosztrán ült.

A barát is.

Ahogy ők hívják és már mi hívjuk: „kenyeres pajtások” fiai és lányai beszélgettünk. Felfedeztük, hogy ugyanúgy értékeljük a világot.

Sérült, de szárnya nem szegett lelkünk örökségét örökön őrizzük.

(Megjelent az Egri Újságban, 1989.)

I. A Patkóban

ORSZÁGGYŰLÉSI BESZÉDEK,
FELSZÓLALÁSOK

AZ ÉLET VÉDELMEBEN

1992. október 13.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Ha végigtekintjük - akár történelmileg, akár nemzetközileg – a magzat jogállásáról szóló törvényeket, azt állapíthatjuk meg, hogy a kérdésnek nincs megoldása, csak rendezése. Nincs a kérdésnek megoldása, mert nincs olyan alap, amely biztos és szilárd talajt nyújtana a törvényalkotónak. A történelem azt igazolja, hogy óvakodnunk kell a természettudományos igazságokat jogszabályi keretbe foglalni, mert ebből katasztrofális tévedések adódhatnak.

A természettudományos igazságok ugyanis a megismerés függvényei, és mint ilyenek, mindig relatívek, tehát minden esetben minden kijelentéshez hozzátehetjük azt, hogy a tudomány mai állása szerint.

Különösen megalapozottnak tűnhet ez a kijelentés olyan kérdésekben, mint az agykutatás vagy a magzati élet, amelyről a műszertechnika fejlődésével az utóbbi időben ismereteink alapvetően megváltoztak. Lassan kutatható az élet az élet után, közel járunk ahhoz, hogy kutathassuk az életet az élet előtt. Az előbbiekből viszont az is következik, hogy nem tartható fenn a pozitív jog által olyan szabályozás, amely ellentmond a természettudományos fejlődésnek, és a kérdés rendezésénél ezeket az egzakt eredményeket nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

Az élet misztérium, vagy ahogy az egyik alkotmánybírói vélemény fogalmazta, a jog számára transzcendens. Ilyen körülmények között a jogalkotó részére egy másik lehetőség, hogy alapozzon a közerkölcsre. Nos, ezzel a megoldással is problémák halmozódnak, mert éppen ez az egyik kérdés, amelyben a társadalom rendkívül megosztott, tehát a vélemények összesítésével és összevetésével nehéz volna közös princípiumot találni. Ennek azonban nem mond

ellent, hogy léteznek természetes erkölcsi törvények, mint az élet védelme, a lét joga, amelyet minden törvényalkotónak figyelembe kell venni, aki alapvető kérdésekben a természetjogot ismeri el rendezőelvnek.

Mielőtt a rendezés elvére rátérnék, szeretnék Fodor Gábor felszólalására, főleg jogfilozófiai fejtegetéseire reagálni. Én úgy gondolom, hogy a jogfilozófiai fejtegetései alapvetően kihagyták azt a kérdést, ami az emberi élet lényegét érinti, illetőleg azt a kérdést, hogy az egyedfejlődés hogyan ágyazható bele a jogfilozófiai fejtegetéseibe. Miután ezt a kérdést megkerülte, úgy gondolom, hogy így az alapvető kérdésekre nem válaszolt.

Tehát nézzük, hogy a rendezés elvei az alkotmánybíró-sági döntés után milyen lehetőségeket adnak a jogalkotónak. Ha tehát kellő alázattal belátjuk és beláttatjuk, hogy a kérdésnek nincs megoldása, akkor a kérdésünk az lehet, miként lehet rendezni a társadalom szempontjából hasznosan a problémát.

A jogalkotás középpontjában a közjó áll. Ez a közjó jelenti azon feltételek összességét, ahogyan egymásra utalt emberek csoportja feladatait teljesítheti. A közjó a társadalom egészének java, konkrétan tehát a kérdés rendezésének központjába egyrészt az emberi élet és személyiség minél hatékonyabb védelmét, másrészt a felelős apaság, felelős anyaság intézményét kell állítani. Ennek a kívánalomnak tesz eleget a 6494-es szám alatt benyújtott, a magzati élet védelméről szóló törvényjavaslat, de rendeltetését csak akkor töltheti be, ha a jogalkotás és a jogrend következetes. Az egész jogrendet családbaráttá teszi. Az Alkotmánybíróság idevágó határozata kiemeli az állam életvédelmi köteletségét, ami kiterjed a keletkezőben levő emberi életre is, csakúgy, mint a jövőbeni generációk életfeltételeinek biztosítására. Ezért jogalkotói állapotbeli köteletségünk olyan törvény meghozatala, amely minden megfogant élet tisztességese, emberhez méltó létfeltételeit egész

életútján biztosítja. Ez többek között azt jelenti, hogy meg kell erősítenünk a család intézményét, meg kell teremtenünk a szociális biztonságot, és minden törvényalkotásnál szem előtt kell tartanunk ezeket az értékeket.

Ha figyelmesen tanulmányozzuk az idézett alkotmánybíróvási határozat részeit, amelyek kijelölik a jogalkotás számára a lehetséges rendezőelveket, akkor látnunk kell, hogy az élet védelme absztrakt és konkrét formában egyaránt kötelezettségeket ró az államra. Ettől a törvénytől azonban nem lehet számon kérni azt a feladatot, amelyet az egész jogrendnek kell biztosítania.

A törvény leglényegesebb, és feltétlenül a legtöbb vitát kiváltó alapja az, hogy a jogalanyiságot kiterjeszti a magzatra. Elnézést kérek, megint kénytelen vagyok reagálni Fodor Gábor fejtegetéseire. Ez az értelmezés magából a törvény címéből, a rendszerbeli elhelyezéséből, az 1. §-ból, továbbá az új intézmények bevezetéséből egyaránt levezethető. Ha nem, akkor úgy gondolom, hogy egyértelművé kell tenni, és akkor valóban egy olyan dologra hívta fel Fodor Gábor a figyelmet, amiben a törvény javításra szorul.

Ezt a jogalkotói aktust a jogalanyiság kiterjesztését, az Alkotmánybíróvási a rabszolgaság eltörlésénél is jelentősebbnek tartja. Ez a megfogalmazás a teljesség igényét hordozza. Milyen érvek támasztják alá ezt a kiterjesztő értelmezést?

Először is a természettudományok. Tény, hogy az élve születés fogalma bizonyosan meghaladott álláspont. Az emberi lét a lehetőségek sorozatából áll. A biokémia fejlődésével igazolható, hogy genetikai értelemben a zigóta ember, ez ma a genetikusok többségi álláspontja. Ahogy az egyik alkotmánybíró fogalmaz párhuzamos véleményében: a magzat tehát biológiailag ember, és nem dolog, tárgy, hanem genetikailag befejezett egyéni individuum.

Másodszor: Filozófiai, erkölcsi érvek. Mint a neotomista Jacques Maritain kifejti: az emberi csírasejtben a fogamzás

pillanatától kezdődően virtuálisan jelen van az emberi természet. Virtuálisan itt azt jelenti, hogy reálisan, habár nem formálisan. Ez a megfogalmazás kifejezi az élet védelmére, a lét jogára vonatkozó természetes erkölcsi törvényt.

Harmadszor: a közfelfogás. Nemrég, két évvel ezelőtt készült felmérés elemzéséből kiderült, hogy a megkérdezettek 55 százaléka a fogamzástól, 21 százaléka az embrió megmozdulásától számítja az emberi életet, tehát kisebbségben vannak azok, akik az élve születést tekintik az élet kritériumának. A fenti indokok is alátámasztják azon álláspontunkat, hogy ezeknek a feltételeknek a jelenlegi jogi szabályozás nem felel meg, tehát változtatásra szorul, és úgy gondolom, hogy a jogalanyiség kiterjesztése a magzatra, az igazság felismerése így szükségszerű lépés.

Ezt a megfogant életet védi a törvénytervezet a térítésmentes terhességgondozással, oktatással és külön újszerű elemként kiemelendő: várandósági pótlékkal. Megjegyzem, hogy a nemzetközi jogalkotásban is figyelmet érdemlő új elem például szolgálhat más civilizált népeknek is. Mindezek az eszközök szükségesek, de nem elégségesek. Szükséges lesz az egészségügyi törvényben rendelkezni a magzati kísérletek tilalmáról vagy feltételeiről, továbbá más jogszabályokban az igazságosabb teherviselésről, a szociális biztonságról.

A terhesség megszakításának kérdése csak abban az összefüggésben érthető meg, amelyre nézve a már többször idézett alkotmánybírói határozat is útmutatásul szolgál. A KDNP képviselőcsoportja azon jogértelmezéssel ért egyet, amely szerint az emberi élet felett senkinek sincs rendelkezési joga. Ahhoz, hogy a kérdés egyáltalán felmerülhessen, hasonló, azonos értékű emberi jogokból levezethető értéket kell állítani. Ilyen módon az A változat 6. § a) és b) pontja megfelel ezeknek a kritériumoknak, hiszen azonos értéket kell egybevetni, és a rendezés során választ adni az összeütközés feloldására.

Ezek az esetek az orvos szakmai felelősségén alapulnak. Bizonyos jellegű problémát azonban a c) pont értelmezése felvet, mert egyik oldalról valóban állítható, hogy bűncselekmény esetén hiányzott az anya akarata, a magzat oldaláról ugyanakkor semmiféle ok nem lelhető fel, amely igazolhatná az eljárást.

Mindezekkel együtt, a szabad lelkiismereti döntést mindig és mindenkor meghagyva, a törvénytervezet jelenlegi állapotában a KDNP képviselőinek többsége az A változatot fogja támogatni. Érveléseink alapja az, amit a jogalanyiség tudományos megalapozottságú kiterjesztésével kifejtünk, illetőleg a következményei. A B változat ugyanis olyan elemeket is tartalmaz, amelyek a praktikum oldaláról ugyan magyarázhatók, de elméletileg nem kellően megalapozottak. A B változatnak vannak olyan elemei, amelyek kétségtelenül felvetik a képviselői lelkiismereti szabadságot, és vannak olyan kérdések, amelyek a nehézségek ellenére sem engedik meg az elvtelen megalkuvást.

Nem kívánok semmiféle kényes kérdést megkerülni, ezért az alkotmánybírószági döntés nyomán vizsgáljuk meg tehát a két látszólagos érdek: egyrészt a megfogant élet, másrészt az emberi méltóságból eredő női önrendelkezési jog egymáshoz való viszonyát. Mint már korábban rámutattam, csak azonos értékű jogok esetén beszélhetünk konkuráló jogokról.

Először: egyik oldalon a megfogant emberi élet a jog által sérthetetlen és korlátozhatatlan érték. Csak azonos minőség esetén van valóságos érték-összeütközés. Az anya személyiségét, önrendelkezési jogát alapvetően védeni kell, de a kettő között lényeges különbség mutatható ki. Az egyik oldalról a jognak sérthetetlen és korlátozhatatlan értéket azért kell különös védelemmel biztosítani, mert önmaga a személy védelemre képtelen. Másrészt az anya oldaláról a szabad akaratot kell védelemben részesíteni, a magánélet teljes szabadságát, nem pedig annak követke-

ményét. Ilyen érték-összeütközés esetén az államnak elsősorban az a kötelezettsége, hogy az abszolút érték védelme mellett a megsegítő rendszert kiépítse és működtesse, oldva a keletkező feszültségeket.

Másodsor: a tételes jog oldaláról sem igazolható az önrendelkezési jog esetleges primátusa. Ha tudniillik kizárólagos jogosítványként elismernénk, netán elsőbbséget biztosítanánk az élet védelmével szemben az önrendelkezési jognak, úgy a jogrendbe nem lehetne beilleszteni a származásmegállapítási, apasági, továbbá a tartásdíjpereket. Olyan harmadik személyek jogát és jogállását érintenénk különben, akiket a döntésből kizártunk.

Harmadszor: nézetünk szerint ha és amennyiben tudományos megalapozottságúnak tekinthető, hogy a zigóta genetikailag ember, úgy az ontogenezis különböző fázisainak nincs további jogi relevanciája. A tételes jog oldaláról ez oly módon igazolható, hogy sem az emberölés, sem a magzatelhajtás jog által pönalizált tényállása nem tartalmaz életkorhoz igazodó szakaszolást, hanem mindkettő a maga körében egészében védi a megszületett, illetőleg a megfogant emberi életet, annak fejlődési állapotától függetlenül.

Negyedszer: meg kell azonban jegyezni, hogy az igazságosság eszményével nem fér össze, hogy a jogrend a férfitársadalom kiváltságait konzerválja. Ezért az államnak kötelezettsége a megfelelő megsegítő rendszerek kiépítésén túl a gyermekvállalással járó terhek lényegesen igazságosabb elosztása.

Mindamellet, hogy az abortusz nem lehet népesedéspolitikai eszköz, szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogyha a társadalom jövője érdekében képtelen áldozatvállalásra, olyan áldozatokra kényszerülhet, amelyeket nehezen fog elviselni. Ezt a szempontot – mint alapvető kérdést – úgyszintén az egész jogalkotásban kell érvényre juttatni.

Szükségesnek tartom az eddigi viták tapasztalatai alapján néhány tényre felhívni a figyelmet, és néhány érve vá-

laszolni. Bár megjegyzem, hogy ezen falak között korábban egy képviselő így sóhajtott fel: „Mit érnek az érvek, ahol a tények nem számítanak?” Az eutanázia szabályozásának kérdése ugyanis nem azonosítható a magzati élet védelmével, nem felel meg a valóságnak ugyanis az a feltételezés, hogy azonos minőség az emberi élet kezdete és vége, hiszen be nem avatkozás esetén a kezdetétől van fejlődés, a végétől azonban ez nem mondható el. Az ilyen beállításról erkölcsileg az állítható, hogy az egyik rosszal nem lehet a másik rosszat igazolni.

Végezetül hadd hívjam fel a figyelmet arra az erkölcsi kötelezettségre, hogy Mózes ötödik törvényétől fogva a világon bármikor, bármilyen jogrend volt, a „Ne ölj!” parancsa alól senki felmentést nem adhatott. Aki tehát lelkiismerete szerint így vélekedik, minden alkalommal kövesse lelkiismerete szavát.

Amikor ebben a súlyos kérdésben törvényt kell alkotnunk, a művészet az, amely a legjobban képes megközeleíteni az élet misztériumát, ezért hadd idézzem Kosztolányi Dezső szavait az emberi méltóságról.

„Okuljatok mindannyian e példán.

Ilyen az ember. Egyedüli példány.

*Nem élt belőle több és most sem él
s mint fán se nő egyforma-két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.*

*Nézzétek e főt, ez összeomló,
kedves szemet. Nézzétek, itt e kéz,
mely kimondhatatlan kődbe vész
kővé meredve,*

*mint egy ereklye
s rá ékírással van karcolva ritka,
egyetlen életének ősi titka.”*

Köszönöm.

A HÁZASSÁG VÉDELMEBEN

2007. november 28.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! A bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvénytervezet tárgyalása súlyos és megkerülhetetlen erkölcsi felelősséget ró minden képviselőre, aki az ország jövőjéről gondoskodik.

Az erkölcsi kérdés tárgyalása egy normarendszert feltételez. Ahogy Anzenbacher rámutat: „A közösen elismert erkölcsi normarendszer minimális mértéke nélkül nem érhető meg emberi módon a házasság és a család.” Valójában az erkölcsi relativizmus hálójában vergődve nehéz a társadalmi közmegegyezés kialakítása, mégsem mondhatunk le a közös normarendszer minimális mértékéről.

A Kereszténydemokrata Néppárt, ahogy a nyugat-európai keresztény pártok, a természetjogi iskolát képviseli, ahol az erkölcs és a jog nem válhat el egymástól. Nem lehet jogos, ami erkölcstelen, ugyanakkor Barankovics István gondolatát idézve: „Az állam nem parancsolhat meg mindent, ami erkölcsös vagy erkölcsileg közömbös, hanem csak azt, amit a közjó megvalósítása megkíván.” Ezért valljuk és határozott álláspontunk, hogy minden intézkedés vagy törvény, amely a házasság és a család intézményét gyengíti, nemcsak a közjó javát nem szolgálja, de gyengíti a nemzet életerejét. Az emberek biztonságban szeretnének élni, amit csak feltétel nélküli, kölcsönös szeretetben találhatnak meg. Ennek hiánya társadalmilag sérült gyerekeket, válási árvákat, az alkoholizmus terjedését, hajléktalanságot eredményez.

A család lényege a nemzetfenntartó képessége, a nemzedékről nemzedékre való gondoskodás és gondolkodás. Ezért a házasság intézményét gyengítő törvénytervezetet határozottan elutasítjuk. De elutasítjuk azért is, és ezt mondjuk ki, mert lényegében nem az élettársi kapcsolatot

szabályozza a tervezet, hanem az azonos neműek partnerkapcsolatát kellő megalapozottság és társadalmi közmegegyezés nélkül kívánja rendezni. Méltatlan a téma törvényhozás elé terjesztése. Az emberi méltóság nem lehet kisstílusú politikai alkudozás tárgya, a széteső koalíció megmentésének eszköze.

Nincs ugyanis magyarázat arra, hogy miért kellene kiemelni a Ptk. rendszeréből az élettársi kapcsolatot, miért nem az új polgári törvénykönyvet egységesen tárgyaljuk. Kétségtelen tény, hogy vannak olyan kérdések, jogviszonyok, amelyek megoldottsága nem elégséges, ezekben a kérdésekben azonban törekedni szükséges a társadalmi közmegegyezésre. Határozottan valljuk, hogy minden ember egyenlő méltóságát szolgáló megoldás lehet csak a társadalmi béke alapja, de elutasítjuk a tervezetet, annak mind az alkotmány betűjét, mind szellemét sértő volta miatt.

Először: az alkotmány 15. §-a védi a házasság és a család intézményét. Ez a védelem az állam számára kötelezettségekkel jár. Másodszor: a 14/1995-ös Ab-határozat irányt mutatott, hogy az együtt élő személyek nemüktől függetlenül milyen elvek alapján tarthatnak igényt jogi elismerésre. Ennek a kívánalomnak tett eleget a Ptk.-módosítás az élettársi kapcsolat terén. Harmadszor: a polgári törvénykönyv rendszeréből kilépve tartalmilag a családjogi törvény rendelkezéseinek átvitele nem felel meg azoknak az alkotmányos elveknek, amelyeket korábban az Alkotmánybíróság lefektetett.

Elutasítjuk továbbá a tervezetet annak kidolgozottsága, illetőleg ki nem dolgozottsága, ellentmondásai és a megoldási javaslatok színvonala okán is. Nincs megalapozott alkotmányos érv arra, hogy a törvényhozás a jogkövetkezmények tekintetében különbséget tegyen bejegyzett és be nem jegyzett élettársi kapcsolat között. Nincs megalapozott alkotmányos érv arra, hogy a házasság védendő értékét megkerülve a családjogi törvény alkalmazását rendeli

olyan esetekben, amikor ennek feltételei nem állnak fenn. Ez a megoldás nem felel meg a jogbiztonsági követelménynek. A családjogi törvény érvénytelennek nyilvánítja a házasságot, amelyet fennálló házasság alatt kötnek. Kérdem: milyen választ ad a jogalkotó arra a kérdésre, hogy a házassági kötelék felbontása nélkül lehet bejegyzett élettársi kapcsolatot létesíteni, vagy bejegyzett élettársi kapcsolatban lehet másik bejegyzett élettársi kapcsolatot létesíteni? Mi az oka, hogy a házasság esetén az ilyen magatartás pönalizált cselekedet, míg az élettársi kapcsolat esetén nem?

Számtalan hasonló példát lehetne sorolni. Így a törvény nem a kapcsolatok biztonságát, rendezettségét szolgálja, hanem kaotikus állapotot teremt. Semmiféle alkotmányos érv nem indokolja, hogy különbséget tegyenek az élettársi kapcsolat közös megegyezésű felbontása és a házasság felbontása között úgy, hogy érthetetlen módon az utóbbi felbontása több nehézségbe ütközik. De az alkotmány rendelkezéseivel nem áll összhangban, hogy igazságszolgáltatási kérdéseket ne kizárólag a bíróság rendezzen.

Tisztelt Ház! Simone Weil írja: „A látszat tökéletesen reális mint látszat; de minden egyéb vonatkozásban tévedés.” Az, hogy a törvény az élettársi kapcsolatot szabályozza, csak látszat, valójában sanda politikai szándékok által vezéreltetve, az alkotmánybírósági határozatot megkerülve az azonos neműek együttélését szabályozó tervezet. Ezért már kiindulópontjában is tévedés, átgondolatlan, kidolgozatlan, és a kérdés, miután az emberi méltóságot érinti, ennél többet érdemel.

Tisztelt Ház! Engedtessek meg, hogy itt egy pillanatra megálljak. Az előterjesztésben hallottuk, hogy a megoldandó kérdéseket a jogbiztonság érdekében majd külön törvényben rendezik. Akkor várok adekvát választ, értelmes választ arra a kérdésre, hogy a Ptk. rendszeréből miért kellett kiemelni ezt a törvénytervezetet, miért kellett a Ház elé

behozni szerda délutáni tárgyalásra, amikor tizenketten ülünk eme teremben, és miért kellett surranópályán, hogy úgy mondjam, egy ilyen nagy jelentőségű – Gusztos Pétert idézem –, az évtized egyik legnagyobb jelentőségű törvényét ilyen körülmények között tárgyalni? Azt gondolom, a parlament szégyene, hogy egy ilyen komoly kérdésről, ami az emberi kapcsolatoknak, egzisztenciáknak alapvető kérdését illeti, ilyen körülmények között kell tárgyalni. Bocsánatot kérek a feltételezésért, azt gondolom, lehetséges, hogy ez nem a véletlen műve.

Nemrég Zsoldos Imre misszionáriustól hallottam a következő történetet. Az „ember” magyar szó, az „emse” – nő – és a „ber” török eredetű – férfi – szóból származik, a kettő összetétele az „ember”. Legyünk tehát emberek, de legyünk emberségesek is. Ezért felkérem a kormányt, vonja vissza a törvényjavaslatot – ma nem ez az ország legfontosabb kérdése –, és a felvetendő megoldásokat oldjuk meg a Ptk. rendszerében. Ezzel a cselekedettel szolgáljuk a közjót és a társadalmi békét. Köszönöm.

JÖVŐNK ESÉLYE A GYERMEK

2007. február 20.

Tisztelt Ház! Tisztelt Képviselőtársaim! Engedjék meg, hogy kifejezzem azon reményemet, hogy jelen vitanapot nem befejezzük, hanem elkezdtünk valamit, és ez akkor lesz eredményes, ha Magyarországon a közbeszédben erről a problémáról és erről a kérdésről értelmesen tudunk egymással beszélni.

Mindenkinek át kell érezni azt a felelősséget, amiért a Kereszténydemokrata Néppárt szükségesnek tartotta ezt a parlamenti vitanapot, és úgy gondolom, hogy az itt lévő válaszok nem megoldásokat jelentenek, hanem gondolkodási irányokat. Talán fel tudunk egymás gondolkodásából használni annyit, ami a párbeszéd folytatásához szükséges.

Ezért le szeretném szögezni, hogy a Kereszténydemokrata Néppárt a közjó megfogalmazását ebben a kérdésben – II. János Pál szóhasználatát véve – a felelős apaság és a felelős anyaság intézményében látja. Ha innen továbbgondolják, akkor mind logikusan következett ebből a kifejezésből, amit mondtunk: a felelős apaság és felelős anyaság kérdése.

Egy társadalom, ha valamit akar a jövőben, akkor nem gondolkozhat másképp. Nem hiszem, hogy érdemes a részletekben elveszni. Mi nem azt mondtuk, hogy kizárólag a családi adóztatással kívánjuk megváltoztatni ezt a helyzetet, amiben ma az ország tengődik, amiben vergődik; mi az egész jogrendszerben és a jogalkotói munkában családbarát gondolkodást kérünk.

Ezért a következő javaslattal élek: az elmúlt időszak intézkedéseiről készüljön társadalmi hatástanulmány, hogy az egyes családokat – a gyermekek számát is figyelembe véve – hogyan érintették az elmúlt intézkedések, és a parlament illetékes bizottsága ezt vitaanyagként kezelje és tár-

gyalja meg. Hiszen ez jelentheti a további irányokat, a további szükséges intézkedések megtételét. Arra kérem a képviselőtársaimat, hogy ne jelen vitanapon, hanem minden törvényben és minden jogalkotói munkában ezt a szempontot – a mi jövőnkről van szó –, a mi jövőnk szempontját érvényesítsük. Köszönöm.

AZ EGYHÁZ VÉDELMEBEN

1991. május 21.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Hölgyeim és Uraim! „Kik hamisan hisznek, vagy a hitet jóságos műveléssel be nem töltik és nem ékesítik, merthogy a hit meghal jóságos művelésének nélküle, sem itt nem uralkodnak tisztességgel, sem az örök országban. Ezért én fiam, virágzó igyekvéssel kell napról napra vigyázost vigyáznod szent egyházadban, hogy inkább gyarapodást nyerjen, mintsem kárt szenvedjen.” A fenti idézet országunk első törvényéből való, az Intelmekből, melyet Szent István hagyott hátra, kora szokásának megfelelően, fiának.

Mielőtt bárki az anakronizmus bélyegét rám süthetné, nemcsak az adódó történelmi párhuzam okán, de azért is választottam az idézetet, hogy rámutassak és felhívjam az ország figyelmét arra, hogy legősibb erkölcsi törvényünk is már a hit jóságos művelését és annak biztosítását rendelte részünkre örökségül.

Természetesen napjainkban a kérdések másként fogalmazódnak meg, azonban a közös és öröklött erkölcsi kiindulópont csakis az lehet, hogy egyházaink szabad működését anyagilag is garantálni kell. Amikor tehát az ellenzéki pártok válaszait kívánjuk elemezni és a feltett kérdésekre válaszolni, nem a személyeskedés vezet ebben, hanem az együttgondolkodás igénye és az az óhaj, amelyet a közársasági elnök úr fogalmazott meg a parlamenti vita szűkességéről: évrre évről hangozzék el.

Ennek előrebocsátásával úgy gondolom, szükséges néhány fogalmat tisztázni, nem a kinyilatkoztatás szándékával, hanem egymás teljesebb megértése érdekében.

1. Az egyház közhasznú intézmény. Ez az a legkisebb közös többszörös, amelyre közös gondolkodásunkat építhetjük. Nemcsak a már jelzett történelmi örökségünk mi-

att, de azért is, mert országunk súlyos erkölcsi válságban van, és így még inkább érezzük az egyházak hiányát társadalmi valóságunkban.

Ezért nem tudok egyetérteni az SZDSZ szónokának jelen fölvetett problémájával, amely az egyházak jelen állapotából indul ki, és ezt jóságosnak vagy kívánatosnak fogadná el. A társadalom egészséges fejlődése szempontjából kell megítélnünk az egyházak szerepét és a társadalomban betöltött funkcióját.

2. Az egyház és az állam szétválasztása nem lehet azonos az egyház és a társadalom szétválasztásával. A törvénytől és nemzetünktől idegen ideológiai uralom gyakorlatában éppen ez volt az a hivatkozási alap – az állam és az egyház szétválasztása –, amelynek jegyében történt meg az emberek megaláztatása, a legnagyobb igazságtalanságok és a jog két lábbal való tiprása. A korábbi rendszer látszatdemokratikus és látszatliberális megoldásának megfelelően a hit megélését magánügynek tekintette. Az egyházak transzcendens küldetése minden ember szolgálatára, tehát a társadalmi életben való részvételük is ennek a gondolatnak van alávetve.

Ahogy a *Gaudium et spes* konstitúció is megfogalmazza, nagyon fontos, hogy helyes szemlélet alakuljon ki, különösen pluralista társadalmakban, a politikai közösség és az egyház viszonyáról. Feladatánál és illetékességénél fogva az egyház semmiképpen sem elegendik a politikai közösséggel, és nincs kötve semmilyen politikai rendszerhez. Jelzi is, oltalmazza is az emberi személy transzcendenciáját. Az egyház hivatását csak úgy töltheti be, ha részt vesz a társadalmi életben és minden ember szolgálatában, azonban ez a szolgálatára egy más minőségnek van alávetve.

3. Az egyházak részvétele a társadalom életében nemcsak kívánatos, de szükséges is. Ennek a feltételeit nekünk kell meghatározni és megteremteni. Azonban később kifejtendő, nem kizárólag a tárgyalta törvénnyel, hanem az egész jogrenddel.

Nézzük ezt követően az ellenzéki pártok érvrendszerét általában, és próbáljuk végiggondolni az érvrendszerek közös pontjait a konkrétságában is. Egyetérték az SZDSZ azon gondolkodásmódjával, hogy minden vallásháborút kerülni kíván, de ebben a kérdésben sem mi, sem az egyházak sem villámháborút, sem állóháborút nem folytattunk és nem folytatunk.

Mégis, nem tudni, ki által vezérelve, ennek ellenére potyognak a Bibó kollégium bombái, recsegnek az Egyetemi Színpad sortüzei, és durrognak a veszprémi aknák. Kinek áll érdekében a törvény kellő ismerete nélkül ilyen sajtókampányt folytatni akkor, amikor úgy tűnik, hogy ebben a törvényben sikerült a társadalom többségének konszenzusát megteremteni, mert mindenképpen ezt az állítást támasztják alá a közvélemény-kutatási adatok. *(Pető Iván: Konkrétan!)*

Egyet kell érteni a Fidesz azon elképzelésével, amelyben a rendezésnek jövőbe tekintendőnek és véglegesnek kell lenni, de ez a kívánalom a jogalkotási folyamat egészével, magával a jogrenddel teremthető meg. Itt és most csupán arra kívánok rámutatni, hogy a jogrend már szabályozott olyan kérdéseket, amelyet a Fidesz vezérszónoka problémaként vetett föl, másrészt olyan ajánlatokat tett a társadalomnak, amit a Németh-kormány korábbi jogalkotási folyamatban már megtett. Gondolok itt az egyházak vállalkozási tevékenységének, adórészletének visszafordítására, az egyházi alap tevékenységére.

Igaza van a Fidesz elképzelésének abban is, hogy valóban gondolkodni kell az egyházak gazdálkodásáról is, de úgy gondolom, hogy ezzel a kérdéssel egy általánosabb megközelítésben, egyáltalán a nonprofit-vállalkozás szabályozásában a jövőben a Parlamentnek foglalkoznia kell.

Számomra és számunkra meglepetést okozott és okozhatott az MSZP álláspontja. Ezért talán vázlatosan érdemes áttekinteni a jelen törvény megalkotásának a folyamatát.

Ez a törvényalkotási folyamat 1989 augusztusában kezdődött, amint ez köztudott, akkor nem ez a kormány volt hatalmon. A törvény alapelveit 1989 novemberében fogadták el, majd ezt követően februárban az akkori kormány a Parlament elé is terjesztette. Ez a válaszom a Fidesz vezérszónokának arra a kérdésére, hogy vajon Párizs megér-e egy misét. Ha a Fidesz előtt nem is voltak ismertek ezek a tények, mindenképpen ismertnek kellett volna lenniük az MSZP előtt, hiszen több volt kormánytag ma a padsoraikban ül. Nem hiszem, mert nem úgy ismertem meg őket, hogy korábbi önmagukat és döntésüket megtagadnák. Ennek következtében adódik a kérdés: meddig lehet rómeói gyötrődéssel élni: „tagadd meg apád és neved”. De adódik egy másik kérdés is: ki gyakorol türelmet a másikkal szemben? Aki 40 év után további másfél évet várt és vár erre a törvényre, vagy akik halogatták azt?

Az ellenzéki érvrendszer egy közös pontja, hogy a történelmi megközelítési mód sérti az emberi jogokat, az Alkotmányt, a felekezeti egyenjogúságot.

Az előbbieken igyekeztem felvázolni a törvényalkotás történeti folyamatát, és arra kívánok rámutatni, hogy ez az a törvény, amelynek folyamatában mindvégig az egyházakkal konzultáltak, és alapelveikben az érintettek és az önkormányzatok szövetsége is ebben a kompromisszumos formában hagyták jóvá. Ha tehát a törvényt koncepciójában változtatjuk, úgy egy régi paternalizmust élesztünk újra. Az egyházak és az önkormányzatok autonómiájának ugyanis egyik ismerte, hogy a rájuk vonatkozó szabályokat ismerjék, és arról állást foglalhassanak.

Tisztelt Ház! Nem mi, nem a törvényalkotók, hanem a történelem tett különbséget az egyházak között. Nekünk szükséges ezt a történelmi tényt felismerni, és szükséges ennek a következményeinek a rendezése is, mert csak tiszta tulajdoni viszonyokra alapítható az új tulajdoni rendszer. A Fidesz vezérszónoka hivatkozott az alkotmánybíró-

sági határozatra, bár ezt hiányosan tette, ezért kénytelen vagyok kiegészíteni.

Az egyházaktól való tulajdonelvétele a történelmi egyházakat érintette, mégpedig hét jogcímen. Ebből a hét jogcímből egyről máris kimondta az Alkotmánybíróság az alkotmány sértő voltát. Vajon miképpen vélekedne az Alkotmánybíróság, és miképpen vélekedik a jogászi gondolkodás arról a jogcímről, a közérdekű elvételről, amivel kapcsolatban még azt a fáradságot sem vette az elmúlt hatalom, hogy jogszabályt alkosson. Továbbvezetem ezt a kérdést. Ha ez így van, akkor a tulajdonjog elévülésének a hiánya miatt most a közérdekű elvétel esetén bármelyik volt tulajdonos pert indíthatna, és egy jogállamban feltehetően ezt a pert meg is nyerné, hiszen soha olyan jogszabály nem volt, amilyen jogcímen az ingatlanát elvették. Ha ezeket a kérdéseket megkerüljük, és ezekkel a kérdésekkel nem foglalkozunk, akkor a privatizációs folyamat elé valóban olyan csapdákat állítunk, mely beláthatatlan dolgokhoz vezethet.

Elismerve azt, hogy minden, a meggyőződéséhez hű állampolgár az Állami Egyházügyi Hivatal zsarnoksága alatt másodosztályú állampolgárrá degradálódott, a történelmi egyházaknak ugyanakkor a mártíromság koronáját is átnyújtották. Hajtsuk meg itt és most a fejünket Apor Vilmos, Mindszenty József, Márton Áron és Ravasz László hősiessége előtt, de gondolok a napokban befejeződött Regnum Marianum per áldozataira, vádlottaira, ugyanakkor gondoljunk azon éjszakára, 1950. június 6-ára, amikor órák alatt az utcára tereltek és földönfutóvá tettek hatezer szerzetest. Ez az a történelmi többlet, amit megfogható kárként és többletként lehet kimutatni, és kötelesek vagyunk ezeket a kérdéseket rendezni, mégpedig a funkcionalitás elve alapján.

Foglalkoznunk kell az ellenzék javaslataival, a gazdálkodás kérdéseivel is, előre bocsátva azt, hogy meggyőződésem, hogy ez a kérdéskör csak a jogrend egészében, külön

jogszabályban rendezendő. Egyrészt azért, mert már vannak és léteznek ilyen jogszabályok, tessék a vallási törvényre gondolni, vagy arra a kormányrendeletre, amely az egyházak gazdálkodásáról rendelkezik, vagy tessék önmagunkra gondolni, mert mi is különböző törvényekben hoztunk olyan rendelkezéseket, amelyek az egyházak gazdálkodását érintik, gondolok itt az illetékmentességre. Nyilvánvaló, hogy a jogállamban és a jogrendben szükséges ezeknek a szabályoknak a kodifikálása, szükséges az egész egyházi gazdálkodás áttekintése, együtt a nonprofit vállalkozással.

Ezért fel kell tenni a kérdést, hogy vajon a látványos megfogalmazásokon túl van-e alapja azt állítani a nemzetközi összehasonlításban itt bárkinek, hogy a költségvetésből való részesedés egyben azt jelenti, hogy az egyházak autonómiája és az állam-egyház szétválasztása nem történne meg. Kérdezem, hogy erre milyen nemzetközi példát tudnak felhozni, mert az általam ismert nemzetközi gyakorlatban egyedül és kizárólag az 1905-ös francia megoldás mond ennek ellent. Sem Svájcban, sem az NSZK-ban, sem Ausztriában, sem Belgiumban és még sorolhatnám, föl sem vetődik az állampolgárban az, ha a költségvetés finanszíroz egyházi tevékenységet, akkor az egyházak függetlensége veszélyeztetve lenne. Úgy látszik, itt egy új gondolkodás alakul ki, mely csak itt nem fogadható el.

Itt és most szükséges egy logikai pontosítást is elvégezni, mert szeretnék pontosan fogalmazni. Rossznak tartom azt a kifejezést, hogy az egyházak támogatást kapnak. Azért tartom rossznak, mert akkor, amikor az állampolgár egyházi iskolába írhatja a gyermekét, és akkor, amikor az állampolgár szociális szolgáltatást vesz igénybe, amit az egyházak nyújtanak, vagy kórházban, szegénygondozó intézetben, úgy abban az esetben az adófizető állampolgár akként dönt – ez felér egy népszavazással is –, hogy az ő adórészenek erre a célra fordított összege ahhoz az intézményhez kerüljön. Itt a válaszom az SZDSZ felvetésére,

mert ezeknél a tevékenységeknél igenis, az adófizető állampolgár akarata dönt, mert nyilvánvalóan nem lehetne fenntartani intézményeket, ha nem volna kinek fenntartani. Márpedig az adófizető állampolgár részére tartják fenn ezeket az intézményeket, tehát helytelen ezekben az esetekben költségvetési támogatásról beszélni, mert ezekben az esetekben a pontos és precíz megfogalmazás az, hogy ezek a tevékenységek a költségvetés részét képezik.

De hadd tegyek nyilvánossá még egy adatot. Magyarország összes műemlékeinek 40 százaléka van egyházi kezelésben. Ez nemzeti kincsünk. Márpedig ezeknek az épületeknek a fenntartását – zárójelben hadd jegyzem meg, hogy össze lehet hasonlítani ezeket az épületeket azokkal az épületekkel, amelyeket az állami szervek tartottak fenn – és a költségvetés részéről való finanszírozását szintén nem lehet úgy tekinteni, mintha ez az egyházak támogatása lenne.

Úgy gondolom, ezt a logikai pontosítást azért szükséges elvégezni, mert amikor a költségvetési kihatásokat és a költségvetési gondolkodást próbálják ennek a törvénynek kontrájául ellenérvként megfogalmazni, akkor egyes tételeket is külön kell választani, mert ezek – azt hiszem – bizonyos szempontból a költségvetés bevételi oldalát is jelentik, mert azokat a feladatokat váltják ki, amelyeket az állam eddig is finanszírozott.

Kétségtelen tény, hogy – amint azt már korábban is jeleztem – a jogalkotás folyamatában szükséges foglalkozni az egyházak gazdálkodásának részletes szabályozásaival is, illetőleg ezeket a szétszórt szabályokat kodifikálni, úgy gondolom azonban, a fentiekből megérthető, hogy ebben a törvényben ezeket a kérdéseket nem lehet megoldani.

Végül engedtessek meg, hogy jelen párbeszédhez Márton Áron egy gondolatát idézzem, mert úgy gondolom, hogy az általam megjelölt érték párbeszéd alapjául mindenkinek elfogadható: „Rendezett, békés társadalmi együttélés alapja a testvériség!”. Kérem a törvény elfogadását.

A NEMZETISÉGEKRŐL

1992. október 6.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! „Honnan gyarapodott a Római Birodalom kezdetben, és magasztaltattak fel dicsőségre a római királyok, hanem hogy különféle tartományokból sok jelesek és bölcsek sereglenek vala oda? Bizony, hogy Róma mind e mai napig szolgátságban lenne, ha Aeneas maradéka szabaddá nem tette volna.

Mert a mint különb-különbféle tartományok széléről jönnek a vendégek, különb-különbféle szót és szokásokat, fegyvert és tudományt hoznak magokkal, a mi mind a király udvarát ékesíti és teszi nagyságosabbá, és igen megrettenteti az idegeneknek magahitt szívöket.

Lám, gyöngé és töredékeny az egynyelvű és egyerkölcsű ország.”

István király törvényeiből idéztem, azon okból, hogy olyan törvényt kíván alkotni az Országgyűlés, amely megfelelő történelmi és erkölcsi alapokon alapszik. Engedtessek meg, hogy ennek kapcsán három történelmi argumentumot emeljek ki: Először Dugovics Titusz hősiességét. Másodsor – a mai nap alkalmából, október 6-án – az aradi vértanúk életáldozatát, abból is azt a jelenetet, amikor a bitófa alá menő, a családja által kitagadott gróf Vécsey letérdel és megcsókolja a szerb katona, Damjanich kezét, ahol a bitófa alatt a nemzeti kisebbséghez és a nemzeti többséghez tartozott hős férfiak együtt hozták meg az életáldozatot. Végül a legújabb korból hadd emlékeztessenek boldog emlékű Mindszenty József – született Pehm József – bíborosra, akinek volt bátorsága fölemelni a szavát a vajdasági magyarok öldöklése során – bár lett volna kisebb bátorsága annak, aki cenzúrával sokáig nem engedte ezt a filmet bemutatni –, volt bátorsága a lakossági kitelepítések ellen felszólalni, és körlevélben tilta-

kozni ellene, ugyanúgy a svábok kitelepítése, mint a felvidéki lakosságcsere esetében.

E történelmi argumentumokkal azt kívántam bemutatni, hogy mindig és mindenkor ebben az országban, egész történelmünk folyamán, a kisebbségek és többségek együtt tudtak élni, és a legnemesebb történelmi hagyományok közé tartozott ez.

Ilyen körülmények között nem hiszem, hogy a preambulum patetikus megfogalmazása – amikor legnemesebb történelmi hagyományainkra hivatkozik – megkérdőjelezhető volna, hiszen e patetikus megfogalmazást az évezred során a kisebbségek véráldozata, a kisebbségek hősiessége, a kisebbségek hazaépítése tölti meg tartalommal.

A törvényjavaslat tárgyalása során koncepcionális kérdésekben – kizárólag a koncepcionális kérdésekben – öt témakört szeretnék kiemelni: mindenekelőtt a törvényalkotás tárgyát, az alanyok meghatározását, a funkcionális egységeket, a kulturális autonómia kérdéseit, és végül nem utolsósorban az anyagi garanciákat.

Érdekes párhuzam vonható az 1868. évi törvény tárgyalása és a jelenlegi törvény tárgyalása között: az alapvető koncepcionális kérdés akkor is az volt, hogy mi a törvényalkotás tárgya.

Tisztelt Képviselőtársak! Ellentétben az eddig felhozott indokkal, úgy gondolom, hogy a törvényalkotás tárgya jelen esetben nem a kisebbségek jogainak a deklarálása, hanem a törvényalkotás tárgya a kisebbségek és a többség, valamint a kisebbségek egymáshoz való viszonyának rendezése.

Bátorkodom idézni Eötvös Józsefnek az 1868-as törvény vitája kapcsán elmondott érvelését a törvényalkotás tárgyában, ahol úgy fogalmazott: „A nemzetiségi kérdés nem a haza egyik vagy másik nemzetiségének kérdése, hanem mindannyiunk közös kérdése.” Ebből a szempontból megközelítve a törvényjavaslatot, érthetővé válnak azok a hosszadalmas – és sokszor elfecsérelt időnek, elfecsérelt

energíanak tűnő – egyeztető tárgyalások, amelyek a törvényjavaslat, illetőleg az azt megelőzően történtek. Mert ha csak abból indulunk ki, hogy a törvényjavaslat deklarációja szerint tizenhárom olyan nemzetiség él hazánkban, amely megfelel a második szakaszban foglalt definíció kritériumainak, akkor, abban az esetben látnunk kell azt, hogy olyan törvényt kell alkotnunk itt és most, amellyel minden egyes nemzetiségi és etnikai kisebbség jogai biztosítva vannak, és minden egyes nemzetiségi és etnikai kisebbség érdekeit kifejezi a törvény. Ez egyben a törvényalkotás nehézségi foka is, mert nem általában egy nemzetközi jogi deklarációt kívánunk megalkotni, hanem egy funkcionáló törvényt, amely képes kezelni ezeket a kérdéseket. Márpedig én úgy gondolom, hogy akik a magyarországi nemzetiségeket egységesen kezelik, azok vagy a kollektívizmus vírusától fertőzöttek, vagy nincsenek kellően tisztában a magyarországi nemzetiségek különböző élethelyzetével: különböző kultúrában, különböző nagyságrendben, különböző szórtságban élünk itt, ebben a hazában, tehát olyan törvényi megoldásokat kell keresnünk, amelyek ezeket a különbözőségeket is figyelembe vennék, és olyan technikákat kell kidolgoznunk, amelyek minden egyes nemzetiség problémáira választ tudnak adni.

Szeretném idézni Konek Sándor professzor 1878-ban írt munkáját, amelyben kiemeli – hiszen abban az időben hasonlóan merültek föl a kérdések –, hogy miért fontos és miért kiemelkedő Magyarországon a nemzetiségi törvény kezelése: „Nincs Európában állam, melyben a nemzetiségi kérdés akár társadalmi, akár államigazgatási szempontból nagyobb jelentőséggel bírna, mert Magyarországon csaknem valamennyi népágból járulékot nyert a magyar birodalom.”

Látnunk kell, hogy már ebben az időben is rendkívül szórt volt a nemzetiségek helyzete – és ekkor 1878-at írunk. Számításba és figyelembe kell vennünk a különböző történelmi viszonyokat – az elmúlt negyven év különböző

történelmi viszonyait –, amikor valóban olyan események történtek, olyan sajnálatosan alakult történelmünk, hogy kialakulhattak olyan félelmek egyes népcsoportokban, amelyek más népcsoportokban föl sem merültek. Ha demokratikus államrendet kívánunk építeni, akkor olyan törvényt kell alkotnunk, hogy ezeket a félelmeket képesek legyünk oldani.

A következő kérdéskör, ami az egész törvény szellemét és megoldását meghatározza, az az alanyi kör meghatározása. Jól tudom, hogy a tiszta jog alapján rengeteg kritika érheti a törvény megoldását.

Rengeteg kritika, mert a taxációs megoldás valóban nem elegáns. Funkcionális szempontból azonban – úgy gondolom – csak ez az út járható. Nemzetközi egyezmények vitájakor vagy nemzetközi konferenciákon az alapvető kérdés, hogy azokban az országokban, ahol a kollektív vagy közösségi jogok létét tagadják, a kérdés mindig akként merül föl, hogy igen, de ki akkor a közösségi jognak az alánya.

A másik nehézség – meghatározni a nemzetiségeket – az adatvédelmi törvényben rejtezik. Az ilyen adatot nyilvánvalóan megfelelő módon kell tudni kezelni.

Ezeket az ellentmondásokat úgy gondolom, hogy nem elegáns, de funkcionális szempontból jó megoldással oldja meg a törvény.

Kritizálható a törvény definíciója a nemzetiségek megalakítására. Hadd tegyem hozzá, hogy a kritikusok sem tudnak jobb megoldást, mert ugyanolyan esetleges a száz év, a honosság ismérvének a megválasztása; erre a nemzetközi jogalkotásban nagyon sokféle megoldást találunk: három generációt vagy egyéb más megoldásokat - bármilyen mással való helyettesítése esetleges.

Ugyanakkor jogértelmezés szempontjából a taxáció ebben a definícióban értelmet nyer olyképpen, hogy azt állítom, hogy ez a törvényben felsorolt 13 nemzetiség rendel-

kezik azokkal a tulajdonságokkal, amelyeket a korábbi definíció meghatározott, tehát egy törvényi védelmet állít fel, ugyanakkor a taxáció nem zárt, hanem lehetőséget ad más kisebbségeknek, nemzetiségeknek is a regisztrálására. Én úgy gondolom, hogy ezzel a törvényi technikával az alapvető kérdést a törvény megoldotta, és alkalmas arra, hogy funkcionálisan ellássa feladatát.

Feltehetően sok vitát fog még okozni, és sok vitának a kiindulópontja lesz a törvény megalkotásakor az egyesületek vagy önkormányzatok kérdésköre. Hozzáteszem, hogy magának a kérdésnek a feltevése is – úgy érzem, hogy – hamis, mert ha a törvény nem rendelkezne az egyesületekről, az egyesületek akkor is léteznének az egyesülési jog és az egyesületi törvény alapján. Tehát rendezni szükséges az egyesületek és önkormányzatok viszonyát.

Ugyanakkor hadd mutassak rá a törvénynek egy alapvető hibájára, hogy ezeket a kérdéseket, az egymáshoz való viszonyt is rendeznie kell a törvénynek, mert különben úgy járunk, hogy az alkalmazás során az Alkotmánybíróságnak sorozatosan döntenie kell majd a hatáskörök kérdésében. Ez pedig nem kívánatos, ebben a kérdésben most döntési helyzetben van az Országgyűlés, és átgondolt módosításokkal ezt a kérdést megoldhatja.

Lényegében háromféle önkormányzat megalkotásával, és lényegében az egyesülési jog bekapcsolásával a törvény megteremti azt a lehetőséget, hogy a különböző élethelyzetekben és a különböző problémákkal gyűrűző kisebbségek mindegyikének megoldást adjon. Hiszen kívánatosnak tartjuk ebben az országban a civil társadalom fejlődését, és feltehetően szeretnénk, ha a nemzetiségek civil társadalma is megfelelő módon fejlődne, márpedig az önkormányzatok három formájának felajánlásával: a települési önkormányzattal, az önkormányzati csoporttal és a részönkormányzattal megteremti azt a lehetőséget, hogy az egymásba való átmenet-

tiséggel a különböző élethelyzetekben lévő csoportok számára a fejlődés lehetősége megnyíljon.

Természetesen meggyőződésem, hogy ez csak akkor fog sikerülni, ha a nemzetiségi civil társadalom fejlődéséhez is megfelelő anyagi keretek állnak rendelkezésre, és természetesen csak akkor lehet az önkormányzatiságot tartalommal megtölteni, ha van mire támaszkodniuk ezeknek a nemzetiségi önkormányzatoknak. Itt határozottabb és erősebb jogi garanciákra van szükség, az egyesületek és önkormányzatok egymáshoz való viszonyának a rendezésére, hiszen azzal a legitimációs problémával állhatunk szemben, hogy még az egyesület esetén tagsággal rendelkezők – akár közvetett módon nemzetiséget vállaló tagok – kevesebb jogosultsággal rendelkeznek, mint a nem regisztrált önkormányzatok, illetőleg csak jogi személyként regisztrált önkormányzatok. Ez feltehetően feszültségeket teremthet, és ezeket a feszültségeket a törvényalkotónak kell feloldani.

A leglényegesebb és a legfontosabb az idézett Szent István-i törvények alapján is a kulturális autonómia kérdésköre: „A közhatalomnak nem az a feladata, hogy meghatározza, milyen legyen a kultúra, csak a feltételeket kell megteremtenie, és megfelelő segítséget kell nyújtania ahhoz, hogy mindenki kulturált életet élhessen, a nemzeti kisebbség is. Ezért mindenekelőtt arra kell ügyelni, hogy a kultúra ne térjen el a maga céljától, és ne kényszerüljön politikai vagy gazdasági hatalmasságok szolgálatába szegődni.”

Tisztelt Képviselőtársak! A *Gaudium et spes* zsinati konstitúcióból idéztem, és úgy gondolom, ha ezeknek a kritériumoknak megfelel a törvényalkotásnak ezen szelleme és a törvényalkotás garanciái, akkor jó törvényt alkotunk. De ha ezeknek nem felel meg, akkor úgy gondolom, hogy a törvény üres lesz és alkalmazhatatlan.

Befejezésül rögtön rátérek az ötödik, az anyagi garanciák kérdéskörére.

Amikor bevezetőmben arra kívántam rámutatni, hogy a történelem folyamán mindig nemzeti kisebbség és nemzeti többség sorsa össze volt kötve ebben a hazában, akkor igaz ez a jelenlegi helyzetben is. Igaz az ország jelenlegi gazdasági helyzetében is. Tudomásul kell venni, hogy ma nem alkotunk olyan törvényt, és nem tudunk a törvényben olyan garanciákat biztosítani, amelyek 40 vagy 100 vagy több száz év elmaradottságát, intézményhálózatának a meg nem létét egyik napról a másikra biztosítani tudják. Ugyanakkor kötelességünk azokat a jogi garanciákat biztosítani, amelyek minden évben – akár az Országgyűlés ellenőrző szerepének fenntartása mellett is – biztosítják, hogy ezek – a kulturális autonómia kérdései – nem üres szavak, ez nem üres törvényhely, hanem valóságos funkcionáló törvény lehet. Ez csak abban az esetben lehetséges, ha a jelenlegi törvénytervezetnél sokkal pregnánsabban, sokkal konkrétabban vannak megfogalmazva az anyagi garanciák.

Úgy gondolom, hogy az a technika, amit a törvény alkalmaz, erre alkalmas. De ha nem akarunk a törvényalkalmazás folyamán feszültségeket, akkor ma ennek a kisebbségi alapnak a működési szabályait a törvényben alapvetően meg kell határozni. Mert csak akkor érzem jogilag garantáltnak ezeknek a jogoknak az érvényesülését, ha jogi és anyagi garanciákkal megfelelő módon vannak körülbástyázva.

Úgy látom, hogy a kisebbségi alap intézménye alkalmas lehet egy olyan garanciarendszer megteremtésére, ha a részletszabályai is megjelennek a törvényben, amely alkalmas arra, hogy az ország mindenkori gazdasági erejének megfelelően megpróbálja ezt a történelmi lemaradásunkat pótolni, és megpróbálja azt, hogy ne üres szavak, és ne üres törvénybetűk legyenek, amelyek megfogalmazódtak a törvényben.

Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! A Kereszténydemokrata Néppárt ezekkel a fenntartásokkal a törvényt elfogadásra ajánlja. Köszönöm.

REFORM ÉS EGYENSÚLY

2006. június 19.

Tisztelt Ház! Tisztelt Miniszterelnök Úr! – ha itt lenne, mondanám, hogy nincs szerencséje. Nincs szerencséje, mert mi itt maradtunk, akkor is, ha ön a fiatalokat külföldre küldi, akkor is, ha a vállalkozókat más országba küldi, mi maradunk. Maradunk azért, hogy kérdéseket tegyünk fel önnek, és azt várjuk, hogy ön a kérdésekre konkrét válaszokat ad.

Most szemantológiai vitát folytatunk, hogy vajon kiigazításról, egyensúlyteremtésről, reformról vagy megszorításról beszélünk, és az emberek kapkodják a fejüket, mert nem tudják, hogy miről van szó. Engedje meg miniszterelnök úr – ha itt volna –, hogy bevezessek egy új fogalmat. Ön mondta a miniszterelnöki vitában, hogy farba. Az az álláspontom, hogy ön előjött a farbával. A farba pedig egy olyan típusú csomag, ahol nem számít, hogy korábban mit mondtunk, nem számít, hogy kinek mit ígértünk. Ugyanilyen magabiztossággal előadtuk a jóléti rendszerváltás programját; ugyanilyen magabiztossággal előadtuk a száz lépés programját; és ugyanilyen magabiztossággal előadtuk a száznapos programot.

Soha, semmikor hatástanulmányok és különösképpen nem társadalmi hatástanulmányok ezen programok mögött nem voltak. Nehezen is nevezhető programnak, amelyikről nem tudjuk, hogy milyen társadalmi csoportokra milyen hatással van, milyen a társadalmi szerkezetre gyakorolt hatása.

Amikor ön erről a farbacsomagról beszél, akkor engedje meg, hogy elmondjam, hogy tizenöt évvel ezelőtt, amikor az utolsó szovjet katona elhagyta Magyarországot a Somló hegyen Antall József a következőket mondta: „Úgy akarnak beszélni, mintha mindaz, ami jó, már ők tették volna, s abból a válságból, amibe ők vitték az országot, ők

tudnák legjobban kivezetni.” Megismétlem Antall József mondatát: úgy tesznek, mintha ezt a válságot nem önök okozták volna.

Azt ígértem az alkotó ellenzékiiség kapcsán, hogy kérdéseket teszek fel önnek, amire remélem, a válasz nem az, hogy lárifári. Konkrét kérdéseket szeretnék feltenni, és konkrét válaszokat várok.

Tisztelt Pénzügyminiszter Úr! Amikor a költségvetési törvényben ön 4,7 százalékos GDP-arányos hiányt tervezett, akkor tisztában volt-e azzal, hogy hány nyugdíjas él Magyarországon és hány közalkalmazott van? Tudniillik ebből az következik, ha tisztában volt, úgy az állításával szemben a hiány ezekből nem fakadhat, tehát másban kell megjelölni a hiány okát. A 4,7 és a 9,7 százalék közötti különbségnél se a nyugdíjasokra, se a közalkalmazottakra ne hivatkozzon!

Mi történt itt fél év alatt, amiről ön nem tudott? Azért kérdezem meg, hogy készültek-e hatástanulmányok a költségvetési törvényhez, mert azt hallom az MSZP frakcióvezető asszonyától: csak menet közben jöttünk rá, hogy a hiány milyen mértékű. Sőt örömmel vettem, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége frakcióvezetőjének visszatért a humorérzéke, mert azt állította a közszolgálati tévében, hogy csak a választás után tudták meg, hogy mekkora a hiány mértéke. Persze ez a koalíciókötésben nem zavarta meg. Csupán érdekes dolog, hogy ha a kormánypárti képviselők, frakcióvezetők ilyen információval rendelkeznek az ország állapotáról, akkor fel kell tennem a kérdést, hogy mit várnak az ellenzéktől, milyen információkkal rendelkezzen az ellenzék.

A legproblémásabb kérdés álláspontom szerint az, hogy ez a pénzügyi válság csak következmény, egy erkölcsi válság következménye. Súlyos erkölcsi válságban vagyunk, mert amikor a miniszterelnök úr itt az expozéjában azt állította, hogy be kell fektetni a jövőbe – ez az egy mondat

talán az, amiben egyetérthetünk –, csak azt gondolom, hogy másképp gondoljuk a jövőt. Mi a jövőt – az ország demográfiai helyzetének figyelembevételével – nem egy pénzügyi befektetésnek gondoljuk, amelyik bármelyik országban, Kazahsztánban, Bulgáriában, bárhol történhet. Mi itt, Magyarországon szeretnénk a jövőbe befektetni a családokkal együtt, és életlehetőséget biztosítani azoknak a családoknak is, amelyek vállalják a jövőt, vállalják a gyermeknevelést.

Végiggondolták már, hogy ez a csomag szociálisan hogyan fogja érinteni a családokat? Végiggondolták már azt, hogy ezen farba nevezetű csomag kapcsán hogyan érinti a gázáremelés a családokat? Majd egyszer a gyermekszegénység ellen való retorikával fognak fellépni, miközben majd a gázáremelésnél nem fogják figyelembe venni azt, hogy ki hány gyermeket nevel. Legfeljebb ne fürödjön a gyerek, vagy majd visszatérünk arra, mint gyermekkorunkban, hogy hetente egyszer fürödhet.

A legnagyobb probléma az, hogy amikor be kell fektetnünk a jövőbe, akkor nem szabad olyan rendelkezéseket hozni, ahol a nőket meddővé teszik vagy tehetik; nem szabad olyan rendelkezéseket hozni, amelyekkel lehetetlenné teszik a gyermekeket nevelő családokat.

Tisztelt Pénzügyminiszter Úr! Szeretnék választ kapni arra, hogy ön tisztában volt-e ezzel, amikor 4,7 százalékban határozta meg a költségvetési hiányt; akkor álltak-e az ön rendelkezésére kellő adatok és voltak-e hatástanulmányok? Tud-e válaszolni arra a kérdésre, hogy a 4,7 százalékból hogyan lett 9,7 százalék? Mi történt a fél év alatt? De kérem, hogy a nyugdíjasokra és a közalkalmazottakra ne hivatkozzon, mert ezt decemberben is tudták. Tud-e arra válaszolni, hogy a kormánypárti frakciók miért nem tudtak arról, hogy milyen folyamatok vannak ebben az országban? Hiszen az ő kijelentésüket idéztem, mind a két frakcióvezető kijelentését.

Pénzügyminiszter úr, fel kell szólítanom a lemondásra. Amikor ön 4,7 százalékban határozta meg a magyar költségvetés hiányát, akkor olyan tervezési hibát követett el, ami súlyos szakmai hiba. Ha ön ezt a súlyos szakmai hibát szándékosan követte el, akkor úgy gondolom, hogy erkölcsileg alkalmatlan arra, hogy ezt a posztot betöltse.

Ha pedig azt akarjuk, hogy a konvergenciaprogramot Magyarország részéről elfogadják, akkor azt gondolom, hogy csak hiteles emberrel lehet megtenni, aki szavának lehet hinni. Amikor még e Házban volt annak a szónak jelentősége, hogy becsület, becsületvesztés esetén egy úriember, egy férfi tudta, hogy mi a kötelessége. Ezért felkérem, hogy az általam felsorolt indokok alapján legyen szíves felállni, bocsánatot kérni a nemzettől, bocsánatot kérni azoktól a frakcióktól, amelyekkel megszavaztatta ezt a költségvetési hiányt; és végül bocsánatot kérni azoktól a nemzetközi szervezetektől is, amelyeket megpróbált félrevezetni. Az ország érdeke most az, hogy ön a posztjáról távozzon. Köszönöm.

A KÖZVETÍTŐI TEVÉKENYSÉGRŐL

2006. november 27.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Úgy tűnik, hogy kormánypártok és ellenzékiek, mindnyájan üdvözljük azt a törvényjavaslatot, amitől azt reméljük, hogy Magyarországon a büntetőpolitikának egy hatékony eszköze lehet. Ennek a társadalmi igényét két irányba lehet megfogalmazni. Az egyik, hogy az eddigi büntetőpolitika vagy büntetőjogi gyakorlat nem igazolta azt, hogy a szabadságvesztés büntetés minden esetben hatékony és megfelelő büntetőjogi eszköz volna, nem igazolja vissza sem a visszaesők száma, sem pedig az ország jelenlegi gazdasági helyzete, és börtönviszonyai is kérdésessé teszik, hogy jó-e az a büntető rendszer, amely büntető rendszernek fő eleme a szabadságvesztés.

A másik ugyanilyen súlyú társadalompolitikai cél, hogy igazában a sértettek jogának védelmével a magyar jogrend nagyon keveset törődött. Azt gondolom, hogy ebből a szempontból rendkívül méltányos és üdvözlendő a most beterjesztett törvénytervezet, még akkor is, ha egyetértek azokkal a kritikai megjegyzésekkel, amelyek úgy vélik, hogy egy kissé elkészt a beterjesztés, és egy kissé a január 1-jei hatálybalépéshez igazodóan talán az utolsó pillanatban került a tisztelt Ház elé.

Mindezek ellenére azokkal a felszólalásokkal teljes mértékben egyetértek, amelyek megkérdőjelezik, hogy vajon a pártfogó felügyeleti rendszer erre a célra jött-e létre, és ezt az új feladatát a törvényben megfogalmazott megfelelő hatásfokkal és megfelelő szakszerűséggel el tudja-e látni. Ezért a módosító indítványom arra irányul, hogy ha ugyanez a cél elérhető ügyvédi ellenjegyzett vagy közjegyzői okiratba foglalt megállapodással, akkor ez az eljárás része, illetőleg az írásbeli megállapodásban foglalt tartalommal azonos okirat-

nak kellene kezelni. Ezzel a megoldással a szakszerűség és az eljárások lerövidítése is biztosítható lenne.

Zárójelben jegyzem meg, hogy nem tudom, hogy meddig módosítható a jelen törvény, a pártfogói felügyelethez meglesznek-e azok a pénzügyi feltételek, hogy a szakszerűsége biztosított legyen a pártfogói felügyeletnek, jogász végzettségű vagy szakvizsgával rendelkező jogász végzettségű ember járhatson el. Ugyanakkor a későbbiek során a tisztelt minisztérium számára felvetem azt a kérdést, hogy vajon az eddigi közvetítői eljárási gyakorlattal értelmes volna-e az eddigi közvetítői eljárásokat valamilyen módon összevonni, és egy helyre telepíteni.

Hiszen a jog gyakorlásában miről van szó? A jog gyakorlásában arról van szó, hogy az a két társadalmi igény, ami a sértett igénye, és ami a büntetőpolitikai cél, úgy fog találgozni, hogy annak, aki ebben az eljárásban közvetítőként részt vesz, vagy bármelyik oldalon eljár, elsősorban anyagi polgári jogi igények megtérítéséről kell gondoskodnia. A sértettet ez fogja megnyugtatni, a társadalom számára is egy megnyugtató álláspontot jelent, ehhez pedig rendelkezni kell azokkal a szakismeretekkel, azokkal a jogi ismeretekkel, azokkal a jogág egész területére kiterjedő ismeretekkel, amelyek alapján ezt a munkát el tudja végezni. A pártfogói felügyeletet nem erre a célra hozták létre.

Hogy a pártfogói felügyelethez telepítjük most ezt a közvetítői eljárást, feltehetően jobb megoldás híján történt. Ha viszont ez így történt, akkor azt gondolom, hogy amit Hankó Faragó Miklós kérdésként felvetett, amit a módosító indítványom megfogalmaz, ezzel pillanatnyilag javítható, de távlatosan, a jogrend egészében gondolkozva fel kell tennem azt a kérdést, hogy vajon van-e olyan szervezet, amelyben az eddigi közvetítői eljárások – tudnék rá most éppen tippet mondani, hogy melyik az a szervezet –, az összes közvetítői eljárás összevonható lenne. Így lehetne a gyors, hatékony, a bíróságokat nem terhelő, a bünte-

tőintézményeket nem terhelő olyan intézményrendszer létrehozni, amely a társadalmi megbékélést szolgálja a bűncselekményt elkövetők és sértettjeik között, és egyben a szakszerűséget is biztosítani lehetne.

A beterjesztett törvényjavaslatot a Kereszténydemokrata Néppárt képviselőcsoportja támogatni fogja, és a módosító indítványainkkal azokat a közös gondolatokat vagy közös javaslatokat, amelyek a törvény jobbítását szolgálják, elő kívánjuk segíteni. Köszönöm.

A MŰSORTERJESZTÉS ÉS DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS SZABÁLYAI

2007. május 15.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Mindenekelőtt köszönet illeti a bizottság elnökét, hogy a még soha nem hallott érveket máris minősítette. Nyilván bizalomerősítő gyakorlatként teszi; remélem, hogy alkotmányos érvek meghallgatása után elgondolkodtatásra kényszerül.

Deák Ferenc a törvényalkotás célját abban határozta meg, hogy a nemzet nagyobb javára kell törvényt alkotni. A kérdésem tehát az, hogy ez a törvény valóban a nemzet nagyobb javára alkotott törvény, vagy más javára alkotott vagy mások javára alkotott törvény. A kérdés azért indokolt és jogos, mert ha végignézzük az elmúlt időszak médiában történt eseményeit és médiapolitikáját, és abból megpróbáljuk közösen levonni a következtetéseket, akkor úgy gondolom, hogy el kell gondolkodni azon, hogy ez a törvény technikai jellegűnek tekintendő-e, és tartalmi törvény nélkül tárgyalható-e.

Kezdjük talán ott, talán az elnök úr emlékszik rá, nagy kínlódások után, 1996-ban, amikor megszületett a médiatörvény, már az első pályáztatás során oly események történtek, amelyekről a Fővárosi Bíróság – igaz, nem jogerős ítéletében – megállapította, hogy a pályáztatás nem volt tisztességes, nem volt átlátható, és a pályázati döntés jogilag megkérdőjelezhető volt. Más kérdés, hogy másodfokú eljárásra nem került sor más körülmények miatt.

Mivel jutalmazta a médiahatóság eme magatartást? Nyilván azzal, hogy a kereskedelmi televíziók jogosultságát pályázat nélkül meghosszabbította. Ez ugyan vitatott döntés, akkor még a Szabad Demokraták Szövetsége is vitatta. Kérdés az, hogy hogyan tovább? Hiszen ezzel a döntéssel

magát a digitalizálást is némileg kényszerpályára állították. Most hallom Cser-Palkovics képviselőtársamtól, hogy a megállapodás arra is kiterjed – ez most nem a reklám helye –, de amiket elmondott, mindenki behelyettesítheti a négy éve működő két televíziót, behelyettesítheti a két országos kereskedelmi televíziót. Akkor, hölgyeim és uraim, az a kérdésem, hogy az ebben a törvényben megfogalmazott pályázat miről szól?

Erre is tudok választ adni, azt gondolom. Ha a tegnapi Média Hungaryn történt előadásokat végignézzük, akkor látjuk, hogy a vezérigazgató előadásának címe az volt, hogy hogyan működtessünk multiplexet. Ez meg ízlésünk ellen való, mert először talán a pályázatot várná meg, és majd a pályázat lefolytatása után tartson ilyen típusú előadásokat, mert azt gondolom, megint csak kérdőjeleket vet fel.

Ha mindezt a folyamatot továbbgondoljuk, akkor valóban az a kérdés, hogy a politika lényegéhez tartozik a kompromisszumkötés, ám egyezségeket soha nem lehet kötni alapvető erkölcsi és alkotmányos elvek tekintetében. Ha most a magyar médiahelyzetet megnézzük, akkor bizony fel kellene tenni azt a kérdést, hogy erre helyzetre megoldást vagy válaszokat ez a törvénytervezet ad-e. Erre mondtuk mi azt, hogy nemcsak alkotmányossági, de alapvető tartalmi kérdésnek is tekintjük, hogy tartalmi szabályozás nélkül nem lehet digitális törvényt alkotni. Nem lehet ezt a törvényt csak technikai törvényként kezelni, különösképpen amiatt – majd később rámutatok –, hogy milyen ellentmondások találhatók benne.

A bizottsági vitában is elmondtam, az a felvetés, hogy majd eidilige, freidilige, életünket és vérünket adjuk, hogy egy országgyűlési határozatban valamire kötelezzük magunkat, a Kereszténydemokrata Néppárt számára nem elegendő. De nemcsak politikai értelemben kérdőjelezhető meg, hanem alkotmányos szempontból sem helyettesítheti a törvényi garanciákat egy országgyűlési határozat. Kö-

rülbelül hetvenöt darab olyan országgyűlési határozatot kapásból felsorolhatunk, amiből senki semmit nem hajtott végre. Ennek következtében abban a pillanatban, hogy ez az alkotmányos kérdés kódolva van a törvényben, a törvényalkotást határozat nem helyettesítheti. Tessék szíves nekem választ adni, valaki ebben a teremben válaszoljon már arra, mi ez a nagy sietség!

Tehát ha együttesen, tartalmi törvénnyel együtt kívánunk törvényt alkotni, kijelentem, ebben partnerek vagyunk. Akkor a két törvény együtt tárgyalható, akkor be tudom helyettesíteni azokat a szabályokat, amelyek a törvényben utalnak a tartalmi szabályozásra, hogy mivel kell behelyettesítenem. De azon törvény nélkül üres blankettát töltünk ki. Valamiért sürgős valakinek az első pályázat. Ha erről szól a megállapodás és nem a törvényalkotásról, akkor ebben nem lehet és nem kívánunk részt venni.

Az európai országok közül például az Egyesült Királyság 2012-ben vezeti be a teljes digitalizálást. Tehát a tartalmi törvénnyel való együttes tárgyalása esetén a nemzet nagyobb javára alkothatnánk törvényt, így viszont a külső szemlélő számára csak a kapkodás látszik. Ha a politikai erők az ország javára értékrendjük szerint megállapodnak, az helyes, azt üdvözlénk, és ahhoz csatlakoznánk, ha viszont a megállapodás nem értékek, hanem érdekek mentén történik, akkor nem a média területén kívánatos alkotmányos értékeket fogja a törvény közvetíteni.

Nézzük tehát az alkotmányossági kérdéseket! Örömmel üdvözljük, hogy a törvényben megfogalmazott országgyűlési eseti bizottság már nem a közigazgatási eljárás törvényi szabályai szerint fog eljárni, azonban tartalmilag a megoldás – legalábbis alkotmányosan – továbbra is aggályos.

A parlamenti demokráciában a parlament ellenőrzési joga a közigazgatás felett teljes körű, korlátozástól mentes, és csak egy demokratikus államban szükséges, törvényben megfogalmazott korlátozásnak vethető alá. Ezért nem elfo-

gadható, ahogy azt a tervezet tartalmazza, hogy a parlamenti eseti bizottság szakhatóságként járjon el, és a döntés a közigazgatási szervnél maradjon. Ez álláspontunk szerint a parlamenti bizottság alávetettségét jelenti, amely demokratikus berendezkedésünkkel ellentétes. Amikor az országban a parlament presztízse amúgy is alacsony – amire sajnos rászolgáltunk –, akkor pontosan ilyen gondolkodással és ilyen törvényalkotással még okot is adunk rá, hogy a parlament presztízse tovább csökkenjen. De ezen túlmenően egy parlamenti demokráciában alapvető alkotmányossági kérdés is, hogy a második döntésénél az eseti bizottságnak csak korlátozottan dönthet, hiszen egy parlamenti demokráciában ez a korlátozás egy demokratikus államban megengedhetetlen.

Alkotmányértőnek tartjuk azt a rendelkezést, amely szerint a 1996. évi I. médiatörvény rendelkezéseit csak abban az esetben lehet alkalmazni, ha a jelenleg tárgyalt törvény ezt kifejezetten engedi. Ez a rendelkezés ellentétes az 1993-as és az 1999-es e tárgyban megfogalmazott alkotmánybírósági határozattal, idézem: „A minősített többség követelménye nemcsak az adott alkotmányi rendelkezés közvetlen végrehajtásaként kiadott törvény megalkotására vonatkozik, hanem egy törvény módosítására és hatályon kívül helyezésére is.” Tehát ezzel a szakasszal nem más csináltunk, mint egy egykettedes törvénnyel egy kétharmados törvényt felülírtunk, ráadásul úgy írtuk felül, hogy van valami becsületszó, meg lesz valami országgyűlési határozat, amelyben majd a tartalmi kérdéseket rendezzük.

Harmadszor: az Alkotmány 61. § (4) bekezdése a kereskedelmi rádió és televízió engedélyezése tárgyában lévő szabályozást is kétharmados szabályozásként írja elő. Véleményünk szerint az engedélyezést nem lehet szűken értelmezni, a törvény tartalma nemcsak az engedélyezés, hanem maga a megszüntetés is. Számolnunk kell azzal, hogy az a kérdés nagyon sok jogi aggályt fog felvetni – és így

alkotmányos aggályt is –, hogy a meglévő engedélyek megszüntetése miként fog történni. És itt megint visszatérek a két kereskedelmi televízió engedélyének meghosszabbítására – vajon ezekért a döntésekért ki és mikor vállal felelősséget? Jól tudom, hölgyeim és uraim, hogy ebben az országban nem szokásos felelősséget vállalni, de azt gondolom, hogy ezzel a döntéssel megint valakinek számolni kell, mert amikor 2012-ben megszűnnek jogosítványok, megszűnnek jogosultságok, akkor valahogy azt a kérdést is kezelni kell tudni.

A negyedik alkotmányossági kérdés az erős multiplex alkalmazása. Amikor szavak szintjén tárgyalunk, amikor szövegek szintjén tárgyalunk, mindenki egyetért azzal, hogy semmiféle véleménymonopólium – és itt nemcsak a politikai véleményre gondolok, akár kulturális, akár más monopóliumok kialakulására – sem kívánatos ebben az országban. Igen ám, csak az erős multiplex rendszerében nincsenek meg azok a fékek, és nincsenek meg azok a törvényes garanciák, amelyek biztosítják alkotmányos szempontból, hogy ezek a monopóliumok nem alakulhatnak ki, hiszen aki megnyeri ezt a pályázatási és versenyzetési lehetőséget, anélkül, hogy tartalmi szabályozás állna mögötte, és anélkül, hogy fékek be lennének ebbe építve, bizony tökéletes monopóliumok kialakítására alkalmas.

Remélem, elnök úr, majd adekvát választ kapok alkotmányossági kérdéseimre. Ha ez megtörténik, akkor a Kereszténydemokrata Néppárt még csatlakozhat is egy olyan törvényhez, amely az ország javát szolgálja.

Nem kívánok szólni azokról a nyilván sietségből, a megállapodás kényszeréből eredő pontatlanságokról, amelyek a jogalkotó számára – úgy gondolom – bizonyos következtetések levonására alkalmasak, csak azzal, hogy például a médiatörvény, a jelenlegi digitális törvény és a hírközlésről szóló törvény személyi hatálya eltér, például kimarad a természetes személy az egyikből, olyan jogal-

kalmazási problémákat vet fel, hogy jelen esetben a törvény nem kezelhető.

Nem kívánok azzal a kérdéssel sem foglalkozni, hogy érthetetlen számomra, hogy ha a bírósági út a jogorvoslat tekintetében igénybe vehető, és a törvény szerint a hatályba léptető rendelkezéseknél a polgári perrendtartás szabályait nem módosítjuk, akkor mi értelme van annak, hogy – a 37. §-ára a hírközlési törvénynek visszautalva – a határozat végrehajtható a bírósági döntésig is, annak ellenére, hogy ebben a törvényben akként rendelkeznék, hogy harminc napon belül egy döntést meg kell hozni. Bár nem tudom, hogy a tisztelt bíróság és a tisztelt bírák mit szólnak hozzá, amikor ez a rendelkezés a Pp. rendelkezései között nem került elhelyezésre, illetőleg a hatályba léptető rendelkezések nem érintik a Pp. szabályait.

Sok ilyet lehetne még felsorolni, de nyilván ezek nem akadékoskodások, és azt gondolom, hogy szakmai és bizottsági munkával, módosító indítványokkal mindezek a törvényben – jelenleg a törvény alkalmazása során a jogalkotók számára komoly nehézségeket és aggályokat felvető kérdések – megoldhatók, és jó szándékkal meg is kell oldani.

Hangsúlyozom, hogy ha az alapvetően alkotmányossági aggályokra megfelelő választ a Kereszténydemokrata Néppárt nem kap, akkor nevét nem adhatja ily törvényhez. Ha valaki választ tud adni arra, hogyha ennyire fontos – mindenki most hangsúlyozza, a kormányoldal, az ellenzék – a tartalmi szabályozás, akkor mi volt az akadálya annak, hogy a tartalmi törvényt ezzel a törvénnyel együtt tárgyaljuk? Nem a sajtóból és nem a média előadásaiból akarom meghallani, hogy mi az oka ennek. Azt akarom, hogy valóban elvi alapon és valóban a törvényesség talaján állva alkossunk törvényt, és azt is gondolom, hogy az ország számára hasznosabban, jobban járunk el, ha ezt a párbeszédet és a szakmai párbeszédet a továbbiakban is folytatjuk.

Végül elnézést kérek, de mint az elején mondtam, az alkotmányosság kérdése soha nem számarány kérdése, és ha bátorkodtam a tévedés lehetőségét is fenntartva figyelmeztetni önöket az alkotmányosság követelményeire, akkor úgy gondolom, ezt nem úgy kell kezelni, hogy a Kereszténydemokrata Néppárt ezt a megállapodást nem írta alá, hanem úgy kell értelmezni, hogy gondolkozzunk el a felvetett kérdéseken. Köszönöm.

AZ IGAZAT MONDD!

1992. szeptember 16.

Tisztelt Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Azokhoz kívánok szólni, akik e hazában még érzik és értik József Attilát: „Az igazat mondd, ne csak a valódit!”

Mert való, hogy ettől a kormánytól számon kérhető az, hogy a politikai hatalmat átmentő aknákat későn vette észre és későn hatástalanította. De igaz, hogy most azok lihegnek legjobban, akik ezeket az aknákat elhelyezték.

Mert való, hogy minden demokráciában, ahol sajtó- és szólásszabadság van, megjelennek a szélsőségek. Ezeket meg kell tudni tanulni kezelni. De igaz, hogy ebben a Parlamentben van olyan képviselőtársam, aki azzal dicsekedett, hogy pufajkás volt.

Mert való, hogy ettől a kormánytól számon kérhető a nemzeti értékek védelme, de igaz, hogy van olyan parlamenti frakció, amely Trianon nevének hallatán Zrínyire asszociál és kirohan a teremből.

Mert való, hogy ennek a kormánynak nincs sajtója, ezt még az ellenzék is, mindenki elismerte, a rendszerváltás-kor és induláskor, de igaz, hogy vannak olyanok, akik mindent elkövetnek, hogy az esélyegyenlőség megszűnésével ne is legyen.

Mert való, hogy a kormánytól elvárható a türelem, a nagyobb kompromisszum, de milyen liberális érték az, amelyik csak egy irányba kívánja a türelmet?

Hölgyeim és Uraim! Az igaz, hogy a kölcsönös türelemmel lehet csak előbbre jutni.

Mert való, hogy ennek a kormánynak a tekintélye jelentősen csökkent, miként jelentősen csökkent ennek a Parlamentnek is. De igaz, hogy vannak olyan képviselők, akik még büntetőeljárás kockázatát is vállalva, mindent elkövetnek, hogy a tekintélyeket rombolják.

Mert való, hogy ennek a kormánynak a tekintélye és a presztízse nagyobb külföldön, mint idehaza. De igaz, hogy vannak olyan képviselők, akik nem átallanak külföldi újságoknak úgy nyilatkozni, hogy Magyarországon népirtás folyik.

Mert való, hogy minden alap nélkül keresztény kurzust kiabálnak, de igaz, hogy mondvacsinált dolgokkal, minden hatalmat és minden tekintélyt felhasználva megpróbálják megakadályozni, hogy a valódi vallásszabadságnak meglegyenek a garanciái.

A számarányokat tessék tekinteni, mennyi esélye van ma Magyarországon 41 év ideológiai elnyomás után egy embernek, aki a tanulás, az oktatás szabadságát komolyan veszi, hogy gyermekét olyan oktatási intézetbe járassa, ami az ideológiájának, világnézetének megfelel? És mennyi esélye van Magyarországon ma egy embernek az ellenkező ideológiával? Tessék a számarányokat tekintetbe venni.

Való, hogy mindenki tudta a rendszerváltás időszakában, hogy ennek a kormánynak iszonytató nehézségekkel kell szembenéznie, s ennek a kormánynak olyan intézkedéseket kell tennie, amikkel népszerű nem lehet. Igaz, hogy mindent a revansista erők kihasználnak annak érdekében, hogy ezekkel a nehézségekkel visszaéljenek.

1990 szeptemberében bátorodtam azt mondani, hogy őseinknek volt annyi bölcsessége, hogy amikor az ország bajban volt, körbehordozták a véres kardot, képesek voltak az ellentéteiket félretenni, és először az ország érdekével foglalkoztak. Utána esetleg, ha lettek volna pártérdekek, frakcióérdekekkel és egyéb más alábbvaló érdekekkel.

Most már csak egyetlen kérdésem van hátra.

Hölgyeim és Uraim! Önök komolyan gondolták a rendszerváltást?

MEDDIG ÉLSZ VISSZA?

2007. június 14.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Meddig élsz még vissza a türelmünkkel, Gyurcsány Ferenc? Meddig fog a te dühöd minket kijátszani? Meddig fog a te féktelen vakmerőséged hetvenkedni? Nem illenek az őszi beszédhez a cicerói mondatok, de az őszi beszédet követő feszültséget a társadalomban a mai napig nem sikerült feloldani. Nem is sikerülhetett, hiszen a beszédnek két szakasza van, az egyik zárt közben elhangzott megállapodás, a másik annak nyilvánosságra kerülése és a hazugság fejedelmének lebukása.

Mikor érjük meg azt a napot, hogy a politika nem egy személyről, Gyurcsány Ferencről, hanem az ország dolga-iról szól? Az elévülési időn túli kormányzat mikor néz szembe önmagával és az ország valós helyzetével? Az őszi beszéd ugyanis nem szembenézésről, hanem a hatalomhoz való görcsös ragaszkodásról szól. A zsákmány-szerzők megállapodtak a zsákmány megtartásáról, amely megállapodást később bizalmi szavazással szentesítették. A beszéd nyilvánosságra kerülése nem a hazugság felszámolását jelenti, de az új hazugság korszakának kezdete.

Idézet a beszédből: „Felkészíteni a legbefolyásosabb lapok vezetőit és vezető publicistáit, hogy mire számíthatnak.” Nem véletlen, hogy az újraírt beszédből ez a mondat kimarad. Nem véletlen, hogy ma a miniszterelnök úr ezt a mondatot nem ismételte meg. Hiszen most járja a különböző televíziók esti műsorait, valóságshow-kat rendeznek, és ugyanezek a vezető publicisták alákérdeznek lakáj módon a miniszterelnök úrnak. Nos, az új hazugság korszakának első jellemzője, hogy azok az újságírók, akik kórusban zengték és dicsérték Medgyessy Péter cselekedeteit, a száz nap, a száz lépés programját, ugyanezek az újságírók most megmagyarázzák nekünk, miért van szük-

ség a megszorításokra. Sőt azt is megmagyarázzák, hogy a megszorításokat reformnak nevezzük. És ugyanezek az újságírók voltak azok, akik dicsérték Medgyessy Pétert, és dicsérték a puccsot és a puccsistát. Azonban felnő egy másik nemzedék, a nem vezető újságírók, akik talán más-képp látják és látatják a folyamatokat. Lesz még szólás-szabadság Magyarországon!

Az új hazugság korszakának másik jellemzője, hogy az elévülési időn túli kormány nem hajlandó elszámolni az előző négy évvel. Ezért azt állítja, hogy az embereknél van a pénz, ezért reform címén el kell vonni tőlük.

Nem beszélnek az iraki adósság elengedéséről, az állami vagyon kiadásáról, az autópályapénzekről. A hatalom megtartása érdekében semmitől sem riadnak vissza, és hatalmuknak semmi más célja nincs, mint a zsákmányszerzés.

Tisztelt Ház! A miniszterelnök úr mai beszédéből szeretnék idézni, ami nemcsak az ő lelkivilágát, hanem az egész gondolkodásmódot elárulja, mert nem egy országról, hanem egy részvénytársaságról gondolkodik: „Irtózatos lesz az első két év.” Nem azt mondja, hogy az embereknek lesz irtózatos, nekünk lesz irtózatos, de majd visszaszerezzük a népszerűségünket. Nem érdekes, hogy az embereknek milyen lesz - irtózatos. Hallgassuk meg ismételten a miniszterelnök urat, mit mondott a mai napon: „Irtózatos lesz az első két év” – nekünk, azért, mert a népszerűségünket veszítjük. Nem az embereknek lesz irtózatos. Ez az a gondolkodás, amivel szemben állunk.

Az új hazugság jellemzője az is, hogy reformnak nevezük azt, amiről az őszi beszéd így szól: „Egy sor ügyben fogalmam sincsen, hogy melyik, nem a hatodik lépést, még a harmadikat sem tudom. Tudom az első kettőt.” Nos, tisztázzuk, a magyar nyelv szerint definiáljuk a fogalmakat!

Hölgyeim és Uraim! A reform az, ahogy a német mondja: sein, sollen. tudom, hogy mi van és tudom, hogy mi kell. Meg tudom mondani, hogy a „van”-tól hogy jutok el

a „kell”-ig, milyen lépésekkel és mennyi idő alatt. Az egy év alatt egyetlenegy dologban, amit önök reformnak neveztek, ilyen programot felmutatni nem tudnak, de azt tudják mondani, hogy mondja meg az ellenzék azt a programot, amivel nem ért egyet. Nincs olyan ország, talán még Dél-Amerikában sem, ahol ezt reformnak nevezik. Nincs olyan tisztességes politika, amely a most folyó emberkísérletet megengedné.

Nem láthatjuk a jövőt, nincs jövőkép, s lendületesnek tűnő nagyotmondással nem lehet pótolni. A hazugság új korszakában a kormányfő azt üzeni, hogy saját életünkről nem magunk döntünk, a konvergenciaprogramot is ránk erőltették, ezért nincs más lehetőség, csak amit ő diktál. Saját gyengeségét, a hatalomhoz való beteges ragaszkodását úgy állítja be, mintha az sorsszerű lenne, miközben az igazságosságra hivatkozik, és a rendszerváltás veszteseit folyamatosan megsarcolja, eközben a rendszerváltás nyerteseinek előjogait, ahova ő maga és kormányzata tartozik, változatlanul hagyja.

Közben a jövőkép hiányában folyamatosan az ellenzék szidja a kormányfő olyan stílusban, amelyet lélektani eszközökkel nehéz lenne értelmezni. Ideillenek Kányádi Sándor szavai: amint hatalma van, módja, a farkas a bárányt okolja. A kormányzás és az elképzelések hiányosságait sohasem az ellenzéken kell számon kérni. Nem lehet egy szájból fújni hideget és meleget.

Az elévülési idejét túlélő kormány nemcsak az országban játszotta el minden tekintélyét, de a külpolitikában is: elárulta a határon túli magyarokat, azt ígérve, hogy más megoldást kínál fel, amivel a mai napig adós. A hazugság fejedelme, a kormányfő a mutyizás különutas politikáját folytatja Oroszországgal, amivel természetes ellenérzéseket vált ki Európában, de Amerikában is. Nincs olyan terület, amelyre Magyarország a jövőjét építhetné.

A végeredmény: kivándorolnak, kitántorognak legjobb embereink, mert nincs megfelelő foglalkoztatottság, össze-

vissza kapkodás az egészségügyben, bezárt iskolák, megszüntetett vasúti szárnyak, növekvő területi különbségek. Ráadásul mindezt a vezető újságírók az új hazugság korszakában igazságosságnak nevezik.

Felkérjük tehát Gyurcsány Ferencet, hogy ne gyorsítson, tudniillik rossz az irány. Amikor intézményeink, önkormányzataink a szakadék szélén egyensúlyoznak, nem gyorsítani, hanem gondolkodni kellene. A népszavazással új rendszerváltást hirdetünk, velünk vannak az eddigi vesztesek, jobb- és baloldaliak, azaz a tömeg, hogy jobb léte ne csak egyeseknek, hanem mindenkinek legyen.

Tisztelt Kormánypartok! Nem kell félni a népszavazástól, mint a demokrácia intézményétől! Nem kell félni, nem fog fájni! Köszönöm.

A FÉLSZÁZ ÉV ELÉ...

*Mintha nem tudnánk
ki ütött és kit ütöttek,
A kilúgozott emlékezet kialszik.
Ha újra álmodhatnánk
az időt és szépséget,
nemzedékek szíve tán megnyugszik.*

*Mert az őrtállókat lefizették
azzal a harminc ezüsttel.
Helytartók kezüket mosták,
sunyi alázattal balzsamozták
mások, mielőtt kézcsókra járultak.
A sírban fekvő Eszmét ellopták,
feltámadásról hát ne ábrándozzatok.*

*Kenyeres pajtások éneke sem hangzik,
elmentek és elhallgattak, kik maradtak.
A megsárgult történelem a kufároké,
és mohósággal mindent eladnak.
Csak egy új álom hite teheti széppé az érzést:
De jó lenne lenni magyarnak!*

II. Ne féljeteK

NAPIREND ELŐTTI FELSZÓLALÁSOK,
INTERPELLÁCIÓK

NE FÉLJETEK!

2007. február 20.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! „Ne féljete azoktól, akik megölik a testet, de aztán semmi egyebet sem tudnak tenni!” Ez az evangéliumi mondat a diktatúrák idejében sokaknak adott erőt és tartást. Erőt adott Kolbe atyának az éhségbunkerben, a koncentrációs táborban, és erőt adott Mindszenty bíboros úrnak az ávó börtönében. De sok százezer és millió embernek adott erőt a diktatúrák időszakában. És most ez az evangéliumi mondat újra aktuálissá vált, amikor a rendőrpalotát golyózápor éri, amikor nem tudni, kik által vezérelve, milyen sötét erők akarnak félelmet kelteni ebben az országban. Ekkor egyetlen értelmes, helyes és demokratikus – és hozzáteszem: keresztény – választ adhatunk, ha mindnyájan erre az üzenetre innen válaszolunk: nem félünk. Nem félünk, mert megtanultuk legyőzni a félelmet. Nem félünk, mert jól tudjuk, hogy a végző szó nem az övék, és nem tudják elérni céljukat, bárkik legyenek azok, hogyha innen, a parlamentből egységesen azt mondjuk, hogy nem félünk.

De nem félünk azoktól sem, akik a Parlament köré kor-dont emelnek. Nem félünk, mert – a köztársasági elnök úr szóhasználatát idézve – egy alkotmányosan aggályos parancsot hajtanak végre. És nem félünk, mert jól tudjuk, hogy a korlátnak két oldala van, és innen nézve nem mi vagyunk a korlátoltak.

De nem félünk attól sem, aki szellemi korlátot akar emelni ebben az országban, aki úgy nyilatkozik, hogy politikus március 15-én ne beszéljen. Mi ünnepelni szeretnénk. Ünnepelni szerettünk volna 1972-ben is, amikor a Nemzeti Múzeumra azt írták ki, hogy: „Hűség a néphez, hűség a párthoz”. És ünnepelni szerettünk volna 1973-ban is, amikor a csepeli munkásöröket vezényelték be szétver-

ni a márciusi, úgynevezett tüntetőket. És ünnepelni szeretünk volna akkor is, amikor a késő kádári korszakban március 15-én megmutatta az igazi arcát a kádári korszak, bár akik most restaurálni próbálják, vagy másképp próbálják beállítani a történelmet, ezekre az időkre talán már nem emlékeznek. Igazi arcát a '80-as években is megmutatta az úgynevezett puha diktatúra.

Azt gondolom, hogy bennünk erősebb a szabadságvágy, és megtanuljuk legyőzni a félelmeinket. Úgy gondolom, hogy ha összefogunk, akkor tudunk ünnepelni, de ahhoz az kell, hogy valóban a lelkekben és a közösségekben szülessék meg a szabadságvágy. Mi tudjuk a választ arra a kérdésre, hogy rabok legyünk vagy szabadok, mert negyven év alatt megtanítottak rá.

Ez az evangéliumi mondat, amit idéztem – Gyökössy Endre írja egy könyvében –, valami misztikus módon 365-ször szerepel az evangéliumban, így mindennap elmondjuk, hogy nem félünk, mert megtanuljuk legyőzni a félelmet, nem félünk keresztényként, és a bibói értelemben nem félünk demokrataként. Köszönöm szépen.

MILYEN EZ AZ ORSZÁG?

2006. július 10.

Tisztelt Miniszterelnök Úr! Hétfőnként azon gondolkodom, hogy húszperces beszédéből melyik az a mondat, ami kiemelhető, mi a mondanivalója, amikor vizionál egy olyan országról, amiben szeretnénk élni, csak nem sok köze van a valósághoz. Engedje meg, hogy a klasszikusokat idézzem, önt idézzem: „El merjük-e hinni, hogy olyan ország lesz, amilyené tesszük?”

Tisztelt Miniszterelnök Úr! Ez az ország olyan, amilyené tették.

Amikor ön a közép-európai helyzetképet próbálta elemezni, akkor a gyakorlat és a valóság teljes mértékben elmentmond, és az emberek másképp értik és másképp érznek, amikor lengyelországi, horvátországi, szlovákiai problémákról beszél, de nincs bátorsága a magyarországi problémákról beszélni. Ezeket az országokat úgy említi, mint ha nem irigyléssel néznének az emberek ezekre az országokra, hiszen Horvátországba járnak nyaralni, Szlovákiába – az ön tanácsa szerint – átjegyzik a cégeket, és természetesen olcsóbb áruért, jó minőségű áruért Ausztriába fognak átjárni vásárolni. Ezt már a magyarországi történelemben többször átéltük. Valóban, ez az ország olyan, amilyené tették, és ez a konvergenciaprogram arról szól, hogy ki kellene javítani azokat a hibákat, amely hibák az elmúlt kormányzat nélkül nem jöttek volna létre.

Tisztelt Miniszterelnök Úr! Ebben a konvergenciaprogramban társadalompolitikai kérdésekről semmilyen említés nem történt, csak reményemet fejezem ki, hogy ezek is meg fognak jelenni valamilyen módon benne. A Kereszténydemokrata Néppártnak meggyőződése ugyanis, hogy ez a helyzet az erkölcsi válság következménye. De hogy ezt még meg is ideologálja ön: „Ami igaz és helyes poli-

tikailag, nem feltétlen igaz és elfogadható a hétköznapi erkölcs mércéje szerint” – mondta ön.

Úgy gondolom, hogy amikor jelen beszédében kijelenti, hogy európaiak szeretnénk lenni a hétköznapiakban, akkor – ha a két mondatot összevetjük – azt gondolom, hogy ön mégiscsak felülvizsgálja álláspontját. Azt mondja, hogy kétféle erkölcs van. Ez az erkölcsi válság pont ezen alapul.

Érdekes ötlet a konvergenciatanács felállítása, de engedjék meg, hogy két felvetést tegyek. Az egyik az, hogy a kormánypárti képviselőtársaim által elmondott alkotmányos aggályokat a költségvetési tanáccsal kapcsolatban, remélem, most a sajtó nyilvánossága előtt hangoztatni fogják. A második: fölhívtam korábban is a figyelmet, hogy ha a téves előjelzések sem igazak, akkor azt a számok sem fogják igazolni.

Azt gondolom tehát, hogy az igazság egyféle, a hazugság többféle, mert az igazságot többféleképpen lehet félremagyarázni. Önök megnyerték a választást, és elveszítették a hitelességüket. A választás során tudniillik nem elmaradt az igazság kibontása, hanem az ellenkezőjét állították az igazságnak. Most vagyunk abban a helyzetben, hogy elmarad az igazság kibontása.

Kérdeztem a pénzügyminisztert, és szeretném, ha a miniszterelnök úr válaszolna: jelen költségvetési helyzetben ki döntött, és milyen alapon engedtünk el közel 40 milliárd forint adósságot Iraknak? Az országban várják, hogy erre szíveskedjék válaszolni, mert tehetetelt és áldozatvállalást csak akkor lehet kérni az emberektől, ha tudják, hogy miért vállalnak áldozatot.

Az ön pénzügyminisztere azt mondta, hogy van egy nagyobb tétel, amiről az állam üzleti érdekeit figyelembe véve nem hajlandó a parlament előtt beszámolni - mondja egy parlamenti demokráciában az ön pénzügyminisztere. Szeretném arra is felhívni a figyelmét, hogy a jelenlegi pénzügyminiszter ugyanaz, aki téves előrejelzéseket adott, és

gondolom, ez kockázati tényező a konvergenciaprogram elfogadása szempontjából. Ha ezekre a kérdésekre nem kapunk választ, akkor az ellenzék nem tud hozzájárulni ehhez a programhoz, hiszen nincs abban a helyzetben, hogy megismerhesse a valóságot. Ezekre a kérdésekre konkrét és egyértelmű választ kell kapjunk, hogy mi az az üzleti érdek, amit nem tudhatnak meg ellenzéki képviselők, mekkora ez az összeg, és kinek kell a költségeket viselni. Szeretnék az iraki kérdésre is egyértelmű választ kapni.

A kockázatokról és mellékhatásokról kérdezze meg a tüntetőket! Köszönöm szépen.

CSAK MAGYARORSZÁG SZÁMÍT

2006. július 11.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! „Csak Magyarország számít” – hangzott el eme falak között egy héttel ezelőtt, és ebből az következne, hogy őseink bölcsességét követve megpróbálnánk az ország helyzetét közösen javítani. Őseink bölcsessége tudniillik abban állt, hogy amikor az ország bajban volt és körbehordozták a véres kardot, akkor képesek voltak a vitáikat félretenni és az ország érdekében nem beszélni, hanem cselekedni. Azonban föl kell hívnom a kormánypártok és különösképpen a miniszterelnök úr figyelmét, hogy ez a felelősség mindenekeelőtt a kormányé, a hatalom birtokosaié, mert nekik kell azokat a gesztusokat, azokat a lépéseket megtenni, amelyekkel az együttműködés feltételeit megvalósítják.

Őnök egy olyan csomagot nyújtottak be egyensúlyjavítás címén, amelyben egymással össze nem függő, egymással nem koherens intézkedéseket kívántak megtenni az egyensúlyjavítás érdekében. Egyik része pénzügyinek nevezett, elvonási tünetekkel járó intézkedések, a másik része viszont államháztartási reform, illetőleg közigazgatási reform címet kellett volna hogy viseljen.

Nézzük az elsőt! Miért nem lehetett együttműködni a pénzügyi csomagnak eme részében? Úgy gondolom, ahhoz, hogy a bajokat kezeljük, mindenekeelőtt őszinteségre kell törekedni. Hogy az európaiságot egy kicsit idézzem, Robert Schuman azt mondta: „Őszinteség nélkül nincs bizalom, bizalom nélkül nem lehetséges egyetértés.” Több kísérletet tettünk annak érdekében, hogy megismerhessük az ország valóságos helyzetét, hogy miből adódott az a hiány, ami decembertől 4,7 százalékos GDP-hiányra volt beállítva a költségvetésben, és ma 9,7, de egyes elemzők már 11 vagy 12 százalékról is beszélnek. Nem a számok-

kal akarok dobálózni, hanem a valóságos folyamatokat megismerni. Azt gondolom, hogy a kapcsolati tőke működtetése az, amiben megfogható ennek a hiánynak az oka. Tudniillik más normális költségvetési menetekben tervezhető lenne, tervezhetőek a nyugdíjak, tervezhetőek a közalkalmazotti bérek, tehát a különleges kiadásokat kellene görcső alá venni.

Föl kell tennem a Pénzügyminisztérium képviselőjének a kérdést, hogy hajlandó-e válaszolni-e arra, ismételten műfaji megkööttség nélkül, hogy ebben a helyzetben 40 milliárd forintot miért engedünk el Iraknak. Erre az emberek várják a választ, különben nem várható az emberektől, hogy áldozatot vállaljanak, ha csak a bevételi oldalt kívánják növelni. A Kereszténydemokrata Néppártnak az az álláspontja, hogy a bevételi oldal növelésének jobb, kíméletesebb és társadalompolitikai szempontból elfogadhatóbb módszere, ha az adóalapot növeljük, nem az adókat, és nem azoknak a terheit növeljük, akik eddig is a fő teherviselők voltak. De ennek az egyensúly megteremtésének másik oldala pedig az volna, hogy valódi kiadáscsökkentéseket hajtsanak végre. Vegyék figyelembe végre az Állami Számvevőszék egyes területeken végzett vizsgálatának jelentéseit, és számoljanak be a parlamentben, hogy az Állami Számvevőszék megállapításai egy asztalfiókba kerültek, vagy valóságos intézkedéseket hoztak.

Rátérve röviden az úgynevezett közigazgatási reformra szabad legyen idéznem a történelmi párhuzam okán a Szabad Nép 1956. június 29-ei cikkét az államapparátus egyszerűsítéséről és területrendezéséről, ahol Apró Antal, a PB tagja nyilatkozik: „A kormány az utóbbi hetekben több határozatot hozott az államapparátus egyszerűsítésére alsóbb szervek, különösen a tanácsok hatáskörének növelésére. De a határozatok, intézkedések megvalósításának egyik előfeltétele, hogy a szükséghez mérten az eddigiéknél nagyobb területű megyéket, járásokat hozzunk létre.”

Tehát úgy tűnik, hogy nincs új a nap alatt, és úgy tűnik, hogy amikor önök egyetértést kértek tőlünk a közigazgatási reformhoz, a beterjesztéshez elfelejtették a hatásköri és feladatjegyzékeket is hozzárendelni. Tehát amikor csak intézményeket akarunk átalakítani feladat- és hatáskör nélkül, abban az együttműködést az ellenzékétől nem várhatják. Köszönöm szépen.

EZ EURÓPA?

2006. október 30.

Tisztelt Államtitkár Úr! Amilyen tehetetlennek bizonyultak a rendőreink a Magyar Televízió székházának megvédésében, olyan tehetségesnek mutatkoztak 23-án a vétkes emberek megfélemlítésében. A szabadságjogok lábbal tiprása Európában megbocsáthatatlan. Lábbal tiporták az alapvető szabadságjogokat, a gyülekezési szabadságot a megemlékezők, köztük gyerekek, öregek és nők terrorizálásával; a lelkiismereti és vallásszabadságot egyházi személy tudatos bántalmazásával és gyalázásával; a sajtószabadságot többek között a lengyel közszolgálati televízió teljesen jogszerű, engedélyezett munkájának akadályozásával, a stáb tagjainak megalázásával.

A diktatúrában mi, hívők megszoktuk, hogy egyházi személyt bántalmaznak kifejezetten azért, mert pap, de azt reméltük, a demokráciában ilyen többé nem lesz. Csálódjunk kellett. Vértessaljai László jezsuita szerzetest, nemzetközileg elismert újságíró, a Vatikáni Rádió magyar adásának egykori vezetőjét akkor verték meg, amikor békítőleg lépett fel, az emberek békés hazatérésére biztatott, és a rendőrök közül többen tisztában voltak azzal, hogy papot bántalmaznak. Ilyen cselekményekre Rákosiék vete-medtek először akkor, amikor a nagykarácsonyi papot, Debreceni Sixtust megverték, majd később Rákosi sofőrje halálra gázolta.

A sajtószabadság sérelmére elkövetett mostani cselekedetek összhangban vannak a balatonőszödi Gyurcsány-beszéddel. Nemzetközi hírünket és az ország megítélését is rombolta az a tény, hogy a rendőrség meg akarta akadályozni a lengyel közszolgálati televízió budapesti forgatócsoportjának munkáját. Amikor a televíziós munkatárs megkérdezte: „Ez Európa?” akkor a rendőr azt mondta,

hogy nem, és szándéktalanul ugyan, de igazat felelt. Nem ártana néha követni a rendőrt!

Ezért a kérdésem: milyen biztosítékot tud nyújtani a korrekt és pártatlan kivizsgálására ezeknek az ügyeknek? Hajlandó-e a vizsgálat anyagát emberi jogi és nemzetközi szervezetek számára hozzáférhetővé tenni? Köszönöm.

TESSÉK MONDANI, EZ MÁR REFORM?

2006. november 13.

Juhász Ferenc volt honvédelmi miniszter a kampány során többször hivatkozott arra, hogy az előző ciklusban végrehajtották a hadsereg átalakítását és a honvédelmi reformot, mely tény az őszi beszéd után már természetesen másként kell érteni és értelmezni. A kormányprogram is – idézem – átalakult magyar hadseregről beszél, és a továbbiakban arról ír, hogy a haderő átalakítását oly módon végezzük el, hogy a hivatásos haderő megfelelő szervezetben, jobb képességgel és felszereltséggel védelmezze hazánk szuverenitását.

Mindezek után meglepetésként hatott Eger városában az a hír, hogy az egeri helyőrséget felszámolják, a 24. Bor-nemissza Gergely felderítő zászlóaljat Debrecenbe helyezik át. Ezzel a lépéssel a honvédelmi tárca Dobó István városát megfosztja a honvédség jelenlététől, azt a várost, amelyről többek között Kossuth azt mondta, hogy a magyarságot itt csak tanulni lehet. Ez a döntés nehezen értelmezhető a kormányprogramban leírtakkal összevetve, hiszen a zászlóalj a magyar hadsereg egyik legmodernebb egysége, rendelkezik a Humint-képességgel, az utóbbi években minden jelentős külszolgálati feladatban kivette a részét. Így többek között helytálltak katonáink Horvátországban, Macedóniában, Afganisztánban és Koszovóban is. A zászlóalj képzettségének színvonalát jellemzi, hogy több nemzetközi versenyt megnyertek, magas színvonalon hajtottak végre feladatokat, más fegyvernemmel és a szövetséges külföldi csapatokkal együttműködve. Egy ilyen döntés érinti Dobó István városát, amely nemcsak elfogadta, hanem befogadta és magáénak is vallja a zászlóaljat.

A lehetséges döntés kapcsán azonban további kérdések is felmerülnek. Az elmúlt három évben nagyon jelentős ingatlanfejlesztési beruházást hajtottak végre a laktanyában. Ennek keretében a legmodernebb konyhatechnikai eszközökkel alakították ki a zászlóalj kapacitását meghaladó konyhát, teljes mértékben felújították a körleteket, segélyhelyeket, a modern kor követelményeinek megfelelő könyvtárat internetes hozzáféréssel, oktatótermet, nyelvi labort és sportlétesítményeket alakítottak ki. Hangsúlyozni szeretném, hogy mindezeket a beruházásokat az utóbbi három évben hajtotta végre a minisztérium.

Ennél is nagyobb kárt okozhat a megalapozatlan és végig nem gondolt döntés abban, amit a hadsereg az emberi képességek fejlesztésébe ölt bele. Az eddigi tapasztalatok alapján ugyanis egy ilyen átköltözést az állománynak legfeljebb a 15-20 százaléka vállalja, ami azt is jelenti, hogy a hadsereg egy nemzetközileg kipróbált, modern egységről mond le.

Ezek után, ha ezt a döntést minden felhozott érv ellenére végrehajtják, akkor a következő kérdéseket kell megválaszolni. Milyen módon kíván segíteni a minisztérium az egzisztenciálisan nehéz vagy lehetetlen helyzetbe került családokon? Milyen segítséget kíván adni a kormányzat a városnak a munkanélküliség kezelésére, amit a laktanya bezárása okoz? Milyen életpályamodellt kínál a hadsereg azoknak, akik a hivatásos katonaságot kénytelenek otthagyni? Köszönöm.

A REND DŐRE ŐRE

2007. március 12.

Tisztelt Államtitkár Úr! A mór nem tette meg kötelességét, a mór marad. Túl sok ügy merült fel az ön tárcájánál -rendőri tehetetlenség augusztus 20-án, túlkapások, sőt bűncselekmények alapos gyanúja október 23-án, a Btk. módosítása, gyermekpornó, ázsiai bevándorlók, tisztességtelen eljárások – amelyek felelősséget érző demokráciában arra készítenék a tárca vezetőjét, hogy lemondását felajánlja. Ugyan ezzel a gesztussal nagy kockázatot nem vállalna, hiszen Őszöd óta tudjuk: ez egy következmények nélküli ország. Államtitkára, azaz ön, nyilván freudi elszólás folytán a móri nyomozás kivizsgálásáról szólt, majd néhány nap múlva ennek elmaradásáról, sőt egy nem létező köztelevízió nem közszolgáltatiként létező műsorában azt találta mondani, hogy a szándékolt bűnelkövetők miatt siklott félre a nyomozás. Mintha a tények nem is léteznének! Mintha a fegyvereket nem is találták volna meg! Az sem zavarja meg az államtitkár urat, hogy ezekről a tényekről miért nem értesítették a bíróságot.

Tisztelt Államtitkár Úr! Az európai emberi jogi egyezmény ismeri a tisztességes eljáráshoz való jogot. Ennek biztosítása többek között az ön feladata. Természetesen nem azt kérem számon, hogy operatív intézkedéseket tegyen, de azt igen, hogy ugyanolyan tisztességes nyomozói munkának ismerjék el, ha valaki nem követett el egy cselekményt, és zárjuk ki annak lehetőségét, hogy bizonyítékokat manipulálhassanak. Ne lehessen a sajtó által olyan nyomásgyakorlás, amely akadályozza a tisztességes nyomozást! Ne mondhassa ugyanebben a tévéműsorban önt – idézem –: „Az új kormány éppen felállt, mindenki eredményt akart, mindenki a rendőrséget sürgette.”

Tisztelt Államtitkár Úr! Ha megindítják az eljárást Orbán Viktor ellen, akkor kérem, hogy a bizonyítékok közé ezt a

mondatát csatolja be, és a bíróság hadd értékelhesse azt a körülményt, hogy van-e jelen pillanatban, jelenleg a rendőrségen politikai nyomás. Idézem még egyszer: „Az új kormány éppen felállt, mindenki eredményt akart, mindenki a rendőrséget sürgette.”

Államtitkár Úr! Szükségesnek tartja-e a sajtónyilvánosság szabályozását a be nem fejezett büntetőügyek vonatkozásában? Kíván-e tanulságokat levonni a félresiklott nyomozás adataiból a rendőrség felett irányítást gyakorló személy, azaz ön? Milyen módon kívánja biztosítani az emberi jogi egyezményben vállalt, tisztességes eljáráshoz való jogot? Kíváncsian várom válaszát.

ELHATÁROLÓDOM...

2007. március 13.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Úgy gondolom, mi megtanultuk a negyven év alatt, hogy ahogy lehet, úgy szólalunk meg, és ahol lehet, ott szólalunk meg. Jól tudom, hogy itt, ebben az üres teremben megszólalni egy számunkra társadalmilag fontos kérdésben pusztába kiáltott szónak tűnhet, a becsület mégis azt kívánja, hogy szólaljunk meg, mert vannak olyan helyzetek, amikor hallgatni erkölcstelen.

A múlt héten Magyarország jogilag miniszterelnöke olyan hangot ütött meg, és olyan vádakot szórt ellenfeleire és az ellenzékre, ami e Ház falai között nemcsak méltatlan, de vissza is kell utasítani azokat. Amíg az antiszemitizmust csak egy szűk csoport képviseli, amelynek tagjai történelmileg talán nem elég felkészültek vagy nem elég műveltek, addig vannak politikai eszközök ennek a szűk csoportnak az elhatárolására. De elhatárolni is csak akkor lehet, ha hitelesek vagyunk. Hitelesek pedig csak akkor vagyunk, ha buta antiszemita vicceken nem nevetgélünk. Hitelesek akkor vagyunk, ha mindkét diktatúrát elítéljük, nemcsak az egyiket, mint tették ezt a KDNP alapítói, akik mindkét diktatúra börtönét megjárták.

Úgy tűnik, hogy a gyűlöletkeltés ma hivatalos formát kapott. Ron Werber eltávozott ugyan, de a szelleme itt maradt. Ha valaki büszke arra, hogy lehetett ijesztgetni 23 millió román betelepítésével, ha valaki büszke arra, hogy egy „köteles beszédet” ki lehetett találni, és ha valaki büszke arra, hogy megvádolja az ellenzékét antiszemitizmussal, az olyan erkölcsi mércét állít fel, amit az ország egyetlen polgára sem követhet. Azt gondolom, hogy ez a felelősség kérdése. Nem lehet egyszerre két mércével mérni.

Tégy a gyűlölet ellen! – volt egyszer egy mozgalom, amihez 1992-ben sokan csatlakoztak, mert tudták, hogy

ebben az országban társadalmi békére és nyugalomra van szükség. Mit mond ma az, aki 1992-ben elindította ezt a mozgalmat? A következőképp szólal meg: a politikát kényyszeríteni kell rá, hogy ne mérjen két mércével. Mindig a hatalmon lévők mérnek két mércével. Ne mérjenek két mércével! Én jól tudom, hogy egy Apró-villából a másik diktatúrát elítélni nehéz, még akkor is, ha Haynautól és Kádártól elhatároljuk magunkat. Jól tudom, hogy a mammon vallásnak az a megnyilvánulása, hogy a cél szentesíti az eszközt, bármit lehet tenni a hatalom megszerzése és megtartása érdekében, talán célravezető, de nem hiszem, hogy a történelem során ezt mérni lehetne.

Nem lehet kétféle mércével mérni. Nem lehet egyrészt azt mondani, hogy jogilag semmit nem tudtunk tenni az ellen, hogy a Hősök terén neonáci gyülekezés legyen - bár nem is határolták el magukat tőle; ha jogilag meg is kellett engedni, legalább határolták volna el magukat tőle -, másrészt pedig másokon számon kérni azt, hogy mikor, kitől és hogyan kell elhatárolódni.

Megmondom őszintén, sokat gondolkoztam azon, hogy milyen típusú gyűlölet ez. Ron Werber öröksége milyen típusú gyűlölet? Ez az ifjúgárdisták gyűlölete, a recski rabtartók gyűlölete. Amikor hallottam a jogilag miniszterelnök urat, akkor az a vers jutott eszembe, hogy „...szeressétek / Őt is, a vad, geszti bolondot... / Úrnak, magyarnak egyként rongyot”. És elnézést kérek Tisza Istvántól.

Lendvai Ildikó frakcióvezető asszony fölszólította Orbán Viktort, hogy határolódjon el a szélsőségektől. Én ezt most megteszem: Gyurcsány Ferencről elhatárolódom.

A CSALÁDI ADÓZÁS

2007. május 21.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Lehet számon kérni az ellenzéki pártokon, hogy az ország érdekében és a nemzet javára tegyenek indítványokat meglévő helyzetekre, és utána le lehet szavazni az indítványaikat.

Azt gondolom, hogy a világnézetünkben adódóan mi valóban más társadalomképpel rendelkezünk, mint a kormánypártok. A Kereszténydemokrata Néppárt – 1990 óta először fordult elő – nem jogszabályban, hanem jogrendben gondolkozva, a teljes jogrenden átvezette a családi jövedelemadóztatást. Nemcsak hogy kiadta, nemcsak hogy benyújtotta az Országgyűlésnek, hanem mellérakott nemzetközi példákat, és mellérakta a teljes hatásvizsgálatot.

Amikor most ezt a két kötetet átadom, akkor elnézést kérek a pénzügyminiszter úrtól, hogy elsősorban Kiss Péter kancelláriaminiszter úrnak szeretném átadni, és csak utána a pénzügyminiszter úrnak. Tekintettel arra, hogy a mi társadalomképünk az adóztatástól azt kéri számon, hogy milyen társadalomszerkezeti változásokat jelent, mit jelent a jövőre nézve, és nem csak bevételi kérdésként tekinti.

Ennek következtében kérném, hogy vegyék figyelembe azokat a hatástanulmányokat, hogy a magyar társadalom szerkezetére és a magyar demográfiára hogyan hat ez az adózási rendszer. Mielőtt nemet mondanak, próbálják tanulmányozni, mert sokkal fontosabb és sokkal felelősségteljesebb kérdésnek tartjuk, mint hogy erre csak nemet mondjanak, és soha ne vizsgálják a pénzügyi törvények társadalmi szerkezetre való hatását.

Amikor a Kereszténydemokrata Néppárt kiáll a családi adóztatás mellett, a családokat szeretné megerősíteni, a gyermekek helyzetén szeretne javítani és a társadalmi igazságosságot kívánja szolgálni.

Tisztelt Kancelláriaminiszter Úr! Tisztelt Szociális Miniszter Úr! Engedje meg, hogy átnyújtsam tanulmányozásra, hogy a társadalmi hatását meg tudja nézni, és csak utána adnám a pénzügyminiszter úrnak. *(Átad egy-egy kötetet Kiss Péternek, majd dr. Veres Jánosnak.)*

MI A HAZUGSÁG?

2007. június 14.

Tisztelt Kazinczy-díjas Képviselőtársam! Ön felteszi azt a kérdést, hogy mi a hazugság. Azt gondolom, olyan szép a magyar nyelv, a magyar nyelv ismeri a nagyotmondás, háryjánoskodás, füllentés kifejezést, és a politikában talán valamelyest elfogadott, mint ahogy egy szerelmes is, amikor a szerelmének szerelmet vall, lehozza a csillagos eget, ez a világon demokratikus országokban is elfogadott dolog. Ezt összemosisni azzal, amikor jobb tudomása ellenére valaki tényeket hamisít meg, hamis jelentéseket küld, olyan törvényt alkot, hogy adócsökkentés, amikor tudja, hogy semmiféle alapja nincs, amikor meghazudtolja a Magyar Nemzeti Bank elnökét, aki valós adatokat mond – ez a hazugság.

Amiről önök szeretnének beszélni, hogy összemosisni a választási ígérekkel, én azt gondolom, hogy ez a hazugság új korszakának a kezdete. Itt beszédeket mosnak össze, hallom, különböző churchilli beszédeket. A magyar nyelvre szeretném ismételten fölhívni a figyelmét: a híres és a hírhedt szó között a magyar ember tud különbséget tenni. És végül, a magyar ember tud különbséget tenni a gazember és az igaz ember között.

MEGHASONLOTT ORSZÁG...

2007. június 25.

Tisztelt Elnök Asszony! Az elmúlt időszakban olyan események történtek, történnek az országban, amelyeknek, azt hiszem, nincsenek nyertesei, csak vesztesei. Tudniillik ha a rendőrpalota ellen támadást intéznek, s nem tudjuk a mai napig, hogy kik, ha egy újságírónt, aki oknyomozó munkát folytat, megfélemlítenek, akkor erről az országról olyan kép alakul ki külföldön, hogy nincs az a kormányzati stratégia, nincs az a kormányzati kommunikáció, nincs a költségvetési pénzeknek az a garmada, amivel ezt a kárt helyre lehet hozni.

És azt gondolom, hogy ebben mindannyiunknak megvan a maga felelőssége, de nem egyenlő mértékben. Megvan a parlamentnek a felelőssége, hogy éveken keresztül olyan Házzsabállyal dolgozott, ahol a vizsgálóbizottságok karikatúrái lettek az igazi funkciónak, a felelősök feltárásának. Azonban jelen helyzetben megvan a kormányzati felelősség, tekintettel arra, hogy ameddig nem tudjuk megnevezni, kik miért tették ezeket a cselekvéseket, kik támadtak a rendőrpalota ellen, kik voltak azok és milyen megbízások által, akik ezt a cselekedetet elkövették, azt gondolom, hogy ebbe a helyzetbe nem lehet belenyugodni, és hagyni kell az igazságszolgáltatást, a nyomozó szerveket, hogy úgy végezzék a munkájukat, hogy valóban, bárhol vannak ezek a felbujtók, bárhol vannak a megrendelők, meg tudják nevezni ezeket az embereket. Ez a feltetele a nyugalomnak az országban.

Azonban nézzük meg a miniszterelnök úr mai beszédét, nézzük meg az ő szóhasználatát, és nézzük meg, hogy hogyan lehet ebből a helyzetből továbblépni. A miniszterelnök úr erős országról beszélt. Nem lehet erős országról beszélni felelősségvállalás nélkül. A felelősségvállalás valahol

ott kezdődött, hogy a most kitüntetésre felterjesztett Horn Gyula nem vállalta a múltját, akármilyen érdemei is vannak a későbbiek során, mert amikor a rendszerváltásnak egy hiányosságával néztünk szembe, és az ügynökmúlt nem lett feltárva, akkor egyszerűséggel azt mondta – emlékeznek még a szavaira –: „Na és?”

Nincs nagy ország erkölcsi felelősségvállalás nélkül. Erkölc nélkül csak meghasonlott országról beszélünk. Miről beszélünk? Legyenek szívesek figyelni! Arról beszélünk, hogy amikor Gyurcsány Ferencet a vagyonosodásáról kérdezték, akkor önök tudomásul vették azt a választ: „Mi az, hogy? Nagyon is!” Emlékeznek ezekre a szavakra? Tehát ha vagyonosodási vizsgálatokat akarnak indítani, talán keressük abban a körben a vagyonosodást, ahol ez felmerül. De addig, amíg nem engedik ezeket a vizsgálatokat, amíg nem engedik parlamenti bizottságnak sem ezt az oknyomozást, én azt hiszem, nincs erkölcsi alap ebben az országban igazságtalanságról beszélni olyanoknak, akik első helyen fejtették ki azt a véleményüket, hogy az érdekek irányítják az életet, úgy kell irányítani egy országot, mint egy részvénytársaságot, és nincs felelősségük abban, hogy milyen módon gazdagodtak meg.

A harmadik: nincs lendületes ország egyetértés nélkül, őszinteség nélkül nincs bizalom, bizalom nélkül nem lehet egyetértés, mondta Robert Schuman. Én azt gondolom, hogy ebben az országban nem lehet úgy párbeszédet folytatni, ha ezeket a kérdéseket, és főleg, ha ezt a stílust, amit most előbb Mesterházy képviselőtársam bemutatott, vagy amit a miniszterelnök úr bemutatott, ezt a stílust folytatjuk. Lehetséges, hogy kampányrendezvényeken vagy valahol, de itt a Házban, azt gondolom, hogy értelmes párbeszédet így nem lehet, nem is akarnak kialakítani.

Önöket az érdekek irányítják, most megkötötték azt a kompromisszumot a további kormányzás érdekében, megkötötték azt a kompromisszumot, hogy Horn Gyulát kitün-

tetésre terjesztik föl, jó politikai taktikai lépésnek tűnt, megkötötték azt a kompromisszumot az SZDSZ-szel. Csak hitelesen így nem lehet politizálni, hiszen ha az elmúlt egy évben már legalább négyféle dolgot mondtak erről az egészségbiztosításról, akkor azt gondolom, hogy ki lehet oktatni az ellenzékét, talán meg is értünk valamit belőle, de főleg azt értjük meg, hogy ez nem az őszinteségnek a korszaka.

A ténybeli ismeretek hiányát nem lehet felkészületlenséggel pótolni. Kérem, ha a miniszterelnök úr nincs jelen, akkor legalább a jegyzőkönyvből olvassa el, és gondolkozzon el ezen! Köszönöm.

ÚJABB MUTYI

2007. szeptember 10.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Nagyon sajnálom, hogy a miniszter úr – nyilván személyes érintettség okán – nem kíván személyesen válaszolni az általam feltett kérdésekre. Ön mint liberálisnak mondott politikus, azt állítja, hogy az állam rossz tulajdonos, ezért az állami vagyont privatizálni kell. Azt viszont soha nem állította az egészségügyről, hogy dübörögne, ezért az a megoldás, hogy versenyt kell teremteni az egészségügyben. Nos, tisztelt miniszter úr, ha itt lenne, feltenném a kérdést, hogy úgy tűnik, elméleti tételeit ön a gyakorlatban kívánja, illetve kívánta igazolni.

A nyilvános cégadatok szerint a Meditcom Orvosi Informatikai és Kommunikációs Szolgáltató Kft.-nek ön többségi tulajdonosa volt, és ebben a kft.-ben 2004. február 13-án törzstőkeemelést hajtottak végre. Így vált 2004. június 16-án az Informatikai Kockázati Tőkealap-kezelő Részvénytársaság a kft. tagjává, vagyis törzstőkét vásárolt, ami állami befektetést jelent, hiszen a társaság tulajdonosa a Regionális Fejlesztési Holding. Ezáltal az ön társasága 170 millió forint állami támogatáshoz jutott. A tőkeemelés alapját 2 darab szoftver mint szellemi apport képezte, és ezen szoftverek értékelése úgy történt meg 250 millió forint értékben, hogy az értékelést a felügyelőbizottság egyik tagja tette meg. A szoftver tárgya 8 járóbeteget-ellátási központ fejlesztése.

A cégbíróságon található mérlegadatok szerint a társaság eredménye 2004-ben 5 millió forint, 2005-ben 4 millió forint volt. Furcsa – kevésbé furcsa – módon ebben az időszakban egy MSZP-s országgyűlési képviselő neve is felbukkan a cégben, és nyilván az állam mint jó befektetést, ezt a céget választotta ki, és ilyen értékben elfogadta a szellemi terméket. A teljesség kedvéért meg kell

jegyezmem, hogy amikor miniszter lett, tulajdonrészét értékesítette.

Az egész történetből számomra az derül ki, hogy ön a gyakorlatban kívánta igazolni, hogy az állam rossz tulajdonos, az egészségügyi vonatkozású szellemi termék viszont nem szolgálta a versenyhelyzet kialakítását az amúgy a tönk szélén álló egészségügyben. Furcsa, hogy amikor dübörög a gazdaság, akkor az ön cége ilyen tőkeinjekció után éppen vegetál.

Tisztelt Miniszter Úr! Ezek után kérdésem: akkor is rossz tulajdonosnak tartotta az államot, amikor az a Meditcom Kft. részére szellemi termék apportja címén ilyen mértékű tőkefeltöltést biztosított? Az ön minisztersége alatt - amikor még dübörgött a gazdaság - történtek-e hasonló tőkeemelések? Ebből a tőkeemelés utáni állapotból származott-e bármilyen haszna az egészségügyi járóbeteg-ellátásnak?

A kérdéseim nem arra irányulnak, hogy a cégszámok által alátámasztott tények jogszerűek-e, hanem hogy erkölcsösnek minősíti-e. Csak egyet kérek, azt ne válaszolja: mi az hogy, nagyon is!

Válaszát nemcsak én várom, hanem az ország közvéleménye is. *(Taps az ellenzék padsoraiban.)*

AZ ÚJ HAZUGSÁG PROPAGANDISTÁI

2007. október 1.

Tisztelt Miniszter Úr! Az ősödi beszédnek van egy apró, de nem lényegtelen részlete, amely önmagában is minősíti a beszédet és a beszélőt is. Így hangzik: „Felkészíteni a legbefolyásosabb lapok vezetőit és vezető publicistáit, hogy mire számíthatunk, bevonni őket ebbe a folyamatba.” A mondat elég érthetetlen, illetőleg nagyon is érthető. A legbefolyásosabb lapok a kormánypropaganda szócsövei, a vezető publicisták pedig azok, akik kórusban dicsérték a fedezet nélküli osztogatást, a száz nap, a száz lépés programot, mert tele zsebbel százszor szép ez a világ.

A kormányzóvivői iroda tájékoztatása szerint médiafelület vásárlására, önreklámozásra 1 milliárd 770 millió forintot kíván a kormány elkölteni az adóforintokból. A vezető lapok és vezető publicisták most tehát jó pénzért elmondhatják, miért volt rossz az osztogatás, szükség van a megszorításokra, és az egyszerűség kedvéért ezt nevezzük reformnak. Mi úgysem értjük, nem is érthetjük ezeket a folyamatokat, majd ők, a beavatottak, akiket bevontak ebbe a folyamatba, elmagyarázzák. Agitpropos múltjuk erre presztinálja őket, az se zavarjon meg senkit, ha nem sokkal ezelőtt az ellenkezőt mondták.

Barankovicsék írták 1947-ben: „Óvakodjatok azoktól, akik ma másképp beszélnek, mint tegnap cselekedtek.”

Tisztelt Miniszter Úr! Kérdéseim ezek után: hogyan kívánják a közpénzek elköltése során biztosítani a véleménynyilvánítás szabadságát? Hogyan kívánják biztosítani a közpénzek elköltése során, hogy azonos súllyal jelenhessenek meg más vélemények? Hogyan kívánják biz-

tosítani a közpénzek elköltése során, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók eleget tegyenek a pártatlanság, kiegyensúlyozottság követelményének? Demokratához illő válaszát várom.

OSZOLJANAK!

2007. november 20.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Felszólalásom oka, hogy a hétvégén olyan esemény történt Magyarországon, amely minden tisztességes politikust, minden tisztességes újságírókat arra kell hogy készítessen, hogy tiltakozzon az emberi jogok sérelme miatt.

Ugyan Gusztos Péter frakcióvezető-helyettes úr tegnap ezt a felszólalást megtette, el kellett gondolkoznom rajta, hogy okafogyottá vált-e a felszólalásom. Két ok miatt bátorodom mégis vissza nem vonni, hanem fenntartani felszólalásomat. Az egyik, hogy ha egy jogállamban az emberi jogokat sértik, akkor nem egy-egy frakció, hanem a parlament mind az öt pártjának joga, kötelessége és felelőssége, hogy egyaránt tiltakozzon az emberi jogok sérelme miatt.

A másik ok ennél egyszerűbb. Takács Albert igazságügyi és rendészeti miniszter úr válaszában azt állította, hogy ez az intézkedés a sajtószabadságot nem sértette – szó szerint idézem –; rendőri felszólítás után nem lehet arra hivatkozni, hogy újságírók csak a munkájukat végzik. Úgy gondolom, hogy Takács Albert miniszter úr ombudsmanként nem biztos, hogy ezt a helyzetet, ezt a szituációt, ezt a tényállást illetően módon ítélte volna meg. Úgy látszik, hogy a bársonyszék nagyon erőteljesen koptatja a jogtudatot és a jogérzéklet.

Nézzük tehát ennek az intézkedésnek a jogszerűségét! Arról, hogy az emberi jogi bíróság ítélete milyen kötelezettségeket ró Magyarországra, most nem kívánok vitát nyitni. Azonban a strasbourgi joggyakorlat szerint a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának három feltétele van. Az egyik, hogy az emberi jogi egyezményben meghatározott okot kell megjelölni, a második, hogy törvényben szabályozott módon, a harmadik, hogy egy demokra-

tikus jogállamnak megfelelően, demokratikus jogrendnek megfelelően kell ezt a korlátozást végezni.

Nézzük meg a sajtószabadság területén ezt a három feltételt! Az emberi jogi egyezmény 10. § (2) bekezdésében a közrend, közbiztonság lehetséges olyan ok, amely a korlátozást lehetővé teszi. Zárójelben megjegyzem, mindez a sajtószabadság, a gyülekezési jog korlátozását lehetővé teszi, azonban a sajtószabadság területére nem hiszem, hogy ez az ok megfogalmazható lenne.

Második, hogy törvényben meghatározott módon, és a harmadik feltétel, hogy demokratikus jogállamnak megfelelően. Egy demokratikus jogállamnak megfelelően, ha az újságíró a munkáját végzi, nem megengedhető, hogy azt bármilyen módon korlátozzák, különösen nem, hogy erőszakkal korlátozzák. Odáig még az intézkedés jogosságával, aki nem tudja magát igazolni vagy újságírói mivoltát igazolni, és előállítják az igazoltatás végett, odáig még hajlandó vagyok egyetérteni, hogy ez jogszerű lehet, azonban ez nem jogosítja fel a rendőrséget, hogy több órán keresztül fogva tartás, nem jogosítja fel a rendőrséget, hogy megalázó módon motozzák, és sok minden másra nem jogosítja fel.

Úgy gondolom, ha valóban komolyan vesszük a jogállamot, akkor nem mehetünk vissza arra a szintre, ahol a nyolcvanas években átéltünk sok mindent. Nem hiszem, hogy megengedhető lenne, hogy a sajtó munkatársait bármilyen inzultus érje.

Felszólalásom oka, ahogy a címben is mondtam, „oszoljanak, mert kuss van”, nem a stílussal kívánok vitatkozni, hiszen nem voltam ott, híradásokból olvastam ezt a felszólítást; tudom jól, hogy a rendőrségi intézmény nem leánynevelő intézet. De akkor is azt gondolom, hogy szaporodnak azok a jelek, szaporodnak azok az események, amik minden tisztességes embert, minden tisztességes politikust és minden tisztességes újságírót arra kell indítsanak, hogy nyilvánosan tiltakozzanak.

Mik ezek a jelek? Újságírókat a Nemzetbiztonsági Hivatal megfigyel. Sztrájkolókat összeírnak. Újságírókat, munkájukat végzőket előállítanak. Nos, azt gondolom, túl sok, egyszerre túl sok eredő. Arról most nem kívánok beszélni, és itt az előző vitába sem kívánok beleszólni, hogy ha a Nemzetbiztonsági Hivatal élére olyan embert neveznek ki, aki a KGB-főiskolán végzett, hogy ez most amerikai érdek, orosz érdek - én azt gondolom, hogy egyetlen érdek van: a magyar érdek van, Magyarország szempontjából kell vizsgálni, hogy mi Magyarország érdeke, és nem az orosz érdekeket és nem az amerikai érdekeket.

Tehát én azt gondolom, hogy mindezek bármilyen módon, akár APEH-eljárásokkal, akár sztrájkolók összeírásával vagy bármilyen módon meg kívánnak félemlíteni bennünket, az a válaszuk, hogy nem félünk, nem oszolunk, és oszoljon az a kormány, amely jogellenesen jutott hatalomra.

ELBOCSÁTÓ SZÉP ÜZENET

2007. december 3.

Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! A híradások szerint a gázáremelés mértéke január 1-jétől 5 százalék lesz, a szociális kedvezményben részesülők közül a legszegényebbek 8, a többiek 11 százalékos áremelést tapasztalhatnak. Ez a bejelentés a lassan mondott „nem lesz gázáremelés” ellenére sem bír hírértékkel, annál inkább Kóka János leköszönő miniszter kijelentése, aki hangsúlyozta, hogy ez az arány még mindig nem tükrözi a világpiaci ár emelkedését. Ez a kijelentés két szempontból is kritizálható: egyrészt további áremelkedésre számíthatunk, másrészt az empatikus készség hiányáról, a szociális érzék megtagadásáról szól ez a mondat.

Ha figyelembe vesszük a villanyáram árának emelkedését is, nem kell jóstehetség ahhoz, hogy a magyar vállalkozások versenyképessége tovább fog csökkenni, az eladódott családok százezrei nem fogják tudni kifizetni a közüzemi tartozásaikat.

Lehet, hogy a villaépítés közben a volt miniszternek eszébe sem jut ez a felvetés, azonban a minimális felelősséget érezni kellene azért, hogy ma hazánk e térségben elveszítette minden előnyét, és sereghajtóvá vált. Lehet, hogy magasról nézvést még megvolna az ország, azonban egy politikai vezetőtől, még ha liberálisnak mondja is magát, elvárható, hogy meghallja azok sóhaját, akik a halálra ítélt szárnyvonalak körzetében laknak. Mert lehetséges, hogy valóban nem értük el a világpiaci árakat, azonban naponta tapasztaljuk, hogy nem értük el a világpiaci jövedelmeket sem. Különösen cinikusnak hat ez a mondat attól az embertől, akinek tevékenységét folyamatos botránykrónika kísérte.

A mai napig nem tudjuk, hogy miért mondott le, de egyszer úgyminden kiderül. Hírhedtté vált mondatai ugyan-

úgy szolgálták a hazugságkampányt, mint az őszödi beszéd szerzőjéé, mégsem hallottunk tőle soha egyetlen megbánó szót vagy bocsánatkérését. Soha nem hallottuk tőle, hogy bármilyen interpellációval vagy újságcikkkel kapcsolatban tisztázni szeretne volna a tényeket, csupán perrel való fenyegetést, reflex- és imamalomszerűen hajtogatott mondatokat mondott el.

Elbocsátó szép üzenetként álljon itt egy-két mondat! Feledésednek kiérdemelt sorsát vedd magadra érdemed szerint. Vedd magadra, mert sajnálom magunkat az 1 százalékos növekedés szégyenéért, kapcsolati tőkéért, villád építéséért, szóval mindenért, amit tettél. Egyszer mindenkinek el kell számolni. Köszönöm.

A VAJDASÁGI MAGYAROKÉRT

2007. december 10.

Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! A várható koszovói fejlemények miatt a vajdasági magyarok ma félelemben élnek, félelemben élnek azok, akik már egyszer elszenveték a délszláv háború gyötrelmeit, azt, hogy túsul tartották őket, elszenveték a rombolást, és elszenveték azt is, hogy a menekültáradatok nyomán megváltozott a Délvidék etnikai összetétele. Ma a helyzet ismételten feszült: háborús készülődésekről szóló híresztelések, katonai behívók tartják izgalomban az ott lévőket, továbbá ha a kérdést nemzetközi erők megfelelően nem kezelik, újabb menekültáradatra lehet számítani. A határon túli magyarok joggal várnák el az anyaországtól, hogy minden diplomáciai tekintélyét és erejét felhasználja a kérdés megnyugtató rendezésére.

Ebben a helyzetben derül ki csak igazán, hogy a december 5-ei népszavazás milyen mély sebeket ejtett a nemzet testén. Nehéz lenne megmagyarázni ugyanis, hogy amíg a körülöttünk lévő országok és Európa több állama természetesnek tekinti a kettős állampolgárságot, addig vannak olyan magyar politikai erők, amelyek ezt megtagadják testvéreiktől. Kétségtelen tény, hogy nagyra kell értékelnünk azokat az erőfeszítéseket, amelyeket Ukrajna tekintetében a kishatárforgalom területén a kormány elért, szükséges, de nem elégséges erőfeszítések. Azonban ez sem ad magyarázatot arra, hogy a Szerbia által elismert kettős állampolgárság helyett milyen azonos értékű megoldást kínál fel a kormány. Meggyőződésünk – mint ahogy a vajdasági magyarok is vallják –, nincs azonos értékű megoldás.

A schengeni egyezménynek való megfelelés kétségtelenül elismerése hazánknak, ugyanakkor szólni kell felelősségünkről is. A határon kívüli magyarok részére ugyanis a

kérdés nem megfelelő kezelése miatt Schengen nem sikerült, hanem újabb eltaszítottságot jelent. Ezért szükséges, hogy a magyar parlament minden pártja a Vajdaságban kialakult helyzetben egységes legyen, és a megfélemlítés ellen nemcsak idehaza, hanem azokért is közösen lépünk fel, akiket magyarságuk miatt bármilyen sérelem ér. Európai uniós és NATO-tagságunknak csak akkor van értelme és jelentősége, ha ilyen helyzetekre megfelelő védelmet tudunk biztosítani.

Köszönöm, hogy meghallgattak. Remélem, hogy ezek a szavak jó talajra hullanak, és közös cselekvésre buzdítanak minket. Köszönöm szépen.

AZ EMBERI JOGOK NAPJÁN

2007. december 10.

Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! II. János Pál pápa az emberi jogokkal kapcsolatban a következőképpen fogalmazott: „Az emberi jogok megsértése a közösségi és társadalmi élet eltorzulásához vagy egyenesen megsemmisüléséhez is vezet. Sőt jelentős és történelmi tapasztalatok által többszörösen megerősített tény, hogy az emberi jogok megsértése mennyire együtt jár a nemzetek jogainak megsértésével.”

Tisztelt Elnök Asszony! Méltó, hogy e Ház falai között az emberi jogok napján megemlékezzünk az emberi jogokról, de azt hiszem, akkor őrizzük meg méltóságunkat, ha nem az elérni kívánt eredményeket hangsúlyozzuk, hanem azokat a hiányosságokat, amelyek sajnos a mai napig fennállnak demokráciánkban. Felteszem a kérdést: vajon a fogyatékkal élő embertársaink, állampolgárok valóban úgy érzik-e, hogy a kormányok – sorozatban 1990 óta – mindent megtettek értük, vagy vajon a mozgássérült állampolgárok ma megközelíthetik-e megfelelő módon bármelyik közintézményt? Eleget tettünk-e ennek érdekében? Eleget tettünk-e? És Gusztos Péter képviselő úrnak köszönöm, amikor a hiányosságokat sorolja fel.

De ugyanilyen hangsúlyosan fel kell tenni a kérdést, hogy vajon a demokrácia 18. évében elégséges-e az, amikor gumilövedékkel lönek rendőrök tömegosztatáskor, vagy elégséges-e az emberi jogok helyzete Magyarországon, amikor újságírókat tartóztatnak le, és az igazságügyi miniszter ezt jogszerűnek minősíti.

Tisztelt Ház! Nem azért soroltam fel ezeket, mintha bárkire mutogatni kellene, hanem azért, hogy ez legyen mindnyájunk közös önvizsgálata, mert akkor leszünk méltóak az emberi jogokhoz, ha nem büszkélkedünk, nem próbáljuk magunkat jobbnak mutatni, hanem olyanak, amilyenek vagyunk.

POPULORUM PROGRESSIO

2007. április 3.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! „Mert ha ma nincs senki, aki kétségbe vonná, hogy a haladás ugyanazt jelenti, mint a béke, akkor ugyan ki ne szeretne küzdeni és dolgozni ezért a haladásért? Kérünk tehát mindannyiótokat, Isten nevében, válaszolatok elszánt szívvel szorongó könyörgésünkre!” Ezekkel a szavakkal fordult minden jóakarátú emberhez negyven évvel ezelőtt VI. Pál pápa Populorum progressio kezdetű enciklikája végén.

Kérdés, hogy ebben a Házban, az ország Házában miért tartjuk szükségesnek, lehetségesnek és megkerülhetetlennek, hogy erről az enciklikáról az évfordulón megemlékezzünk. Tesszük mindenekelőtt azért, mert ebben az időszakban minden civilizált országban ezt megteszik. Tesszük ezt azért, mert egy önmagát pluralistának, sokszínűnek valló társadalomban szükséges, hogy a közvéleményben és a közbeszédben megjelenjen az az erkölcsi tanítás, amely a civilizált országoknak oly sok erőt adott és sikert termelt.

Tesszük harmadszor ezt azért, mert amikor ez a pápai enciklika megjelent, nem voltunk abban a helyzetben, hogy megismerhessük. Itt az ideje, hogy az ország megismerhesse ezeket a tanításokat, amik az egyház társadalmi tanítását jelentik. Ezért röviden összefoglalva miről szól ez az enciklika?

VI. Pál tanítja, hogy az emberi haladás, az igazságosság és a béke szorosan összefüggő fogalmak. Az igazságosság és a béke megvalósulása lehet csak a valódi haladás alapja és kerete, ami szervesen összefügg a szociális kérdésekkel. A szociális kérdés globális kérdés, és pontosan fogalmazott negyven évvel ezelőtt az enciklika: „Drámai kiáltás száll a bőségben élő népek felé, az éhező népeké... Nem fogadhatjuk el, hogy a gazdasági szempontot elvállasszák

az emberitől, hogy a fejlődést attól a civilizációtól függetlenül ítéljék meg, amelyben végbemegy. Az embert kell középpontba állítani, minden embert, minden embercsoportot, a legkisebbtől kezdve egészen az emberiségig.”

A 25. évfordulón II. János Pálnak – megemlékezve eme enciklikáról – a *Sollicitudo rei socialis* enciklikájában egy kulcsmondat szerepel: „A gazdaság nem önmagáért való, hanem minden emberért és a teljes emberért.” Az egyház szociális tanítása aláhúzza, hogy az anyagi javaknak van egyetemes rendeltetése is: ha a föld javait egyesek olyan mértékben kisajátítják, hogy másoknak létminimum sem jut, akkor a világ megérett a nagy változásra, éppen a haladás és a béke érdekében. Ennek gyakorlati kérdéseivel kell naponta szembenéznünk, amikor a felmelegedés problémájával, az elmaradott világ szegénységének problémájával kell szembenéznünk.

Jogszerűséget és méltányosságot sürget a kereskedelmi kapcsolatokban az enciklika. Azok a formálisan jogszerű szerződések, amelyek az egyik fél folyamatos kiszípolozását rögzítik, elfogadhatatlanok, és a béke, a haladás és az igazságosság megvalósítása érdekében az ilyeneket meg kell szüntetni.

A szolidaritás eszméje nem csak nemzetközi érvényű, megvalósítandó egyes országokon belül is; nincs béke abban az országban, amelyben egyesek éppen gazdasági erejük miatt élvezhetnek előjogokat. Elfogadhatatlan, ha a gyengéket, elesetteket nem támogatják a gazdagabbak.

Érvényes ez a gazdasági szférában is. Tarthatatlan, hogy a legnagyobb hasznot termelő cégek élvezik a legnagyobb adókedvezményeket. Tarthatatlan az uzsora-rabszolgaság újratermelése. Törölni kell minden olyan jogszabályt, amely igazságtalanul sújtja a szegényeket, a betegeket, a hátrányos helyzetűeket.

Tisztelt Ház! A Kereszténydemokrata Néppárt szerint a *Populorum progressio* tanítása benne foglaltatik azokban

az elveinkben, amelyeket négy évvel ezelőtt adtunk ki „Igazságosabb és testvériesebb Magyarországot” címmel. Bőven van tennivalónk. A szolidaritás hiányát fájóan jelzi a polgárháború, amelyet folyamatosan szítanak egyes körök abban a reményben, hogy az ellenzékkel szembeni gyűlölet megakadályozza szavazótáboruk széthullását. Ha ez a kör képes lenne változtatni ezen a magatartásán, vagy a koalíció pártjai határoznák el magukat a változásra, és elfogadnák jó szándékunkat, megteremthetnénk az igazságosabb, testvériesebb Magyarország jogi kereteit.

Tanuljunk a Populorum progressio üzenetéből. Legyen a szolidaritás értékrendje itt a Házban közös iránytűnk. Ha így gondolkozunk, akkor azt gondolom, hogy Magyarországból sikeres ország lehet. Köszönöm.

TÖRTÉNELEM

*A regimentek felsorakoztak,
senki sem értette öldöklés után,
kérdőn hallgattak a halottak.*

*Érdemrendbe öltözött vezérek,
a történelemben masíroztak,
és dicsőségről szólt az ének.*

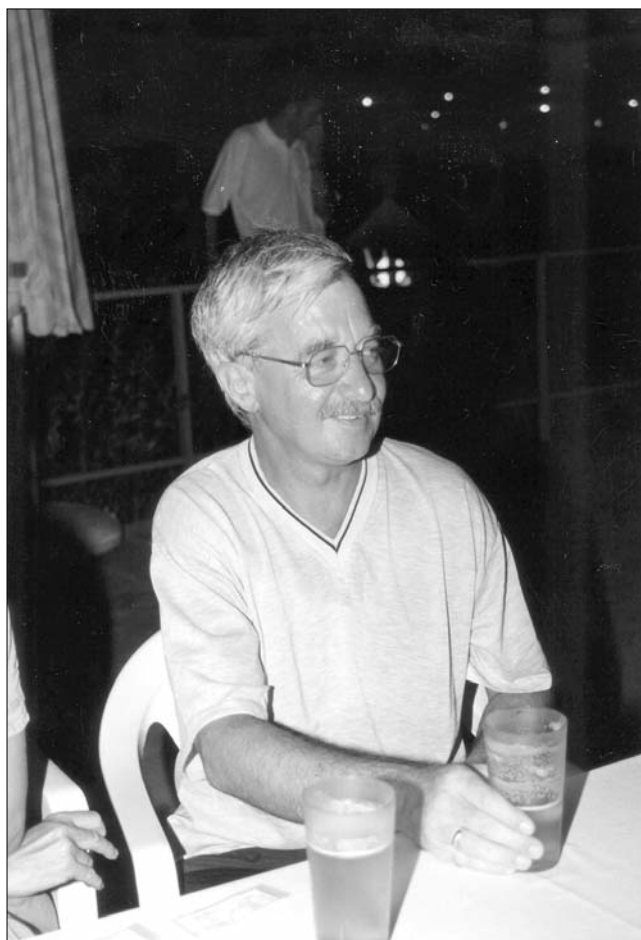
*Nevüket zengték századokon át,
a tereken szobrok sorakoztak,
és fizetett hadak írták az ódát.*

*Aztán a boldog utókor felejtett,
emlékművek a porba hulltak.
Ítélet: győzelemből vereség lett.*

Kérdőn hallgatnak a halottak.

III. Az igazi értelem

INTERJÚK, CIKKEK

AZ IGAZI ÉRTELEM

Az igazi értelem a szavak mögött ólálkodik.

Talán nem véletlenül választottam mottónak a Svájcban élő magyar művésznő, Saáry Éva gondolatát. Nem véletlen, mert számunkra-számomra a politikai gyakorlatban ez a mottó rendkívüli módon lényeges.

Az igazi értelem tudja, hogy ma mindenkinek nagyon nehéz eligazodni, mert összegabalyították amúgy is kusza világunkat.

Az igazi értelem tudja, hogy csak értékekre építő társadalomnak lehet jövője, és azt is, talmi sikerekért nem lehet áldozatot hozni.

Az igazi értelem tudja, ha több sebből vérző nemzetünket tovább osztjuk, nemzetvesztő válhat belőlünk.

Az igazi értelem tudja, hogy az átalakulás keserves keresztútja áldozatokat követel. De tudja azt is, hogy az áldozatokat egyenlően és igazságosan kell szétosztani.

Az igazi értelem tudja: rendkívül fontos a sikeres gazdasági átalakítás. De tudja azt is, hogy mindezeket megelőzik az erkölcsi alapértékek, mert ezek nélkül lélektelenné és öncélúvá válik a gazdaság is.

Az igazi értelem tudja, hogy csak verejtékes, kemény munkával lehet kiutat keresnünk. Mindenkinek ott, ahol van.

Az igazi értelem tudja, hogy soha nem volt szükség ekkora küzdelemre, mint napjainkban. De nem arra van szükség, hogy a másik legyen türelmes, hanem arra, hogy mi tanúsítsunk türelmet elsőként.

Az igazi értelem tudja, hogy nem a sorstól megtagadott öreguras nosztalgiazás a jövőnk, hanem a történelmi értékekre nyugvó modernizáció. Az igazi értelem tudja, hogy a reményt soha elvetni és másoktól elvenni nem lehet és nem szabad. Csüggedt nemzet képtelen megbirkózni a legalapvetőbb feladataival is.

Az igazi értelem együtt érez a szűkölködőkkel, mert nem a magáét keresi. Együtt érez a vezetőkkel, mert az ő gondjuk a mi gondunk. Együtt érez a vezetettekkel, mert az ő sóhajuk mi fájdalmunk.

Talán, ha valamennyien valamit megértünk egymás szavaiból, ha nem harsognak túl a demagógia hullámhosszán dolgozók, ha el tudjuk választani az ocsút a búzától, ha összerendezzük, ami széthullott; újra visszanyerjük tál lencséért elárverezett Szent István-i örökségünket.

(Megjelent a Hevesi Üzenetben, 1992. október.)

PÉLDAKÉPEK

Alcide De Gasperi

Megtisztelő és egyben zavarba ejtő a kérdés, hogy próbáljam megválaszolni azt a kérdést, milyen tanulságokkal szolgál Alcide De Gasperi élete egy mai politikusnak?

Zavarba ejtő a kérdés, mert ahhoz a nemzedékhez tartozom, amelyiknek nem volt rá lehetősége, hogy tanulmányai során az európai modern politikai irányzatokat megismerhesse. Életünknek egy jelentős részét szellemi-ideológiai vasfüggöny mögött töltöttük el, s ez akkor is nyomot hagyott rajtunk, ha később hiányosságainkat pótolni igyekeztünk. Ezért is vártam e napot, amikor M. Szebeni Géza De Gasperiről szóló könyve megjelenik.

Engedjék meg, hogy két eseményt említsek életemből, ahogyan de Gasperivel találkozhattam. Természetesen a találkozás lelki-szellemi, nem pedig fizikai értelemben értendő.

Jó pár évvel ezelőtt a fokolare találkozó kapcsán Trento polgármesterével ebédeltem, aki boldogan újságolta, hogy megkezdődött De Gasperi boldoggá avatása. Számomra ekkor fogalmazódott meg a kérdés, lehet-e a közélet, a politikai tevékenységben az életszentségre törekedni?

Hitelesség nélkül az élet semmilyen területén nem lehet maradandót alkotni. A hitelesség feltétele az önazonosság vállalása. Mai magyar kereszténydemokrata politikusnak tehát az életmű első tanulsága vállalni kereszténységem, vállalni magyarságom. Azonban ezt a vállalást nem lehet szólamokkal tenni, csak a mindennapi gyakorlatban megélt tettekkel, amely egy szinte megvalósíthatatlan ideált úgy szeretni, hogy szeretetté válhass.

Jól tudom, idegennek tűnő szavak ezek a politika világában, mégsem mondhatunk le erről, hiszen minden emberi cselekvésnek csak ez lehet a végső célja. Minden nap újra kezdeni, a célt szem elől nem tévesztve.

Gasperi példája épp azt igazolja, hogy szükséges, de nem elégséges a kereszténység belső magánéleti megélése, azonban a társadalmi cselekvésben, az emberek közötti kapcsolatok rendezésében sem mondhatunk le az evangéliumi parancsról. Amilyen nehézségekkel jár ennek vállalása a mai magyar társadalmi viszonyok között, olyannyira örvendetes, hogy létezik egy csoport hazánkban, a KDNP, amely tudatosan világnézeti pártnak nevezi magát.

Ugyanakkor Gasperi példája arra is figyelmeztet, hogy a kereszténység nem nobilitás, de többletfelelősség. Ahogy nem vállalt közösséget az álkeresztény pártokkal, úgy a mai viszonyok közt mi sem hivatkozhatunk a keresztény tanításra, csak annyiban, amennyiben azt programjainkban képviseljük.

A másik, a nemzeti önazonosság vállalása, ugyancsak nélkülözhetetlen a politikai cselekvésben. Az adott közösséghez való tartozás, nemzedékek és egy megismételhetetlen kultúra vállalása helyes történelemszemlélet feltétele.

Alcide De Gasperi talán ezen a területen alkotott maradandót. Politikatörténeti érdekesség, hogy két országnak volt parlamenti képviselője, előbb a bécsi parlamentben képviselte a kisebbségi olasz érdekeket, majd a világháborút követően olasz parlamenti képviselő Trentóból, később miniszterelnök.

Mai politikusok számára ebből az életútból két következtetés is adódik. Lehetséges úgy vállalni nemzeti önazonosságom, hogy azzal senkit sem sértek meg. Másrészt az európaiság a sokszínűségre épül, Európa az európai nemzetek összessége. Hosszabb kifejtést igényelne, most csak jelezni szeretném, hogy De Gasperi életútjában a két önazonosság – a katolicizmus és nemzetiség – egymást nemcsak kiegészítette, de feltételezte.

Az európai gondolkodásban a II. világháborút követően, az új rend a közös európai történelemben, a közös keresztény gyökerekben teremtődött meg. Ezért is szükséges

feltárni és elénk állítani az alapító atyák, Robert Schuman, De Gasperi, Adenauer életútját és gondolkodásmódját.

A történelem nem ismétli önmagát, azonban ismeret nélkül a politika könnyen tévútra fut, amint manapság erre gyakran látunk példát.

De Gasperi példájának második tanúsága, hogy a politikai tevékenység áldozatvállalás. Ő vállalta az áldozatokat, amikor az Osztrák–Magyar Monarchiában küzdött a trentói egyetemért, a kisebbség jogaiért. De vállalta az áldozatot új hazájában is a fasizmus idején, amikor belső száműzésre kényszerült, és a Vatikánba kellett menekülnie. Ez az áldozatvállalás hitelesítette életét. Mindezek az emberi kvalitások, lelki erősségek sokakat indítottak arra, hogy Gasperi boldoggá avatását igényeljék. Ezen az elkötelezettségen alapul igazi politikusi tevékenysége.

A mai politikus számára talán paradox, hogy olyan emberek tudták megálmodni az új Európát, akiknek értékrendje tradicionális, hagyományt őrző és tisztelő.

Valójában az ellentmondás látszólagos. Épp a szilárd és megalapozott értékrend tette alkalmassá Gasperit az új szemléletmódra, mai politológiai kifejezéssel a politikai innovációra. Értékrend és konzervativizmus ugyanis nem dogmatizmust jelent, hanem a problémák felvetésének és megoldásának értékrendi látásmódját. Amikor látta, hogy milyen folyamatok vezettek a fasizmushoz, amikor megtapasztalta a nemzetközi biztonság hiányát, amely a világháborúhoz vezetett, akkor ezekre a kérdésekre erkölcsi alapon keresett válaszokat. Ez a valódi, az igazi innovatív gondolkodás, tehát ma is hasonló módon kell eljárunk és cselekednünk. Ezért a népesedési, életminőségi, egészségi, környezetvédelmi, társadalomszerkezeti kérdéseket erkölcsi alapon kell megválaszolnunk. A kizárólag gazdasági válaszok futóhomokra építenek. Megjegyzem, ezen az alapon kell a globalizáció kérdéseire is a megfelelő megoldásokat megtalálnunk.

A mai politikai élet számára, különösképpen hazánkban, De Gasperi példakép a társadalmi lét megteremtésében is. Gasperi elutasította a baloldali radikalizmust, mégis az ország érdekében, az értékeket meg nem tagadva képes volt az együttműködésre. Mindezt önálló személyiségként, másokat tiszteletben tartva tette, és a mai helyzetre utalva rámutatnak, hogy az együttműködést kormányzati pozícióból szorgalmazta. Példája azt igazolja, hogy az együttgondolkodás feltétele az őszinte párbeszéd, az értékek meg nem tagadása. Csak a nemzeti összetartozás, a szociális érzék középpontba állítása lehet a kibontakozás alapja.

Természetesen – az idő- és ismeretkorlátokat is figyelembe véve – egy mai politikusnak azért lehet és kell, hogy legyen Alcide De Gasperi példakép, mert hitelessége, áldozatvállalása, bátor, újszerű problémafeltárása és párbeszéden alapuló együttműködő képessége erre nemcsak alkalmassá, hanem méltóvá is teszi.

Egy tőle származó, nagyon jellemző gondolattal összegezném hozzászólásomat: „Sikerem esetén az eszme lesz, amely győzedelmeskedik, bukásom esetén pedig személyem jelentéktelensége okolható.”

(Elhangzott a könyvbemutatón, 2007. március 18.)

SZEMBENÉZÉS, SZEMBESÍTÉS...

A nyolcvanas évek végét követően végbement társadalmi történésekkel kapcsolatosan különböző állítások láttak napvilágot. Sokan sokféle módon - indulattal, iróniával, tudományoskodva - fogalmazták meg azt a tételt, hogy hazánkban nem volt rendszerváltás. A megfogalmazások többnyire megmaradtak, megmaradnak a jelenség felismerésének, leírásának szintjén, az érvrendszerük középpontjába állítva azt a tapasztalatot, hogy a politikai és – hozzáteszem: még inkább – a gazdasági elit meghatározó része az előző rendszer haszonélvezőiből került, kerül ki.

Ezzel szemben mások azt állítják, hogy a tárgyalásos úton létrejött „rendszerváltás” – egyelőre tegyük idézőjelbe – alkalmas volt a jogállami intézmények megteremtésére, képessé tette az országot a piacgazdaság létrehozására és nem utolsósorban az európai integrációra.

Részletes elemzést igényelne mindkét állítás, ám itt és most, lemondva az alapos elemzés lehetőségéről, a két állítással szegezzünk szembe egy harmadik – a lényegét talán jobban megközelítő – állítást.

A jogállami intézményrendszer csupán keret, azt működése tölti meg igazi tartalommal. A jogállamiság nem öncél – ha egyes intézményei jól, vagy megfelelően működnek, az önmagában még nem jelenti azt, hogy az egész eleget is tesz a társadalom biztonsággal, felelősségtudattal és igazságérzettel kapcsolatos elvárásainak. A jogállamiság egy eszmény, amely csakis folytonos fejlesztésével közelítheti meg ezt a társadalmi elvárást. Ha pedig azt állítjuk, hogy vannak jól működő intézmények, akkor legalább ilyen mértékben és súllyal azt is állíthatjuk, hogy a jogállamiság gyakorta sérül az adott feltételek elégtelensége vagy emberi mulasztások okán.

Állításomat három konkrét tény is igazolja: elsőként a tavaly októberi események, másodikként Magyarország kor-

rupciós összehasonlításokban elfoglalt helye, végül az az általánosan kialakult, megalapozott vélemény, hogy országunk egy „következmények nélküli ország”. Ténylegesen a hazugság birodalma.

Érdemként kerül megemlítésre, pedig alapos átgondolást érdemelne az az állítás, hogy „kiépítettük a piacgazdaságot”. Felvetődik ugyanis a jogos kérdés: ugyan kinek építettük ki? Hiszen a piacgazdaság önmagában még korántsem szociális piacgazdaság.

A kérdés megválaszolásához nem kell Ludwig Erhardig visszalapoznunk. Elég csak arra gondolnunk, hogy a mai napig nem foglalmaztuk meg az állam ezzel kapcsolatos szerepét. Eszköztelenítettük az államot, ezért képtelen vagy gyenge beavatkozni, ahol a normális működés érdekében pedig arra szükség volna, noha megfelelő kontroll nélkül a piac csak szűk csoport érdekében szabályoz.

A piac zavartalan működésével kapcsolatos problémák érzékeltetésére feltennék néhány kérdést.

- Foglalkozott-e már a politika az elmúlt időszakban a magyar gazdaság arányosságával?
- Lehetséges és indokolt-e négyévente megváltoztatni a stratégiai vagyion fogalmát és privatizálni olyan vagyionokat, melyek korábban a parlament tartós állami vagyionnak ítélt?
- A külföldi tőke tényerése mennyiben gátja a magyar kis- és középvállalkozó, kereskedő vállalkozások fejlődésének? Ez utóbbi kérdés korrekt megvizsgálásához természetesen az a szempont is hozzátartozik, hogy a külföldi befektető mennyiben generál piacot a magyar vállalkozások számára.
- A külföldi befektetések arányosan vesznek-e részt a közteherviselésben, avagy gazdasági növekedés miatt nem egészen érzékelhető a költségvetés bevételi oldalán?

- Valóban minden területen adottak-e a piaci verseny (még korántsem a tisztességes versenyről van szó) feltételei, vagy az ország nagyságrendje okán, több területen monopolizált piacról beszélhetünk?

A kérdéseket természetesen hosszan lehetne folytatni. Érezhető természetesen azt is, hogy a kérdések költőiek, a válaszok egyértelműek. Az viszont már egyáltalán nem egyértelmű, hogyan és miért jutottunk idáig. Miért nem tettük fel korábban ezeket a kérdéseket?

A „rendszerváltás” fogalma társadalmi evolúciót kell(ene), hogy jelentsen. Nem elegendő tehát a pusztán jogállami evolúció. Társadalmi evolúció alatt azt értem, hogy a társadalmi szerkezet népesedési mutatóival együtt alkalmassá válik egy nemzeti jövőkép megalkotására. A szándék megfogalmazása önmagában nem elégséges, azon túl határozott és egy irányba mutató tettekre van szükség.

Természetesen megkerülhetetlen annak a kérdésnek a felvetése is, hogy a jelen helyzetben van-e szükség új társadalmi szerződésre. Megítélésem szerint az erkölcsi rendet csakis egy kölcsönösen elismert és elfogadott értékrend alapján kötött új társadalmi szerződés állíthatná helyre. Ez a szerződés alapvetően azt a nemzeti minimumot kellene, hogy jelentse, amely nélkül nincs jövőkép, nincs fejlődés, és hozzáteszem, európaiság sem. Arno Anzenbacher írja: „a társadalmi megegyezésen alapuló ethos minimális mértéke nélkül egyetlen társadalmi képződmény sem töltheti be funkcióját sem önmagában, sem a társadalom egészében. A pluarista társadalom, mint amilyen a miénk is, csak olyan mértékig nevezhető társadalomnak, amilyen mértékig nem pluralista, hanem rendelkezik egy bizonyos normatív alapkonszenzussal.”

A Kereszténydemokrata Néppárt ezért a közös jövőkép kialakítása érdekében olyan témákat kíván megjeleníteni, amelyek ennek a konszenzuskeresésnek a részét képezhetik. Ebből az aspektusból közös történelmünk értékelése az

egyik lényegi szempont. Egy ország történelme csak a nemzedékről nemzedékre való gondolkodásban érthető meg, vagy József Attila-i kifejezéssel: „az őssejtig vagyok minden ő”. Helyes történelemszemlélet nélkül viszont csak üres nemzetképünk lehet és valódi jövőkép sem alkotható.

Az európai integráció valóban lehetőség, azonban erkölcsi értelemben ez a lehetőség egyben felelősség is. Többek között ez a lehetőség az országnak például a Trianon-szindróma feldolgozására is, ehhez viszont alapvetően térségi szemlélettel kellene gondolkozni és a területfejlesztések összehangolt munkájára lenne szükség.

A nemzedékek egymásrautaltságában ki kell építenünk a valódi szociális partnerség intézményrendszerét. A természet rendje szerint, ahogy mi, szülők áldozatot vállalunk gyermekünk felnevelésével, úgy a gyermekek – ha szükség van rá – támogatják a szülőket. Ezért is stratégiai kérdés az élet szolgálat, a családok megerősödése. Ez az erkölcsi alap társadalmi méretekben is igazolt. Ezért foglalkozunk kiemelten a demográfia által leírt társadalmi történéseket alakító kérdésekkel, így a családi adózással és a nyugdíjrendszerrel is.

Úgy gondolom, hogy hazánk demográfiai problémáinak kérdése a magyar fenntartható fejlődés kulcskérdése. Egy elöregedő társadalomnak nagyobbak a szociális és egészségügyi terhei. Erre a problémára nem lehet válasz az, amit Európa a bevándorláspolitikájával adott. Ez két szempontból is rendkívül problematikus. Egyrészt értékrendi hiba volt, hogy az egyént nem annak teljes emberi méltóságában, hanem csupán élő munkaerőként vették számításba, aki a hatékonyság érdekében cserélhető. Másrészt a bevándorlás olyan társadalm szerkezeti problémákat okozott, amelyet egyre nehezebben tudnak kezelni, s amelyek a politikai szélsőségek megerősödéséhez vezetnek.

A társadalmi-nemzeti konszenzusnak tehát a nemzetstratégiáról kell szólnia, a fenntartható fejlődésről, a magyar-magyar kapcsolatról, a nemzeti és nemzedéki szolida-

ritásról, egy megalapozott és támogatott jövőképről. Csak így haladhatjuk meg mai röghöz kötött siralmainkat, önpusztító életgyakorlatunkat. Az igazi szembenézés az erkölcsi megnyílás kezdete. Ez nem a politikai osztály problémája és kérdése, hanem minden magyar emberé. Ahogy Teleki fogalmazott: „Merjünk magyarok lenni!”

(Eger, 2007. május.)

TISZTÁBB VISZONYOK KELLENEK

*A pártok ma az érdekek
és nem az értékek mentén politizálnak*

– *Kezdjük a legvégén: a KDNP elmúlt tíz, de leginkább öt-hat esztendeje meglehetősen viharos volt...*

– Igen, de ez a korszak – jogerős Legfelsőbb Bírósági ítélettel – lezárult. A legfőbb bírói testület döntése értelmében én továbbra is a párt országos elnökségének tagja vagyok, míg a megyei szervezet elnöke Bossányi László. Ma már van esély arra, hogy együtt a Magyar Kereszténydemokrata Szövetséggel, valamint a jobboldali értékeket magukénak valló pártokkal ismét helyünk legyen a Parlamentben. Persze ehhez elengedhetetlen, hogy egy valóban működő „rendes” szövetségi rendszer alakuljon ki a jobboldalon, aminek bázisát egy erős középosztály képezheti. Maga a polgárosodási folyamat is csak akkor lehet sikeres, ha kiépül ez a – ma még hiányzó – középosztály. Látni kell, hogy a KDNP-nek a kilencvenes évek elején egy sor kezdeményezése volt. Ezek végül is a politikai jobbközépen keletkezett űrt betöltő Fidesznél értek be. Hogy mi magunk nem „játszottuk meg esélyeinket”, nem vittük következetesen végig kezdeményezéseinket, annak oka a végrehajtásban való gyengeségünk volt. Ám a hibákból mindig lehet tanulni – és kell is.

– *Milyennek látja ma Lukács Tamás a „bőskort”? Amikor le kellett bontani egy társadalmi berendezkedést és újat építeni helyette?*

– Meggyőződésem, hogy – képviselőtársaim döntő többségével együtt – nyugodt lehet a lelkiismeretem. Személy szerint a lelkemben most is béke van. Követünk ugyan el hibákat, de a tiszta szándékunk nem kérdőjelezhető meg. Ha azt mondjuk, hogy a háború utáni „fényes szelek” nemzedéke nagy közösségi lelkesedéssel a

nulláról vágthatott neki a társadalmi átalakításnak, akkor mi – 1990-ben – mínuszról indultunk. Olyan megoldatlan kérdésekkel kellett szembenéznünk, mint az egészségügyi rendszer, az államháztartás, a finanszírozatlan szociális ellátás problémái. Sajnálatos, hogy ezek a mai napig nincsenek megoldva. Számunkra, a szabadon választott Országgyűlés első képviselői számára a nyolcvanas évek végén a politikai közéletben való részvétel erkölcsi kérdés volt. Túlnyomó többségünk ebben hitt, mint ahogyan a képviselők, politikusok többsége tisztességes volt és maradt. Amit másként kellett volna csinálnunk, az ma már jól látható. Ilyen például a privatizáció, amelynek tervezett módja ellen magam elsőként emeltem szót. A privatizáció indításakor a többség nem látta át, hogy az egész kérdéskör problematikáját nem egyedül az adja, hogy jó tulajdonos-e az állam, vagy sem. A kérdés ennél sokkal összetettebb volt. A magyar gazdaság égető bajai nemcsak az állami tulajdon működésképtelenségéből származtak, hanem magának a gazdaságnak a szerkezetéből is. El kell ismernünk, hogy nem volt stratégiánk magára a privatizációra, és éppen ezért hiba volt azt egy pontból „levelezni”. Utólag persze lehet okosabb az ember, de nem feledkezhetünk meg arról a komplex körülményrendszerrel, amiben nekünk meg kellett hozni döntéseinket. Emlékeztetek a 22 milliós dolláros államadósságra, a szovjet csapatok jelenlétére, az első ciklus idején dúló jugoszláv háborúra, amibe bennünket is be akartak rángatni jugoszláv gépek provokációját is bevetve eszközül...

– *Az elmondottakban, ha nem is direkt megfogalmazásban benne foglaltatik, hogy a maiak nem mindenben olyan tiszták, mint a rendszerváltó „első nemzedék” volt...*

– Valóban hangsúlyozottan kerül terítékre ma a közélet tisztaságának kérdése, amelyet az úgynevezett olajügy csak még jobban előtérbe állít. Ami történik, arról nem lehet tudni, hogy mi is valójában. Amennyiben provokáció, akkor az

majdnem tökéletes. Ennek ellenére azt mondom, a közélet tisztaságának kérdése nem szűkülhet le egy olajjügre. Számomra a legnagyobb tanulság, hogy sokkal tisztább, átláthatóbb, ellenőrizhetőbb viszonyokra van szükség.

A közélet tisztaságát őrizni hivatott szabályokat meg kell tartani, s ebbe beletartozik a sajtó is, amely a hírversenben nem mindig jár el tisztességesen. Ez így is lesz mindaddig, amíg nem születik olyan precedens értékű elmarasztaló ítélet valamelyik tisztességtelenül eljáró médiummal szemben, amely ítéletnek visszatartó ereje lesz. Fentiek miatt vallom, hogy sokkal erősebb kontrollrendszerre van szükség, amely kiterjed mind a választott képviselőkre, mind a köztisztviselőkre, olyan belső ellenőrzési rendszerre, amely a tőlünk fejlettebb társadalmakban meglehetősen jól működik.

– A KDNP tagja volt az első kormánykoalíciónak, később ellenzékben politizált, majd a parlamentből is kiszorult. A tíz év alatt átrendeződtek a politikai erőviszonyok és sokan az ország kettészakadásáról beszélnek gazdasági és politikai értelemben egyaránt.

– Látszólag távolról közelítem meg a fenti megállapításokba belefoglalt kérdéskört, amikor a keresztény értékekről ejtek előbb szót. Pedig nagyon is a jelenről szól az egész. Arról a jelenről, amelynek Európája elképzelhetetlen ezek nélkül az értékek nélkül. A kereszténydemokrata értékek filozófiai megalapozása Jacques Maritain nevéhez kötődik, valamint az egészen az amerikai függetlenségi háborúig visszanyúló protestáns etikához. Ugyanakkor a kereszténydemokrácia mint politikai mozgalom nem azonosítható ezzel az értékfilozófiával, különösen nem a II. világháború előtti korszaka. A világháború új kihívás volt az emberiség számára, s erre a kihívásra a választ a kereszténydemokrácia találta meg. Klasszikus elvi tisztaságában a kereszténydemokrácia politikai filozófiája a '60-as évek közepére mutatkozott meg, s ennek a politikának az utol-

só nagy alakja Aldo Moro volt. Én mint kereszténydemokrata értékeket valló ember abból indulok ki, hogy az értékek egymást nem zárják ki, hanem rivalizálnak csupán. Egymást kizáró lehet viszont az érték és az értéktelenség. Mindennek a felismerése azonban már a politikai kultúra kérdése. Például annak belátása, hogy a helyi politikába nem szabad átvinni a nagypolitikát, vagy: soha nem szabad görcsösen ragaszkodnunk bizonyos dolgokhoz. Számomra az fontos, hogy keresztényként éljek, még akkor is ha sok hibám és bukásom van. A keresztény ember sem hibátlan ugyanis. De ha hibázik, belátja, és egyúttal képes másoknak is megbocsátani hibáit. Tapasztalataim szerint a politika ma önmagába fordul, mindig magáról beszél ahelyett, hogy párbeszédet folytatna. Pedig a történet nem az öndefinícióról kellene, hogy szóljon. Az értékek mentén való politizálásból nem következne olyanfajta szembenállás, ha úgy tetszik a „kettészakadás”, mint amit ma tapasztalhatunk Magyarországon. Akkor miért ilyen kíméletlen a szembenállás egyes politikai pártok között? – tehetjük fel a kérdést. Ennek okát abban látom, hogy a pártok nem a különböző értékrendek szerint működnek.

Hovatovább „fordított felállást” is tapasztalhattunk részükről. Vegyük például az MSZP-t, amely deklarálta, „szociáldemokrata” értékeket akar követni. A kormányzása idején ugyanakkor hovatovább mint a nagytőke kiszolgálója mutatkozott meg. Vagyis azt tapasztaljuk, hogy ma a pártok az érdekek alapján határozzák meg ténykedésüket, az érdekek mentén működnek. Ami pedig a gazdasági értelemben vett kettészakadást illeti: tényként kezelhetjük, hogy ez létezik. Hozzá kell azonban tenni, hogy az igazi kettészakadás a Bokros-csomag után következett be. Mára már nyilvánvaló, hogy nem volt szükség a csomagra. Amennyiben Horn Gyula hallgat pénzügyminiszterére, Békesi Lászlóra, és nem késlekednek nyolc hónapot, akkor nem lett volna ilyen súlyú döntésekre szükség.

– *Többé-kevésbé félidőben vagyunk két parlamenti választás között. Hogyan látja ma Lukács Tamás a két év múlva esedékes voksolás esélyeit?*

– A Fidesz jobbra mozdulásával igazi középpárttá vált. Azt természetesen tartom, hogy a népszerűsége minden kormányra kerülő pártnak, így a fiatal demokratáké is kopik. Az MSZP Achilles-sarka, hogy 1998-ban már bebizonyosodott: csak erős partnerrel nyerhető meg a választás. Szociológiai értelemben pedig gyenge pontja, hogy megtartotta ateista jellegét. Ugyanakkor jelentős előnye a társadalmi beágyazottsága. Fentiekre is tekintettel azt mondhatom, hogy az elmúlt tíz esztendőben nem volt még olyan helyzet, hogy 2 évre előre ennyire ne lehetett volna prognosztizálni a következő választások kimenetelét. Amennyiben a Fidesz engedi a kereszténydemokrata tömörüléseket értékrend szerint dolgozni, s ha ezek a csoportok átlátják, hogy a Fidesz nélkül nem nyerhetnek, akkor van esélye a jobboldalnak.

– *Nem kerülhetünk meg egy másik kérdést, a közszolgálati rádió ügyét, hiszen az egykori képviselő tagja a csonkának nevezett kuratóriumnak...*

– Szégyenletesnek tartom azt, ami most a rádióelnöki pályázat elbírálásakor történt. A valamikori kuratóriumi tagokról nem lehetett tudni, melyik párt is küldte oda őket. Ki tudta például azt, hogy Szepesi György az MSZP képviseletében kapott helyet a testületben? Valamennyien azon voltunk, hogy jól működjön a rádió és nem foglalkoztunk azzal, hogy mi a delegáló pártunk „üzenete”. Ezzel szemben a Kondor Katalinra való szavazást megelőző napon 14 kurátor az MSZOSZ-székházban járt eligazításon. Ami pedig a kiegyensúlyozottságot illeti: vannak, akik úgy gondolják, hogy a jobbról pofon, balról pofon jelenti a kiegyenlítettséget. Holott erről szó sincs. Nem vitatom, nehéz kezelni például a Vasárnapi Újságot, de ha úgy tetszik, az is egy vélemény, amit ez a műsor közvetít. Azt pedig a

történelem már számtalanszor bizonyította, hogy a boszorkányüldözés mindig az ellenkezőjébe fordul. Összességében úgy látom, hogy a média ügye egész demokratikus fejlődésünknek a gyenge pontja. És nem értem, hogy ha tudjuk: valami rossz – ilyen a médiatörvény –, miért nincs meg a kellő akarat a változtatásra; a megegyezésre?

(Heves Megyei Hírlap, 2000. augusztus 5.;
az interjút készítette: Sike Sándor.)

AZ ANTALLI ÖRÖKSÉG IDŐSZERŰSÉGE

„Aki nem gyűjt velem, szétszór” (Lk 11.23)

Az első rendszerváltó kormánypártok – kiváltképp az MDF – az antalli örökséghez való viszonyukat soha nem tagadhatnák meg. Amely elsősorban a hitelesség kérdése. A pragmatizmus azt diktálta volna, hogy Antall József nagykoalícióban kormányozzon. Az ország helyzete, a rendszerváltás akkor még meglévő igénye, de a választási eredményei is ezt indokolhatták. Mégis, ő inkább a nehezebb utat, az értékazonosságot választotta.

Antall József az MDF és az első koalíció eszmei megalapozottságát az alábbiakban foglalta össze: „...kötelességünk, hogy a három nagy eszmei örökséget együtt vállaljuk. Azt, amit a kereszténydemokrácia jelent az európaiságban, a szociális érzékenységben, a szolidaritásban, továbbá a nemzeti liberalizmust, mely jogállamiságban, piacgazdaságban újat teremtett, és azt a népi-nemzeti örökséget, amelyet a magyar modernizáció korrekciója teremtett meg a magyar szociográfiai irodalom.”

Ehhez az örökséghez való viszonyát kellene tisztáznia a jelenlegi MDF-nek. Lehet azt állítaniuk, hogy az nem a dolgok normális rendje, ha a politikai felek egymással nem tárgyalnak. Ám ez csak akkor lesz hiteles, ha legalább azok a partnerek, akik az európai politikában azonos értékeket képviselnek, nos, legalább ők tárgyalnak. A keresztény értékrend szerint ez nem lehetne személyi sérelem kérdése vagy tárgya.

A Kereszténydemokrata Néppárt minden körülmények között vállalta a fent említett eszmei örökséget azokban az időkben is, amikor komoly áldozatokat kellett hozni a kormányzás biztonsága érdekében. Ha a koalíciós partner fi-

gyelt volna a KDNP szavára, akkor hazánkban a privatizációs folyamat nem egy szűk posztkommunista csoport érdekét szolgálta volna. A posztkommunista ugyanis nem egyszerűen jelző, hanem a kapcsolati tőke létformája. Ez a kapcsolati tőke már az első években létrejött a volt nomenklatúra és a média között, amelynek egyik következménye többek között az lett, hogy a rendszerváltozás nyerteseinek szűk csoportja és az előző rendszer kivételezettjei között sok azonossági pontot találunk. Ebben az összefüggésben érthető csak meg a tocsikolás vagy a brókerügy. Ha az MDF az antalli örökséghez ragaszkodik, akkor nem lehet kiszolgálója ennek a kapcsolati tőkének. A választás tétje mindig az: kívánok-e kormányt váltani vagy szeretném-e, hogy a jelenlegi kormány tovább működjön? Ezt a kérdést az MDF, de más pártok sem kerülhetik meg. Egyes nyilatkozatok szerint az MDF, a MIÉP, a Jobbik kormányváltást akar, ugyanakkor mindenki tisztában van azzal, hogy ez partner nélkül nekik lehetetlen.

Mi a fontosabb? Az értékrend védelme vagy az intézményrendszerhez való merev ragaszkodás? Tudjuk jól, hogy 2006-ban kormány- s így értékrendváltást csak a Fidesszel együtt lehetséges végrehajtani. Mi több, a Fidesz nemcsak elfogadja, de magáévá is teszi értékrendünket; ez pedig az ország szempontjából sokkal fontosabb, mint egy szűk csoport saját érdekérvényesítése. Az MDF egyetlen esélye az önálló parlamenti létezésre, ha még a választás előtt világos és tiszta választ ad kormányváltás kérdésére és a Fidesszel való viszonyára. Természetesen egyet lehet érteni azzal a törekvéssel, hogy bizonyos alapkérdésekben a nemzeti egység megteremtésén kell fáradozni. Két megjegyzés azonban feltétlenül idekívánkozik. Mindezt nem célszerű a kamerák kereszttüzeiben tenni, és – kiváltképpen gazdasági kérdésekben – nem kizárólag politikai pártok feladata az egyezségkötés. Egy ilyen egyezség akkor lehet hatékony, és akkor nem kampányérdekeket szolgál,

ha abban az érdekképviseltek, kamarák és szakszervezetek is részt vállalnak. De ha a nemzeti egységet nem csak szólamokban igényeljük, akkor a határokon kívüli magyarok vagy a kettős állampolgárság kérdéséről sem tisztességes zárt ajtók mögötti tanácskozást tartani. A sorsközösség a közös gondolkodás lehetősége és egyben felelőssége is.

(Megjelent a Magyar Nemzetben, 2005. szeptember 6.)

MEGBUKOTT A KORMÁNY RT.

A KDNP a családokkal kezdené a változásokat

A keresztényszociális gondolat a munka elsődlegességét hirdeti a tőkével szemben, felelősségvállalást, sürget a nyers profitvadászattal ellentétben. Mi úgy érezzük, valósággal éhezi a társadalom a tiszta, tradicionális elveket, úgyhogy a keresztényszociális gondolat magvai termékeny földre hullanak, csak el kell őket vetni.

– Az MSZP-t milliárdosok vezeti, a párt mintha mégis a baloldali szolidaritás és a szociális eszméjének egyedüli letéteményese lenne. Igaz ez?

– Én inkább azt kérdezném, vajon arról szólt-e a politika az elmúlt 15 évben, amiről szólania kellett volna? Mint kiderült, nagy hiba volt a baloldaliság terepét átengedni az MSZP-nek. Sőt engedték azt is, hogy a baloldalinak feltüntetett logika szerint érvényesüljenek a piac törvényei. A valóságban ugyanis szó sincs tényleges szolidaritásról ebben a rendszerben, itt csupán morzsát dobnak a kárvallottaknak. A rendszerváltásnak az lett volna az egyik feladata, hogy megvalósítsa az Antall József által sokat hivatkozott szociális piacgazdaságot, s jogszabályban rögzítse, miként kell őrködni az államnak e rendszer felett. A piaci mechanizmusoknak vannak kárvallottjai, s egy állam felelőssége az, hogy miként enyhíti e kárvallott réteg leszakadását. Ráadásul nálunk kontroll és felelősség nélküli vadkapitalizmus alakult ki, amely szinte üzemszerűen termeli a kárvallottak tömegét. Ennek a rendszernek lett a jellemzője a magát baloldalinak nevező „elit” teljesítmény nélküli és sokszor a közteherviselést mellőző meggazdagodása. Az efféle megvagyonosodás csak mások kárára történhetett.

– Mi az az álbaldali elv, ami olyan nagy csapást jelentett a magyar társadalom számára?

– Az, hogy a piac mindent automatikusan szabályoz, minden gazdasági folyamatot, s ennek megfelelően az államnak teljes mértékben vissza kell vonulnia a gazdaság területéről. A KDNP már a kezdet kezdetén leszögezte, hogy ez csakis a tömegek elszegényesedéséhez vezethet. Sajnos igazunk lett. Az a vadkapitalista, álliberális gazdasági gyakorlat, amelyet a baloldal követett, s követ ma is, a külföldi tőkét részesítette előnyben a nemzeti tőkével szemben a privatizációs folyamatban. Azzal, hogy ennek milyen gazdasági és társadalmi következményei lesznek, nem foglalkozott. Jó példa e következményekre a Bokros-csomag, amelynek bevezetése után – ahogy azt Andorka Rudolf megállapította – szinte eltűnt a magyar középosztály.

– *Mire épülne az ön által említett szociális piacgazdaság?*

– Elsősorban egy világos társadalomképre. A társadalom nem más, mint a közösségek közössége, amelynek legkisebb alapegysége a család. Ha ezt szétverjük, ha nincsenek rendesen működő családok, sőt egyáltalán nincsenek családok, akkor a gyerekek nem tudják hol megtanulni a mások iránti felelősséget, az érdekek egyeztetését, a kompromisszumkészséget. Itt van például 2004. december 5-e példája! Az akkori kormánypropaganda éppen azért lehetett hatékony, mert nincsenek igazi közösségeink. Ahhoz, hogy összetartó nemzetté váljon a magyarság, először is a családokat kell megerősíteni. Ez az egyik legfontosabb feladata a politikának, ezzel kell foglalkoznia. A politika ugyanis nem öncél, mint ahogy a gazdaság nem önmagáért, hanem az emberért való, ez áll a pápai enciklikában is.

– *A KDNP szerint ilyen rosszul állunk nemzettudat és felelősség kérdésekben?*

– Az biztos, hogy jól nem állunk. Érdekes és igaz példa erre, hogy egy német párt nem teszi ki a neve elé a német jelzőt. Nem azt mondja, hogy Német Kereszténydemokrata Párt, csak annyit mond, hogy Kereszténydemokrata Párt.

Mert ott a pártok számára evidencia, hogy németek, s Németországért dolgoznak.

– *Hogyan kellene ebbe belefogni?*

– A változást kezdje az ember önmagán. A legnagyobb bajnak azt tartom, hogy a KDNP a rendszerváltás idején nem tudta kellő erővel érvényesíteni a saját elképzeléseit. Elleneztek a privatizáció megvalósult formáját, mert a privatizáció nem cél, hanem eszköz. A visszaélésekről egy 400 oldalas dokumentumot állítottunk össze és adtuk át Antall Józsefnek. Nem történt semmi, és mi ezt is engedték. Vagy: már akkor javaslatot tettünk a családi adózásra, de nem vezette be a kormány.

– *Gyurcsány Ferenc most kézzel-lábbal tiltakozik ellene...*

– Persze, mert az értékkategória. És amint tudjuk, Gyurcsány Ferenc nem egy értékekkel rendelkező nemzet, hanem egy érdekek alapján működő részvénytársaságot vezet. Neki mindegy, hogy hol teszi ezt, tehetné akár Bulgáriában is. Gyurcsány Ferenc és a baloldal érzéketlen minden társadalmi probléma iránt, a társadalom szerkezete sem érdekli, amely most egy piramishoz hasonlít, noha sokkal inkább egy rombuszhoz kellene hasonlítania. Vékony elittel a tetején, széles középosztállyal a közepén, s megint vékony szegényréteggel az alján.

– *Mit tett az Antall-kormány egyébként a nemzeti minimum kialakításáért?*

– Antall József ragaszkodott hozzá például, hogy minden határon túli magyarokat érintő kérdésben előzetesen tárgyaljon a hat parlamenti párt. Neki megvolt az elképzelése a nemzet külpolitikai erejének növelésére is. Kitalálta a visegrádi négyeket, s a közép-európai államokkal, különösen az erős nemzettudatú lengyel állammal együtt akarta a magyar nemzeti érdekeket érvényesíteni.

– *A KDNP testvérpártjának tartja a Lengyelországban kormányzó PiS-t, azaz a Jog és igazságosság pártját. Ezek*

szerint 2006. áprilisa után visszatérhet az antalli gondolat a leendő magyar kormány politikájába...

– Természetesen. Egyébként mi semmi újat sem akarunk kitalálni, a kereszténység értékei adottak, a kereszténydemokrácia fontos eszmekör, nélküle már nem is létezne Európa. Az már más kérdés, hogy a mai Európa mennyire hű ahhoz a kereszténydemokrata eszme- és értékrendszerhez, amely megtartotta. A brüsszeli adminisztráció sajnos köszönő viszonyban sincs Adenauer, Schuman és de Gasperi gondolataival. Schumann például azt mondta, hogy a demokrácia vagy keresztény, vagy nem demokrácia. Mert ha nem hatja át a keresztényi felelősség, akkor egy üres intézményrendszerre válik. Magyarán, ha az unió csak egy gazdasági társaság, akkor nem érték, csupán egy gazdasági vállalkozás. Mint Gyurcsány ország részvénytársasága. Akik az uniót alapították, azok a nemzetek közösséget kívántak megalapítani. Ha letérünk erről az útról, annak nemcsak kulturális következményei lesznek, de gazdaságilag is felőrlődhet az unió.

– Van-e megfelelő terepe napjainkban a KDNP által képviselt keresztényszociális gondolatnak, ismerik-e, értik-e ezt az eszmekört a választók?

– Rajtunk múlik, hogy legyen terepe, hogy mindenki megismerje, megértse. És azt is tudatnunk kell, hogyan jutottunk idáig. Az előbb említettem a 400 oldalas jelentésünket a privatizációról... Mi ebben leírtuk az aggodalmunkat is, hogy a privatizációt már nem az MDF irányítja. Máté László, az MSZP egykori pénztárosa például arról beszél saját könyvében, hogy soha nem élt olyan jól, mint az MDF-kormány idején. Minden pályázata nyertes lett. A legnagyobb veszélyt az élelmiszeripar eladásával kapcsolatosan láttuk, figyelmeztettünk a várható hatásokra, és sajnos igazunk is lett. Napjainkra ugyanis teljesen ellehetetlenült a magyar vidéket megtartó, annak gerincét képező gazdaságtársadalom. A keresztényszociális gondolat a munka elsőd-

legességét hirdeti a tőkével szemben, felelősségvállalást sürget a nyers profitvadászattal ellentétben. Mi úgy érezzük, valósággal éhezi a társadalom a tiszta, tradicionális elveket, úgyhogy a keresztényszociális gondolat magvai termékeny földre hullanak, csak el kell őket vetni.

– *Félő, hogy az az álságos politika, amit az MSZP művel, lejáratja, hiteltelenné teszi a szolidaritás eszméjét is... Milliárdosok papolnak a leszakadókról, de még egyikük sem osztotta szét vagyonát a szegények között...*

– Ezért kell győznie a polgári oldalnak áprilisban, hogy ez a lejáratás is megszűnjön végre. Engem a Kulcsár-ügyből például csak az érdekel, hogyan tudták elérni az érdekelték, hogy három napon belül jogszabályt módosítson a parlament annak érdekében, hogy állami pénzek is belekerülhessenek Kulcsár bűnös játékába. Itt nem néhány megtévedt emberről van szó a jelek szerint, hanem az önmagát baloldalinak nevező parlamenti többségről! Felelős országgyűlési képviselőkről, akik nagyon is ki tudják számolni, hogy hány magyar embert károsított meg, szegényített el a Kulcsár által vezetett akció. Ha az ilyen parlamenti működés, ez a fajta „társadalmi szolidaritás” elfogadott modellt lesz Magyarországon, akkor hamarosan banánköztársasággá válunk.

– *Szinte naponta lő ki különféle torpedókat a család hajójára a kormány és az általa irányított média. Önök hol kezdenék a család tekintélyének helyreállítását?*

– Az édesanyák esélyegyenlőségével. Fontos a nők esélyegyenlősége, de mi azt mondjuk, hogy egy nő igazából akkor szenved hátrányt, ha vállalja az élet szolgálatát. Tehát az anyák felé fordulunk, s úgy gondoljuk, ha sikerül őket megerősíteni, akkor szabad az út az olyan eszmék megvalósítása felé is, mint például a családon belüli generációs béke felé. Aztán: a választható családi adózásról, illetőleg kedvezményről már beszéltem, de van egy modellünk, amely szerint a gyerekek felajánlhatnák szüleik számára adójuk egy bizonyos százalékát.

– Leválthatja-e – egyszer s mindenkorra – a keresztényi szociális gondolat a baloldal hamis, folyton csak ígéretgő retorikáját?

– Ezt beépítettük a párt stratégiájába, és még erősebben következetesebben képviseljük a keresztényszociális gondolatot. Látjuk, hogy a baloldal csupán a választók megvásárolhatóságára játszik, ezzel akarja eldönteni a választás sorsát. Mi sokkal fontosabbnak tartjuk a társadalom erkölcsi megújulását.

– Remélhetőleg megbukik a Gyurcsány Ferenc által vezetett álbaloldal a választásokon. De aztán majd jön egy új csapat, új ígéretekkel...

– Bízunk az emberekben és magunkban. Ez a politikai és gazdasági taktika kifulladás, nincsenek tartalékai, lehullik róla az álcaruha. Amint mondtam, nemcsak anyagi, hanem erkölcsi értelemben is elszegényítették ezt a társadalmat, ezt kell elsősorban visszaépíteni. Rámutatni, hogy a morzsaszórás sehová sem vezet. Ráadásul vannak nagy pillanatok, amikor az álbaloldal drámai módon leleplezi önmagát, megmutatja igazi énjét. Az Orbán-kormány idején például olyan jogszabály született, amelynek értelmében csak akkor jut bizonyos támogatásokhoz egy-egy család, ha bizonyítottan iskolába járattja a gyermekeit. Ez hosszú távon nagyon komoly hadüzenet volt leszakadás ellen. Ez a felelős apaság és anyaság gondolata, a közjóért tett intézkedés volt. És mit akart Gyurcsány Ferenc? Egyszerűen elvenni a szegény családoktól a gyerekeket, s valamiféle janicsárként felnevelni őket. A huszonéves fiatalokat pedig külföldre utasította, mondván, boldoguljanak ott, mert itthon túl nagy terhet jelentenek. És még a szeme sem rebbsent. Neki olyan volt ez az egész, mint a létszámleépítés egy részvénytársaságnál.

(Megjelent a Demokratában, 2006. február 16.;
az interjút készítette: Sinkovics Ferenc.)

HÚSVÉTI LEVÉL

Kedves Ibolya!

Két oka is van, amiért megszólításod érdekében a levélformát választom.

Az egyik az idő – ami nincs. A másik, hogy az elmúlt négy évben nem volt olyan megbeszélés, ha megszólítottál, ne jelentünk volna meg, megkeresés, amire ne válaszoltunk volna, ne kerestük volna a közös gondolkodás lehetőségét, még akkor is ha sok kérdésben nem értettünk egyet. Erre köteles minket az antalli örökség.

Az antalli örökség, amelyet számunkra hitelesen Bolberitz Pál, Szabad György képvisel, egy értékrend. Túl gazdag ahhoz, hogy minden részletét kifejtsem, de a lényegét világosan meg lehet fogalmazni. „Keresztény Magyarországot akartam!” – hangzott el a temetési beszédben, és mi kereszténydemokraták őrizzük ezt az örökséget.

Sokan Antall József politikai végrendeletének is tekintik a Liberális Fórum Alapítvány-konferencián elmondottakat: „Igenis valljuk, hogy több évtizedes uralom után meg van a veszélye egy baloldali fordulatnak. Nem biztos, hogy vörös csillaggal akarnak jönni. Nem biztos, hogy vörös zászlókkal. De hogy ennyi évtized után beépülve a társadalom, a gazdaság és az állam szerkezetébe, egy pragmatikus uralkodó osztályként veszélyt jelentenek, ezt igenis kijelenthetjük.”

Antall József nem volt próféta, nem volt látnok, „csak” történész, aki képes volt történelmi távlatokban gondolkodni. Nem csip-csup percmemberként, felülemelkedve a sérelmi politizáláson, a nemzet szolgálatában világosan rajzolta meg a választóvonalat. Az igazi veszély egy új, pragmatikus uralkodó osztály. Továbbmegyek, a pragmatizmus igazi veszélye, hogy nincs erkölcsi kérdésfeltevés, csak a haszonelv. Minden igazolható, ami hasznos. Azt gondoltam, hogy december 5-e után már minden világossá válik.

Nem lett volna szükség a kérdést népszavazásra feltenni, ha mindenki számára politikai axióma, hogy saját nemzetéért dolgozik, sőt felelősséget vállal akkor is, ha az áldozatokkal jár. Ez a gondolkodás természetesen ellentétes a haszonelvűséggel. A pragmatizmus alkalmazkodó, mint az amőba. Mindig új és új formációkat vesz fel, ki tudja építeni a médiadiktatúrát, és ehhez keres – és időnként úgy tűnik, talál is – társakat.

Nekünk annak idején, a közös kormányzás alatt sok sérelmünk volt, épp ott, ahol a pragmatikus uralkodó osztály partnert talált a privatizáció folyamatában. Mégis hűségesek maradtunk, senkit nem árultunk el, még akkor sem, amikor a saját magunk által alapított pártból zártak ki. Őriztük a barankovicsi, antalli hagyományokat. Ez a virasztók és az őrzők felelőssége.

A történelem, történelmünk arra tanít, hogy a sérelmi politizálás sehova sem vezet.

A konzervativizmus értékmegőrzés: magyarságunk, egymás iránti felelősségünk, az előttünk járó és utánunk jövő nemzedékek iránti elkötelezettségünk.

A keresztény erkölcs pedig arra tanít, hogy valamikor mindenkinek el kell számolnia tetteivel. De nemcsak tetteivel, hanem mulasztásaival is. Tudniillik jelen helyzetben a mulasztás a pragmatikus osztályt segíti hatalomra. Azt a visszalopakodó osztályt, amelyet Antall József olyan pontosan körülírt. Azt a pragmatizmust, amely a haszonelvűség alapján megtagadja a határon túli magyarokat, nekiront a történelmi egyházaknak. Boldog emlékü II. János Pál Elgondolni a hazát című versében így ír a történelemről: „Gyenge a nép, amely belenyugszik a vereségbe, amely elfelejtí, hogy virrasztani kell, míg el nem jön az Ő órája.”

Utoljára még felteszem a kérdést: Ezt akartuk?

(Megjelent a Magyar Nemzetben, 2007. április 19.)

CSALÁD, SZOCIALIZÁCIÓ, MÉDIA...

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A címben jelzett témák mindegyike olyan kérdéskör, amely önállóan is meghaladja egy konferencia-előadás keretét. Ezért engedjék meg, hogy lemondjak tudományos feldolgozás igényéről, és közös gondolkodásra hívjam Önöket, elsősorban mint férj és apa, másodsorban mint országgyűlési képviselő, aki szembe kíván nézni a nem kívánatos társadalmi folyamatokkal. Meggyőződésem ugyanis, hogy a válságjelenségek leküzdésében csak az együttgondolkodásban rejlő, közös felelősségvállalásban megvalósuló megoldások vezethetnek eredményre.

A közös gondolkodás igénye feltételezi, hogy valamiféle közös alapot teremtsünk, ha a feltett kérdésekre különböző válaszokat adunk is, legalább a feltett kérdésekben egyet tudjunk érteni. Tehát az első feladat a kultúránkból adódó legkisebb közös nevező meghatározása, amely a társadalom többsége által elfogadott és követhető. Ezt a közös nevezőt a család funkciójából kívánom levezetni.

Arno Anzenbacher filozófus az etikai normák szükségességét a lelkiismeret dialektikájából és a humánus társadalom iránti vágyból vezeti le. A lelkiismeret dialektikája jelenti, hogy amit jónak, helyesnek tartok, „magán és magáért való valósága szerint jó” (Hegel) azonban nem különbös mások lelkiismereti meggyőződése.

Saját meggyőződésem megerősítése vagy gyengítése a párbeszéden keresztül alakítja a közös normarendszert. Sokszor idéztem már az erkölcsi minimumról adott gondolatot.

„A társadalmi megegyezésen alapuló ethosz minimális mértéke nélkül egyetlen társadalmi képződmény sem töltheti be funkcióját, sem önmagában, sem a társadalom egészében. A pluralista társadalom, mint amilyen a miénk is, csak olyan mértékig nevezhető társadalomnak, amilyen

mértékig nem pluralista, hanem rendelkezik egy bizonyos normatív alapkonszenzussal".

„A közösen elismert erkölcsi normarendszer minimális mértéke nélkül nem élhető emberi módon a házasság és a család”.

A humánus társadalom iránti vágy a humánus család iránti vágyban testesül meg a társadalom többségében, akkor is, amikor a társadalmi gyakorlat ettől eltérő válságjelenségeket mutat. A közösen elfogadott normák hiánya társadalmunk összes intézményét rombolja, de különösen annak alapját, a családot. A család válsága természetesen nem csak magyar, de világjelenség; a társadalmi mobilitás, a XX. század történelmi és értékválságai azonban – ahogy ezt a válási, abortusz-, alkohol- és öngyilkossági statisztikánk alátámasztja – a magyar társadalomban meghatározókká váltak.

Ebben a helyzetben kellett volna szembenézni új kihívással, a nyilvánosság szerkezetének változásával, a médiumok – sokszor manipulatív – fogyasztóvá alakítási technikájával. A rendszerváltás folyamatában az értékvesztés felerősödött, a közösségek felbomlása felgyorsult, így a társadalom védekezőképessége a média által közvetített új kihívásokkal szemben meggyengült.

Általános tapasztalat, hogy a szociológiai irodalomban jelzett első és immáron második médianemzedék új és újabb szocializációs, pedagógiai, viselkedéstani és kulturális problémákat vet fel. Sem a családok, ha még léteztek, sem az oktatási intézményrendszer nem tudott adekvát választ adni a média által támasztott kihívásokra, kérdésekre. A védtelenség ezáltal felerősödik. Jelzem, anélkül hogy a digitalizáció jelentőségét túlértékelnénk, már most fel kellene készülnünk azokra a kihívásokra, amelyet az új technika jelent a médiahasználat és a kiskorúak védelme terén.

George Gerbner professzor mutat rá, hogy „a történe-
tek révén tesszük magunkévá a nemi, életkori, foglalko-

zási és életstílusbeli szerepeinket”. A kulturális környezetünket tápláló történetek három funkciója, hogy megmutassák, miként működnek a dolgok, leírják, hogy mi mi csoda a világban, megtanítanak bennünket arra, hogyan bánjunk mindezzel. A történetek és a valóság tények és értékek kialakulását segítik elő. A gyermek fejlődésében, de a harmonikus párkapcsolatokban is a történetek feldolgozása személyes kapcsolatokban kell hogy megtörténjen. Jól tudom, hogy már rég nem az ideális mintákat szükséges keresni, meg kell elégedni a lehetséges társadalmi károkat elhárító vagy legalább mérséklő megoldások alkalmazását felvázolni.

Jelen helyzetünkben már ez is előrelépést jelentene, de egyben azt is, hogy amennyiben a közbeszéd részévé válhat a problémafelvetés, kialakulhatnak egyéni válaszok, családi élet, túlélési stratégiák.

Próbáljuk meg tehát végigtekinteni, az állam, a jog részéről milyen felelősségvállalásnak kell történnie, mennyiben kell nemzetstratégiai kérdésnek tekinteni a családok védelmét a médiával szemben és a médiában.

A család válsága korjelenség, ugyanakkor még senki sem állított más intézményt, amely a családnak társadalmat, nemzetet és jövőt építő feladatát kiválthatná vagy helyettesíthetné. Tehát a család válsága az ember és különösképpen az amerikanizálódott európai kultúra válsága. A válság vajúdási fájdalmai azonban magukban hordozzák az új, az élet kultúráját szolgáló megoldásokat is.

Egyre inkább tapasztalható ugyanis, hogy a modern kor emberének legalapvetőbb szüksége a biztonságra való törekvés. A biztonságot pedig elsősorban nem a külső körülmények változásával, hanem önmagunk személyes elkötelezettségével és hitelességével teremthetjük meg. Hiszem, hogy a történelem is csak így érthető meg, a Magnificat legszebb mondatát idézem: „Irgalma nemzedékről nemzedékre megmarad.”

Engedjék meg, hogy ezt a gondolatot egy másik képpel is kifejezzem. Életem annyit ér, mint egy hordozórakéta, amely azért ég el, hogy a következő fokozat, nemzedék előbbre jusson. Nem szükséges külön tudományos felmérést folytatni, szociológiai vizsgálatot végezni, hogy ezt a gyógyulási folyamatot a média nemhogy nem segíti, de az ellen van. Egyrészt a média által sugárzott családképek túlnyomórészt nem az egészséges kölcsönös szeretetben és biztonságban élő családokról szólnak, másrészt a fogyasztóvá degradálás folyamatában a másik birtoklásáról, nem önmagunk kölcsönös odaadásáról szólnak a történetek. Harmadszor – a minták közvetítése, a sztárok élettörténetei által is – az elkötelezett élet elleni események uralják a médiát.

Ezek a jelenségek – a teljesség igénye nélkül – a média primer hatásai a családokra, de sajnálatos módon megjelennek olyan műfajok, televíziós műsorok is, amelyek nagyon komoly etikai kérdéseket vetnek fel. Igyekszem élesen fogalmazni, de nem az elítélés szándékával, hanem a veszély valóságára történő felhívással.

Véletlenszerűen két típust emelnék ki:

Egyik: ismeretlen párok eljártsszák a házasságkötést, és csak azt követően ismerhetik meg egymást. Mindezt a teljes nyilvánosság és kamerák előtt teszik. Megrökönyödés, felháborodás, megbotránkozás nélkül csupán annyit kívánok leszögezni, hogy a műsor súlyosan alkotmányosértő, Alkotmányunk szerint a házasság és a család védendő érték.

Másik típusú műsor, amit nevezünk emberkísérleteknek. Ezek azok a „valóságshowk”, amelyek üzletet csinálnak az emberek magánéletéből, intim szférájából. Ahhoz, hogy egy orvos, pszichiáter, társadalomtudós emberkísérletet folytasson, nagyon komoly etikai, szakmai előírásoknak kell, hogy eleget tegyen. Kérdezem, ezek után milyen előírásai vannak egy ilyen típusú műsoroknak? Milyen szabályok vannak, amelyek megfelelnek annak a szigorúbb mércének, amelyet más területen a kutatóktól a jogrend megkövetel?

Érdekes volna ezeknek a műsoroknak, illetőleg az azokban szereplőknek utóéletét kutatni. Milyen segítséget kaptak és kitől, amikor a média által teremtett mesterséges világból visszatérnek a való világba? Nem elégséges védelem ugyanis a résztvevők részéről történő – jogilag ugyan megalapozott, de korrektnek nem nevezhető – alávetési nyilatkozat aláírása. Nem elégséges, ha a műsort pszichológusok kísérik figyelemmel. A gyakorlati tapasztalat ugyanis az, hogy a kutatásokra vonatkozó szigorúbb etikai szabályok előírásait szükséges volna alkalmazni.

A kiskorúak védelmének, személyiségfejlődési zavaraiak leírásának és a média kapcsolatának könyvtári irodalma van. Az erőszak kultúrájának közvetítése a média által tragikus élethelyzeteket állít elénk. Ez akkor is nehezen feldolgozható, ha lassan a híradók elején is meg kellene jeleníteni, hogy a kiskorúak csak felnőtt jelenlétében tekinthetik meg. Sokkoló az az adat, hogy az elmúlt három évben 15 százalékkal növekedett a kiskorúak által elkövetett erőszakos cselekmények száma.

Mindezek mellett sokkal kevesebbet foglalkozunk a család védelmével, a család és a média kapcsolatával. Okkal tehető fel a kérdés, vajon miért? Az egyik lehetséges válasz, hogy a család intézményi válságát tényként vesszük tudomásul. Szükségszerű társadalmi jelenségnek tekintjük, a modernizáció kísérőjelenségének, amit a korszellemre való hivatkozással vesszük tudomásul. A válságjelenséget nem éljük át tudatosan válságként, hanem az emancipáció szükségével magyarázzuk. Többek között ezért is vagyunk a média által sugallt családi életerőt meggyengítő képpel szemben kiszolgáltatottak. Miközben természetes érzékünk szerint a gyermeket meg kívánjuk kímélni a káros hatásoktól, a párkapcsolatot gyengítő és romboló hatásokat nem ismerjük fel. Nem ismerjük fel azt az összefüggést, hogy az erős és kölcsönös szereteten alapuló párkapcsolat nélkül a gyermek felé sem lehet hitelesen lépni. Ahhoz,

hogy ezekre a kihívásokra válaszolni tudjunk, próbáljunk először kérdezni. Ha arra a kérdésre válaszolok, hogy mivel töltöm az időmet, mire költöm a pénzem, rögtön kiderül, hogy mi a fontos számomra. Tegyük fel ezt a kérdést a házastársunk vonatkozásában is, mennyi időt töltünk együtt és azt az időt mivel töltjük? Végül tegyük fel ezt a kérdést gyermekeink vonatkozásában is. Az önmagunknak adott feleletek sok mindent tisztázhatnak.

Egy szociológiai felmérés szerint ma egy átlagos tinédzser három és fél órát tölt képernyő előtt – beleértve a számítógépet is –, és tizenkét percet beszélget a szüleiével. Az egyéni életstratégiánkat alakító kérdéseket tehát fogalmazzuk meg társadalmi méretekben is.

Összefoglalva:

Szükséges egy nemzetstratégiai megállapodás a média területén is. Ebben kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a család védelme. A családvédelem ugyanis a gyermekvédelem preventív eszköze.

A médiapedagógia rendszerét az egész oktatási rendszer alapjává kell tenni, beleértve az óvodapedagógiát is. Nem a nevelőktől megkívánt eredmény felől kell a kérdést megközelíteni, hanem a fiatalok bontakozó élete felől.

Végül Gyökössy Endre lelkipásztort, író, sokak által „Bandi bácsi” néven ismert pedagógust kell idéznem: „Rehabilitáljátok a beszélgetést, a játékot, az együtt játszást. Ne engedjük, hogy a televízió a szülő versenytársává váljék.”

(Elhangzott a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat konferenciáján
Balatonalmádiban, 2007. október)

IV. A csend szava

ELMÉLŐDÉSEK

A CSEND SZAVA

A csend nem a térben létezik és időtlen.

Előbb volt a csend, amit jól összekuszáltunk széttöredezett világunkban.

A csendet meg lehet osztani másokkal.

A csendben benne van a Végtelen ígérete.

A csend elhallgatás és nem elhallgattatás.

A csend az őszinteség kiteljesedése.

Csendben szólhat hozzám az Isten.

Egy folyamatos adó, Őrá a csend frekvenciáján lehet ráhangolódni.

„ÚJJÁÉPÍTEM DÁVID LEOMLOTT SÁTRÁT”

A Szentatya 1991. augusztus 20-án szabaddá vált egyházunk püspökeihez így szólt. „A papjaitokkal való egységeitek abban a közösségben válik teljessé, amely a lelkipásztori gondoskodástokra bízott egyházakat Isten egész népével egyesíti. Ezért a ti feladatotok az együttműködés előmozdítása az egyházmegyétekben lévő szerzetesekkel és világi hívőkkel. Arra kell buzdítani a papságot, hogy vegyék igénybe a lelkes és jól képzett személyeket, és adjanak teret plébániákon azoknak a közösségeknek, társulatoknak és mozgalmaknak, amelyeket a gondviselés támaszt korunkban az egyházakban.”

Önmagában ez a program elegendő okul szolgálna arra, hogy az egyházmegyei zsinatok meghatározzák a közösség arculatát és jövőképét. További – talán formálisnak tűnő – ok az egyházmegyék újjáalakulása, az igazgatás újszerűsége. A tartalmi kérdések ennél mélyebbek, összetettebbek és nehezebben megválaszolhatók.

Történelmi helyzetünk következtében a II. Vatikáni Zsinatnak és a szellemében történő megújulásnak nem lehetünk részesei, csak megfigyelői. Ez a megállapítás nem elsősorban a zsinati dokumentumok kidolgozására és végrehajtására értendő, hanem arra, hogy – Jacques Maritaini kifejezést kölcsönözve – hiányzik a zsinati szellem „történelmi beágyazottsága”.

Paradox módon a magyar társadalom fejlődése ellentétes volt a közgondolkodással, olyan társadalmi feszültségek halmozódtak fel, amelyek egyre inkább kívánták volna az erkölcsi megújulást. Ugyanakkor a puha diktatúra eszközeivel egy tökéletesen hamis nemzet- és egyházképet alakítottak ki.

Ebben a történelmi helyzetben, amikor egyházunk alkotmányos értelemben szabaddá vált, egyrészt az érték-

vesztett társadalom csodavárásával, túlzott elvárásaival, másrészt egy múlt századi kultúrharc veszélyének fenyegetésével kellett szembesülnie.

A zsinati lelkület ajándék, hiszen „Ő tett minket alkalmasá arra, hogy az újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a léleké. Hiszen a betű öl, a lélek pedig éltet” (Zak 3,6). Ezzel a lelkülettel lehetséges „eleven kövek módjára” (Pét 2,4) újjáépíteni „Dávid leomlott sátrát” (ApCsel 15,16).

Az egri egyházmegye lelki újjáépítéséhez olyan személyek járultak hozzá a 20. században, mint Belon Gellért, aki a mártíromságot is vállalta, a gyöngyösi ferences Kis Szaléz vagy a cisztercita Debreceni Sixtus.

Az egyház újjászületése

Az egri egyházmegyei zsinat résztvevői valamiképpen átérték az egyházmegye születésének érzését. Merészségnek tűnhetett, hogy Seregély István főpásztor úgy döntött, a résztvevők fele világi testvér legyen. Ez az összetétel határozta meg a tanácskozás légkörét. Évtizedes előítéltek, rossz beidegződések oldódtak.

Minden megújulás sikerének alapvető feltétele, hogy a tevékenység ne öncélú legyen. A világ szomjazza az igazságot, várva várja a feszültség oldását, mégis rengeteg jószándék ellenére sem vagyunk képesek megfelelő válaszokat adni, valóságos kovásszá válni. A meg nem értettség sok esetben abból a kommunikációs zavarból adódik, hogy látásmódunk olyan mértékben tér el a kulturális gyökereit és értékeit vesztett társadalométól, hogy ezt feloldani csak nagyon komoly munkával lehetséges.

Az előkészületek

Hitelessé csak akkor válhatunk, ha képesek vagyunk minden megterésnek örülni, ha az érdeklődő nem elutasítókkal

találkozik, ha meg tudunk bocsátani és tudunk másokért élni. Ha azzal a nagyvonalúsággal látjuk a félelmeiktől szabaduló embereket, ahogy a Megváltó látja őket. Ez az alapvető kommunikációs feladat. Erről főpásztorunk a zsinatot másfél évvel megelőzően megjelent első értesítőben így szól: „...bár a mi nemzedékünk még magán viseli az elmúlt negyven év során lelkünkbe gyökerezett félelmet az egyház támogatásának nyilvános vállalásával szemben – bízzanak benne, hogy az egyház mi vagyunk, megkeresztelt keresztények, és együtt vagyunk azért, hogy Magyarországnak ebben az évszázadban elviselt megpróbáltatásai után olyan jövőt építsünk, amelyben több örömük lesz a minket felváltó nemzedékeknek, mint amennyi nekünk volt”.

Az eddigi részegyházi zsinatok előkészítésétől eltérően érdemes két dolgot kiemelni. 1. A zsinat kezdete előtt egy évvel minden bizottság összeállította témakörének megfelelő kérdőíveit, amelyek a Zsinati Értesítőben jutottak el az egyházmegye papjaihoz és híveihez. 2. Már a próbazsinatot követően elkészültek azok a bizottság munkáit bemutató stúdióbeszélgetések, amelyek a helyi televíziók segítségével az eseményre irányították a figyelmet.

„A Szentlélek és mi magunk azt tartottuk helyesnek” (ApCsel 15) formulával hirdették ki az első zsinat határozatát kifejezve a zsinat lelki valóságát, a Lélek jelenlétét, aki gondolatainkat vezérli és reményünk szerint a végrehajtásban tetteinket irányítja. Ezzel a lelkülettel hagyta jóvá a főpásztor a tanácskozás ajánlatát, és az 1996. október 6-11-ig tartó zsinatot az alábbi szavakkal zárta: „nem maga a zsinaton megfogalmazott élet- és üdvösségüzenet az érték, hanem megvalósítása”.

A dokumentum

A dokumentumban foglaltak közül korszakos jelentőségű lehet az Egyházmegyei Pasztorális Tanács létrehozása. „Az egyházmegye helyzete és a kor követelménye alapján

megalakítása szükséges” (9.3.2). Nemcsak létrehozását, de működésének rendjét és összetételét, a Kerületi Pasztorális Tanács szükségességét is rendezik a zsinati határozatok (13.19.4, 7.3.11).

Minden új, működőképes intézményi rendelkezés a kegyelmi élet koordinátái szerint akkor hatékony, ha a szándékot a mindennapi élet és gyakorlat erősíti meg.

A magyar egyház fájó sebeinek egyike volt a lelkiségi mozgalmak kezelésének kérdése. Ezért ez a dokumentum kiemelt témája. Az előítéletektől, de a túlzásoktól is mentes rendelkezések a lelki egység, a krisztusi egység talaján születtek meg. „A lelkipásztorok támogassák az evangelizációt végző – és erkölcsi életükkel példát adó – plébániai közösségek és lelkiségi mozgalmak munkáját, a lelkiségi mozgalmak pedig támogassák a plébánia tevékenységét.”

„A plébániai közösség fogadja be és támogassa a katolikus lelkiségi mozgalmat...” (13.3.11)

„...A társulások és lelkiségi mozgalmak legalább évente egyszer találkozzanak a főpásztorral.” (13.3.8)

Nem kevésbé problematikus, feszültségektől sem mentes az a jelenség, amit összefogóan paphiánynak szoktunk nevezni. „A papi életet ma is úgy kell megszervezni, hogy abban első helyen álljon az imádság, a zsolozsma napi végzése és kiemelkedő módon a szentmise bemutatása, ami soha nem sülyedhet csupán a szolgáltatás színvonalára.” (7.3.1)

„A főegyházmegyei hatóság – az Egyházmegyei Papi Szenátus és az Egyházmegyei Pasztorális Tanács meghallgatásával – alakítsa ki a jövőendő lelkipásztori központokat.” (7.3.11)

A dokumentum kiemelkedően foglalkozik a munkanélküliséggel és a cigányság pasztorizációjával. „A cigányközösségeket segítsék önazonosságuk megtalálásában és megőrzésében... A szertartások végzésében építeni kell a közülük való, öntevékeny és kezdeményező személyekre. A szentségek és szentelmények kiszolgáltatásában rejljön pedagógiai lehetőségeket ki kell használni.”

„A munkanélküliekre a keresztény közösségeknek külön figyelmet kell fordítaniuk. Többszörösen fel kell hívni a figyelmet értékes voltukra, megváltottságuk tudatára, amiből reményünk fakad. Szükséges, hogy a közösség aktív tagjai maradjanak, és érezzék a szolidaritás tettekben megnyilvánuló, személyükre irányuló konkrét formáit. Tartsák meg őket a közösség szeretetében, és a karitatív, egyházi munkában is érezzék, hogy számítanak rájuk. A közösség figyeljen családjaikra is, és igyekezzen a hátrányokat csökkenteni.” (16.3.6)

(Megjelent a Vigiliában, 1997. július.)

A VALLÁS NEM IDEOLÓGIAI ROBBANÓSZER

A Magyar Narancs 2007. augusztus 16-i számában interjú jelent meg Michael Schmidt-Salamon filozófussal, a németországi Giordano Bruno Alapítvány elnökével. A beszélgetés válaszaiban elhangzott gondolatok több szempontból is kívánnivalót hagynak maguk után, hiszen ellentmondások, tudománytalanok, érvnélküliek és szélsőségesen valóságellenesek. A témában nyilatkozott a Demokratának Lukács Tamás, a KDNP frakcióvezető-helyettese, a parlament Kulturális és sajtóbizottságának tagja.

– *Schmidt-Salamon az interjúban így fogalmazott: „A vallásos tévhitek (...) a legolcsóbb és legveszélyesebb ideológiai robbanószer, melyeket az emberiség létrehozott.” Miként értelmezhető az ilyesfajta gondolatok megjelenése a magyar sajtóban?*

– Ezt a gondolatot semmiképpen nem lehet filozófiai tételeként értelmezni, sokkal inkább kommunikációs eszközként. Úgy gondolom, hogy az interjú megjelenése egyetlen célt szolgál: a sajtón keresztül Magyarországon is megismerjék az alapítvány elnökét. Ezt általában úgy lehet elérni, hogy az illető mond egy nagyot, aminek semmi logikája, tartalma nincs, ezt felkapja a sajtó, ezáltal megismerik őt. Emellett megpróbálják terjeszteni az érvrendszer nélküli eszmét, amelyet az illető képvisel. Véleményem szerint az alapítvány kommunikációs stratégiája is hasonló. Érdekes és izgalmas lenne viszont megvizsgálni, hogy ilyen embereknek, illetve ilyen eszméknek miért van Magyarországon társadalmi táptalaja.

– *Az alapítvány elnöke összefüggésbe hozta a vallást a 2001. szeptember 11-i terrortámadással, mondván: „Egy világi vállalat vezetője – legyen bármilyen tehetséges – kép-*

telen lenne rávenni beosztottjait, hogy akkora pusztítást vigyenek végbe saját életük során, mint a szeptember 11-i terroristámadások végrehajtói”. Mi erről a véleménye?

– Ez a gondolat érvrendszer nélküli. Ha viszont nincs érvrendszere, akkor nincs értelme vele vitatkozni. Teljesen értelmetlen összefüggésbe hozni a szeptember 11-i terroristámadást a vallással. Egyrészt azért, mert a kettőnek semmi köze nincs egymáshoz, másrészt pedig mind a mai napig nem tisztázott, hogy kik követték el a támadást.

– *Schmidt azt állítja, mindig a vallások voltak azok, amik folyamatosan embertelen körülményeket teremtettek a Földön.*

– Véleményem szerint, ezt a felfogást, illetve annak hirdetőjét pszichiáter tudná igazán kezelni. Az önmagát filozófusnak nevező illető olyan terminológiát használ, amelyet soha senki nem használt. A hívő ember számára ugyanis éppen a hit és az erkölcs hiánya az, ami embertelen körülményeket teremt. Ez természetesen vonatkozik a hívő iszlám, a hívő zsidó vagy a hívő keresztény emberre. Riportalanyunk megfogalmazása tehát teljesen öncélú, és nem érdemes vele vitatkozni.

– *A sztálinizmust és a nemzetiszocializmust is a vallások közé sorolja, mondván, ezek politikai vallások.*

– Szerinte minden, ami rossz, minden ami gonosz, az vallás. És megfordítva: mi a vallás? Ami gonosz. Ezért a sztálinizmust és a fasizmust egyaránt a vallások közé sorolja. Ez egyértelműen téves felfogás, hiszen mindkét eszme az ateizmus kinövése volt, tehát semmiképpen sem lehet ezeket a vallások közé sorolni.

– *Schmidt-Salamon szerint az alapítvány neves tudósokat, filozófusokat és művészeket gyűjt egybe, hogy „attraktív világi alternatívát dolgozzanak ki az idejétmúlt vallásos mesékkel szemben.” Szükség van egyáltalán erre, vagy ez csupán egy ideológiai műhely – mármint a Giordano Bruno Alapítvány – tevékenységének a vadkinövése?*

– Erre egyáltalán nincs szükség. Az egész eszme-futtatásnak az alapvető problémája az, hogy a tudomány világának ma már nem ez a kérdése, hogy az ember mit tud megtenni, hanem hogy mi az, amit megtehet. A tudomány területe a tudósoké, az egyház illetékességi területe pedig a hit. A hit kategóriáját soha nem fogja felváltani a tudomány. A tudomány világa viszont beengedi a hitvilágot. Számos olyan világhírű, tehetséges és komoly teljesítményeket felmutató tudós van a világon, aki őszinte tanúbizonyságot tett vallásosságáról. Hiszem, hogy nem kell az egyházaktól félni, és egyáltalán nincs szükség arra, hogy eltöröljék őket. Nem is lehet azokat eltörölni. A vallás nem ideológiai robbanószer.

– *Schmidt továbbá azt vallja, hogy „az emberi jogok elfogadtatásáért hosszasan kellett hadakozni a keresztény egyházakkal, ezért nem csoda, hogy szabad társadalmak csakis akkor alakulhattak ki, amikor az egyházak vesztettek befolyásukból”. Mi erről a véleménye?*

– Az illető teljesen ellentmondásba kerül önmagával, illetve saját gondolatrendszerével. Egyrészt azt állítja, hogy az emberi jogokért milyen kemény harcot kellett folytatni az egyházakkal. Ezzel szemben milyen emberképet állít föl? Idézem: „...az univerzum tulajdonságai olyanok, amilyeneket akkor várunk el, ha nincs mögöttük se terv, se akarat, se jó vagy rossz, csakis a vak, könyörtelen közömbösség. Ha komolyan vesszük a modern tudomány vívmányait, akkor megállapíthatjuk, hogy a homo sapiens nem a teremtés koronája, hanem egy akaratlan kozmológiailag jelentéktelen és mulandó kis jelensége egy minden céltől és értelemről mentes univerzumnak”. Én ezzel szemben – a Biblia segítségével – azt mondom az emberről: nem vagy más, mint egy ékes királyi fejdísz. Oly értékes vagy, hogy meghaltam érted. Ez az én emberi méltóságom. Az alapítvány elnöke tehát – a tudomány nevében – azt állítja, hogy az ember az anyagi világ jelentéktelen része. Ezzel szemben én azt állítom, hogy Isten

szeret engem. Ezek után lehet vitatkozni arról, hogy mi a szeretet. Azt állítja, hogy a vallás a gonosz, s egyidejűleg azt mondja, hogy nincs jó és rossz. Tehát nemcsak tényekben, hanem logikájában is teljesen torz és zavaros a teóriája.

– *A vallások megszűnését kívánja és leszögezi: „...a vallás csak akkor szűnhet meg, ha a hívők belátják, hogy nincs rá szükségük.” Létrejöhet egyáltalán ilyen állapot?*

– Nem jöhet létre. Az illető nem ismeri a történelmet, a vallástörténetet még annyira sem. Az interjút azzal indítja, hogy: „...a vallásos tévhitek a felvilágosodás minden igyekezete ellenére hatalmas embertömegeket kerítenek bűvkörükbe.” Az embereket nem a vallásos tévhitek kerítették bűvkörükbe, hiszen szükségük volt és van a hitre, a vallásra. A hívő keresztény ember a hitének él. S a hit, valamint a keresztény jelző felelősséget ró a hívő emberekre. Tehát: az én cselekedeteimen, az én bűneimen keresztül fogják megítélni Jézus Krisztust. Ha így gondolkodunk, akkor a filozófus gondolatmenete nemcsak logikátlan és érv nélküli, hanem gyerekes is. A vallás megszűnéséről, megszüntetéséről tehát értelmetlen dolog beszélni, hiszen az emberek nem fogják belátni, hogy nincs szükségük a vallásra. A vallás nem hasonlítható össze a politikai rendszerekkel és eszmékkel, amelyek egyik napról a másikra megbukhatnak, megszűnhetnek.

– *Nem beszélve arról, hogy ma már egyre inkább az ökumené a tendencia.*

– Így van. Schmidt nem veszi tudomásul, vagy nem akarja tudomásul venni a II. Vatikáni Zsinat jelentőségét és mondanivalóját. Nem látja, hogy a nagy világvallások között már régóta komoly párbeszéd folyik, s ezáltal az ökumené már működő valóság.

– *A Magyar Narancs interjúalánya kijelenti: „...megsértetünk vallásos érzelmeket, de ettől nem szabad megijednünk.” Sérthet-e vallási érzelmeket a Giordano Bruno Alapítvány elnökével készített interjú?*

– Nem sérthet, hiszen az alapítvány elnökének nyilatkozata olyan alacsony színvonalú, érvrendszer nélküli és tudománytalan, hogy vitára nem alkalmas, közösségi önvédelmet nem igényel.

(Megjelent a Demokratában, 2007. szeptember 6.;
az interjút készítette: Tarics Péter.)

STAATSSSEKRETARIAT

ERSTE SEKTION
ALLGEMEINE ANGELEGENHEITEN

Kelt a Vatikánban, 2004. év október 28-án

Mélyen tisztelt Dr. Lukács és Retzler Úr!

Értesítem folyó év október hónapban, az Apostoli Nunciatúra által eljuttatott értékes CD: "Győzelemről énekeljen. Az Eucharisztia éve 2004-2005" vételéről.

Őszentsége II. János Pál pápa megbízott azzal, hogy tolmácsoljam hálás köszönétét a Péter utódával való egység e jeléért.

A Szentatya imába foglalja Önöket és mindazokat, akik az élet és a hit által Önökhöz tartoznak.

Mélyen tisztelettel és áldásos jókívánságokkal

Mons. Gabriele Caccia
Assessor

Dr. Lukács Tamás Úrnak
Retzler Péter Úrnak
Barkóczy út 9. fsz. 3
H - 3300 Eger

LELKIISMERET-VIZSGÁLAT

Minden élethelyzet megkívánja, hogy az ember nézzen szembe helyzetével, önmagával. Így keresem Isten akaratát, és ezzel a gyakorlattal kapok erőt ahhoz, hogy azt teljesítsem. A közéleti szerepvállalás kihívás és egyben felelősség. Ezért szükséges a felelősségvállalással kapcsolatos kérdések felvetése.

„Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja?” (Mk, 8,36)

Ez az evangéliumi kérdés a hatalom lényegéről szól. A kérdés részben túlzó, részben paradox. Egyrészt még senkinek sem sikerült „az egész világot megnyerni”, bár sokan törekedtek rá és sokszor viselkedtek úgy, mintha a világ az övék volna. A kérdés paradoxonja pedig, hogy olyanra törekszik az ember, amit úgyszemoly el. A történelem azt igazolja, hogy diktátorok, despoták, zsarnokok és birodalmak mind megbuknak. A történelem azt igazolta, hogy semmilyen megoldást nem hozott sem a pénz, a gazdagság, sem a hatalom utáni vágy.

Ezért a felvetés tartalma a bírvágyról szól. A bírvágy jelenti, hogy meg kívánunk szerezni vagy meg akarunk tartani olyan dolgokat, amelyek a természet és az erkölcs rendje szerint nem illelnének meg. De jelenti azt is, hogy nincs bátorságom elveszíteni, elhagyni olyan dolgokat, amelyek emberségem kibontakoztatásában gátolnak. A léghajós ha veszélybe kerül, a felesleges dolgoktól megvált, kidobja, hogy életét mentse. Sokszor a bírvágy ebben akadályoz meg minket.

Természetes feltenni a kérdést, hogy a politika szólhat-e másról, mint a hatalom megszerzéséről és megtartásáról.

Ez igaz. Akiben nincs ambíció, az ne politizáljon. Az ambíció jelenti saját képességeim felismerését, és a közösség javára való hasznosítását. Ezzel szemben áll a karrierizmus, ahol a bírvágy által vezérelve az önérvényesítést előtérbe állítva nem mások javára, és sokszor nem munkával akarok pozíciót szerezni.

Ezért fontos, hogy tisztázzam a magam helyzetét az öröklét, az élethelyzetem, és a rám bízottak szempontjából.

Mennyire él bennem a bírvágy?

Le tudok-e mondani mások javára, ha a szeretet ezt kívánja?

*Tisztáztam-e magamban a hatalom eredetét és célját?
Előbbrevalónak tartom-e élethelyzetemből adódó köte-
lességeimet, mint társadalmi pozíciómat?*

„Tudjátok, hogy akiket a nemzetek fejedelemnek tekintetnek, azok uralkodnak rajtunk és a nagyok hatalmaskodnak feletünk. Köztetek azonban ez nem így van, hanem aki nagy akar lenni, az legyen a szolgáток; aki pedig első akar lenni köztetek, az szolgálja lesz mindenkinek.” (Márk 10,42-44)

A hatalom nem önmagáért való.

A másokon való uralkodás, a hatalmaskodás, az a hatalommal való visszaélés.

Az evangéliumi tanács ezzel állítja szembe a szolgálatot. A hatalom eredetéről, bárki bármit valljon, nem önmagától való. A megbízást a közösség többi tagjától, a meghívást Istentől kaptam. Ezért el kell számolnom a közösségnek és bizony el kell számolnom Istennek.

Az evangéliumi részlet a vetélkedésről is szól. A vetélkedés, a versengés önmagában nem elvetendő, az élet természetes velejárója. Vetélkednek a sportolók, de az élet minden más területén is a vetélkedés minőséget szülhet. Csúcsokat, eredményeket. A feltétel, a vetélkedés legyen tiszta, emberi és szolgálja mások, a közösség javát.

A „miniszter” szó eredete a szolgálatból ered. A szervusz szó jelentése: szolgád vagyok. Milyen érdekes a magyar nyelv, a kevésbé tekintélyes köszönési forma – a szervusz – a tegeződő, közvetlenebb, tehát barátok mondják egymásnak: szolgálataodra vagyok.

Mi lenne, ha visszaadnánk a szavak eredeti jelentését?

Hatalmaskodok-e, uralkodok-e azokon, akiket rám bízta? Külön is gondoljunk családtagjainkra, munkatársainkra.

Vetélkedés során meggyőzni vagy legyőzni kívánok másokat?

Hozott-e vetélkedésem gyümölcsöket?

Szolgáltam-e tetteimmel mások javát?

„Amikor eljön Ő, az igazság lelke, elvezet titeket a teljes igazságra” (Jn 16,13)

Korunk erkölcsi relativizmusának kifejezője, amikor minden korábbi igazságot megkérdőjelezünk, vagy legalábbis kétségessé tesszük. A részigazságokat úgy aprózzuk tovább, hogy már a lényegüket veszítik el. Álvitákat folytatunk valódiak helyett.

Ez a relativizmus oda vezet, hogy az ember- és emberiségellenes gyakorlatot szabállyá tehetjük, végül az élet szolgálata helyett életellenes törvényt alkotunk. Itt már nem csak az egység hiányáról, de a tökéletes és teljes megosztottságról van szó. A sátán tökéletes munkája.

Az erkölcsi relativizmus végül oda vezet, hogy a pluralizmusra való hivatkozással már a bűnt sem nevezzük bűnnek. Ezt a fogalmat töröltük a modernnek nevezett kor szótárából.

Pedig nincs olyan tudomány, amely létezhetne közösen elfogadott törvények nélkül. A matematika sem létezne axióma nélkül. Az emberiség sem létezhet a teljes igazság nélkül.

„Én vagyok ...az igazság” – Isten kinyilatkoztatása az embernek már nem a tárgyiasult, hanem a megszemélyesített igazság. Ez az erkölcsi relativizmus meghaladásának egyetlen esélye. Hinni és bízni abban, hogy az Igazság lelke vezet, ha kérem és keresem.

Vannak életpályák – bíró, ügyvéd, politikus – amelyeknek az igazi értelme az igazság folyamatos keresése. Ezért kell szembesíteni önmagunkat a tevékenységünkkel, mert „az igazság szabadabbá tesz titeket” (Jn 8., 33).

*Kérem, hogy az igazság lelke vezessen döntéseimben?
Keresem az igazságot, gyűlölöm a hazugságot?
Saját megfogalmazott igazságom próbálom összevetni
az abszolút igazsággal?
Fel szoktam tenni azt a kérdést: mit ér az igazságom az
öröklét szempontjából?*

„Súlyos és elviselhetetlen terheket kötöznek össze és raknak az emberek vállára, de ők maguk egy ujjukkal sem hajlandók megmozdítani azokat.” (Mt 23,4)

A figyelmeztetés a képmutató, farizeusi magatartás bírálata, de egyben a közteherviselés elvének erkölcsi megala-
pozása is.

Úgy tűnik, hogy az erkölcsi törvény – lényegénél fogva – nem rendszer- és korszakfüggő, hanem az általános emberi lényegből levezethető normát határozza meg. A teher jelentése egyrészt anyagi, az adók és a köz javára elvont javak, a megélhetési költségek emelkedése, a tisztességes megélhetés ellehetetlenülése. De a teher jelenti a társadalmi javak igazságos elosztását is, hogy például a közösség jövőjének érdekében miként osztjuk meg a gyermekvállalás költségeit.

Végül jelenti a teher a lelki terheket, amelyek a rossz, erkölcstelen politikai kényszer következményei. Ezek elviselése, a testvérektől való elszakadás, vagy a testvérek által történő megtagadás, sokszor nehezebb, mint az anyagi terhek hordozása.

Ezért a döntéshozók lelkiismereti kötelessége döntések következményének vizsgálata.

Felmértem-e döntésem következményeit?

Helyeztem-e olyan anyagi vagy lelki terhet másokra, amit magam nem voltam hajlandó vállalni?

Szolgáltam-e döntésemmel a kiszolgáltatottak, rászorultak javát?

„Aki szavában nem vét, tökéletes férfi. Ugyanabból a szájból ered az áldás és átok.” (Jak 3,7-9)

A szavaknak ereje van. A szavak tönkretelhetnek másokat, félrevezethetik a közvéleményt. Felemelhetnek másokat, megvigasztalhatnak, szolgálhatják az igazságot.

Ezért nagy kísértés, és ezért nagy a felelősség. Áldás a szó, amikor édesanyja gyermekét altatja, amikor valaki vigasztalja a rászorulókat, amikor biztatja a csüggedőket, lelkesíti a társakat, és amikor őszintén, tettetés nélkül Istenhez szól.

Átok a szó, amikor rágalmoz, kibeszél, hazugságokat terjeszt, félremagyarázza az igazságot, vagy káromolja az Istent.

„Van ideje a hallgatásnak és ideje a szólásnak.” (Préd 3,7b)

Korunk nagy kihívása a túláradó információ, amelynek hordozói sok esetben a szavak. Ezért a közélet szereplőit, a nyilvánosság alakítóit önvizsgálatra kell hogy készítse a túl sok beszéd.

Felismerem a beszéd és hallgatás idejét?

Hiszek-e abban, amit mondok, hirdetek?

Meggyőződöm-e mondandóm igazságtartalmáról?

Átok vagy áldás a szavam?

„Mindenekelőtt te magad légy példakép a jótettekben; a tanításban feddhetetlen és komoly. A szavad legyen józan, megcáfолhatatlan, hogy az ellenfél megszegyenüljön, mivel semmi rosszat nem tud mondani róluk.” (Tit 2,8)

Az evangéliumi tanítás a cselekedetek és szavak egységéről, a hiteles megszólalásról szól. Gondolatilag fordítsuk meg most a két mondatot. Mikor lesz szavunk józan és megcáfолhatatlan? Ha életem, cselekedeteim, jótetteim hitelesítik. Ha tanításomat szentesíti magatartásom, ha azt komolyan lehet venni. Komolyan, mert állításaim megalapozottak, mert kijelentéseim az igazság keresését szolgálják. A jószándékú, másokat jobbá tevő, szeretetteljes feddés is lehet hasznos, ha mást belátásra készítet. Különbözö álláspontok ütköztetésének etikai alapja lehet, József Attila-i kifejezéssel: „Érted haragszom, nem ellened.”

A gondolat első fele egy esemény megfogalmazása: példaképpé kell válni. Korunk egyik tragédiája, hogy nincsenek példaképek, a média világa által gerjesztett sztárkultusz épp a példaképeket kérdőjelezi meg.

Mit tudunk ezzel szembeállítani?

Mindenekelőtt azokat a szenteket, példaképeket, akik vállalták a közszolgálatot, az igazság szolgálatát, akár életáldozatuk árán is. Morus Tamás, Becket Tamás, Popieluszko atya, de gondolok azokra a néhai politikusokra is, akiknek boldoggáavatási pere folyik, és akik az új Európát megálmodták, Robert Schumanra vagy Alcide De Gasperire.

Ezért tegyük fel magunknak a kérdéseket:

Van-e példaképem, akarok-e, van szándékom mások példaképévé válni?

Mennyire van életem összhangban szavaimmal?

Meg kívánok győzni másokat szavaimmal, keresem az igazságot?

„Békességet hagyok rátok, az én békémet adok nektek. Én nem úgy adom nektek, amint a világ adja” (Jn 14,27)

Az evangéliumi részlet feltűnő módon tesz különbséget Krisztus és a világ békéje között. Ugyanaz a szó – két el-
lentétes jelentéssel?

Történelemlkönyvek tele vannak háborúval és békekötésekkel. Valahol érezzük, hogy a kompromisszumok békéje sokszor csak a háború hiánya, nem igazi, nem való-
ságos békekötés. Trianont is békekötésnek nevezték. Krisztus békéje radikális, kompromisszumok nélküli.

Tacitus írja a Pax Romanában: „Hová fegyverrel lábát beteszi, ott békét hirdet.” A világ békéje, a legyőzöttek meg-
alázása, a status quo biztosítása számításokon és színlelése-
ken alapul, és csak külső kényszerrel tartható fenn. Krisztus békéje mindenekelőtt a szeretet parancsában történő meg-
békélés Istennel és embertársaimmal. Az első lépés ahhoz, hogy körülöttem, és a világban valós béke lehessen.

Krisztus, a Szeretet adja ingyenesen, ránk hagyja. Nem úgy, mint a világ, nem erőlteti ránk külső kényszerrel. Sza-
badon dönthetünk az elfogadásról. Kérhetjük és elfogad-
hatjuk. Ha megértettünk valamit, meg is köszönhetjük.

Azoknak, akiknek hivatása a béke megteremtése, szem-
be kell nézniük ezzel az evangéliumi üzenettel.

Kértem-e a valóságos békét lelkemben magamnak és a velem élőknél?

*Törekedtem-e a megbékélésre, bocsánatkérésére, és meg-
bocsátásra?*

Tudok-e különbséget tenni a szavak, a béke és a valóságos béke jelentése közt?

„Éljetek méltó módon ahhoz a hivatáshoz, amelyet kaptatok” (Ef 4,1)

Az emberi méltóság része és következménye, hogy minden embernek van hivatása. Általános értelemben a hivatás mások szolgálata, annak sokféle formájában és sokszínűségében. Azonban a formák között van egy helyes sorrend. Minden tevékenységemet meg kell, hogy előzze az állapotbeli kötelességeim teljesítése. Az állapotom szerint lehetek pap, vagy házasságban élő, mert mindkettő a Szentség által valósul meg. Ezek mind egyenrangú és egyenértékű hivatások, mert szentséggel vannak megáldva.

A politikusok, vagy olyan emberek, akik fontosságuk tudatában élnek, gyakran feledkeznek meg elsődleges állapotukról, kiélezett helyzetekben ez sokszor emberi tragédiákhoz vezet. Skizofrén dolog lenne, ha a magán- és közkerkölcsöt egymástól elválasztanánk. Szomorú statisztikát lehetne idézni, hogy például az első ciklusban hány képviselő vált el.

Hivatásszerűen gyakorolhatom tanári, orvosi, ügyvédi, politikai tevékenységemet, de nem az állapotbeli kötelességeim rovására. Másrészt annak a tudatában kell élnem, hogy mások tevékenysége, legyen az bármi, ami hasznos, ugyanolyan értékű, mint az enyém. Erről sajnos az értelmiségi pályán dolgozók sokszor elfeledkeznek. Jevtusenko verse jut eszembe: „Mind naggyá legyetek!”

Ezért a kiegyensúlyozottság megteremtése és a bukás elkerülése érdekében a közélet szereplői gyakran tegyék fel önmagunknak ezeket a kérdéseket:

Tevékenységeimben a helyes sorrendet megtartom?

Méltó módon viselkedem közéleti szerepléseim során?

Méltó vagyok arra a bizalomra, amit mások kölcsönöztek nekem?

„Add, hogy lássak” (Lk 10,36)

A látás hiánya: fogyatékoság, amely elzár a világtól, leszűkíti érzékünket. Az ezzel a fogyatékosággal való együttélés szinte elképzelhetetlen a látóknak, elképzelhetetlen elveszíteni a kapcsolatot környezetünkkel.

Ugyanakkor sokszor nem érzékeljük, hogy a szellemi és lelki vakság az emberségünk valódi fogyatékosága. Amikor a gőg és a hiúság hályoga akadályozza látásunkat, akkor nemcsak a világgal, de az emberekkel és főleg Istennel veszítjük el kapcsolatunkat.

Az én gőgje megakadályoz abban, hogy észrevegyem, meglássam mások szükségletét.

Az én hiúsága lelki sötétséget eredményez. A sötétség olyan mértékig telepedhet - mint a köd - lelkünkre, hogy elzárja a világosság, végül Krisztus világosságának az észlelését. Nem véletlen, hogy Az ördög ügyvédje film befejező mondata így hangzik: A Sátán így szól: "hiúság? azt szeretem".

A közélet szereplőinek egyik legnagyobb kísértése a szellemi és lelki vakság. Képtelenné és alkalmatlanná tehet a szeretet kapcsolatra. Ezért naponta kérdezzük meg magunktól:

Észrevettem-e a mellettem lévő embert?

Megláttam azok szenvedését, szükségleteit, akiket tevékenységgemmel szolgálni kell?

Önmagam megvalósítását keresem döntéseimben, vagy szolgálom a közösség szeretetkapcsolatát?

Tudok-e másokra és önmagamra úgy tekinteni, ahogy Isten tekint ránk?

Merem-e koldusként kérni Istent, add, hogy lássak?

HÚSZ ÉV UTÁN

Seregély István érsek úrnak

*Oly nagy csoda görgetni a szavakat
veretes mondatokban
bölcsé érelni a szívből jött vágyat
Érte és Vele a szolgálatban
láthatatlan energia az idővel dacolva
győz a napokon
eggyé válni az irgalomban bízva
végtelen oltalom*

TARTALOM

Invocatio	7
Örökség	10
<i>I. A Patkóban</i>	
(Országgyűlési beszédek, felszólalások)	
Az élet védelmében	13
A házasság védelmében	20
Jövők esélye a gyermek	24
Az egyház védelmében	26
A nemzetiségekről	33
Reform és egyensúly	40
A közvetítői tevékenységről	44
A műsorterjesztés és digitális átállítás szabályai	47
Az igazat mondd!	54
Meddig élsz vissza?	56
A félszáz év elé... ..	60
<i>II. Ne féljetek</i>	
(Napirend előtti felszólalások, interpellációk)	
Ne féljetek!	63
Milyen ez az ország?	65
Csak Magyarország számít	68
Ez Európa?	71
Tessék mondani, ez már reform?	73
A rend dőre őre	75
Elhatárolódom... ..	77
A családi adózás	79
Mi a hazugság?	81
Meghasonlott ország... ..	82
Újabb mutyi	85
Az új hazugság propagandistái	87
Oszoljanak	89
Elbocsátó szép üzenet	92

A vajdasági magyarokért	94
Az emberi jogok napján	96
Populorum progressio	97
Történelem	100

III. Az igazi értelem

(Interjúk, cikkek)

Az igazi értelem	103
Példaképek	105
Szembenézés, szembesítés... ..	109
Tisztább viszonyok kellenek	114
Az antalli örökség időszerűsége	120
Megbukott a Kormány Rt.	123
Húsvéti levél	130
Család, szocializáció, média... ..	132

IV. A csend szava

(Elmélődések)

A csend szava	141
„Újjáépítem Dávid leomlott sátrát”	142
A vallás nem ideológiai robbanószer	147
Lelkiismeret-vizsgálat	153
„Mert mit használ az embernek...”	155
„Tudjátok, hogy akiket a nemzetek fejedelemnek tekintetnek...”	157
„Amikor eljön Ő...”	158
„Súlyos és elviselhetetlen terheket...”	159
„Aki szavában nem vét...”	160
„Mindenekelőtt te magad légy példakép...”	161
„Békességet hagyok rátok...”	162
„Éljetek méltó módon...”	163
„Add, hogy lássak”	164
Húsz év után	165

ISSN 1217-744X

ISBN 978-963-9848-11-5

Kiadja a Kereszténydemokrata Néppárt

Országgyűlési Képviselőcsoportja

Felelős kiadó: **dr. Semjén Zsolt**, frakcióvezető

Szerkesztés, tördelés: KDNP sajtószolgálat

Borító és typográfia: **Brém-Nagy Ferenc**

Nyomdai munka: Multiszolg Bt.

Felelős vezető: **Kajtor István**